T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ-CERRAHPAŞA
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ÇOCUKLAR İÇİN YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİM SETLERİNDEKİ EĞİTSEL OYUNLARIN İNCELENMESİ

DANIŞMAN
Prof. Dr. Fatma BÖLÜKBAŞ KAYA

Burak İKİZÇINAR
Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı

Türkçe Eğitimi, Tezli Yüksek Lisans Programı
Ocak, 2024

TEZ KABUL VE ONAYI

Burak İKİZÇINAR tarafından, **Prof. Dr. Fatma BÖLÜKBAŞ KAYA** danışmanlığında hazırlanan **Çocuklar İçin Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretim Setlerindeki Eğitsel Oyunların İncelenmesi** başlıklı bu çalışma, jürimiz tarafından **17/01/2024** tarihinde yapılan sınav sonucunda **oy birliği** ile başarılı bulunarak **Yüksek Lisans Tezi** olarak kabul edilmiştir.

Tez Jürisi

		İmza	**Sonuç**
DANIŞMAN	Prof. Dr. Fatma BÖLÜKBAŞ KAYA İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı		☒ Kabul ☐ Ret
ÜYE	Doç. Dr. Zeynep ÇETİNKAYA EDİZER İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı		☒ Kabul ☐ Ret
ÜYE	Doç. Dr. Murat ŞENGÜL Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı		☒ Kabul ☐ Ret

BEYAN

Bu tez çalışmasının kendi çalışmam olduğunu, tezin planlanmasından yazımına kadar bütün aşamalarda etik dışı davranışımın olmadığını, bu tezdeki bütün bilgileri akademik ve bilimsel etik kuralları içinde elde ettiğimi, bu tez çalışmasıyla elde edilmeyen bütün bilgi ve yorumlara kaynak gösterdiğimi ve bu kaynakları da kaynaklar listesine aldığımı, yine bu tezin çalışılması ve yazımı sırasında patent ve telif haklarını ihlal edici bir davranışımın olmadığını ve her türlü hukuki sorumluluğu aldığımı kabul ederim.

Burak İKİZÇINAR

Aileme ithaf ediyorum…

BÜTÇE DESTEKLERİ

ÇOCUKLAR İÇİN YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİM SETLERİNDEKİ EĞİTSEL OYUNLARIN İNCELENMESİ

Bu tez çalışması için herhangi bir kurumdan bütçe desteği alınmamıştır.

TEŞEKKÜR

Araştırmanın her anında desteğini hissettiğim, bilgi ve tecrübeleriyle beni aydınlatan tez danışmanım Prof. Dr. Fatma BÖLÜKBAŞ KAYA'ya ve Doç. Dr. Zeynep ÇETİNKAYA EDİZER'e çok teşekkür ederim.

Yüksek lisans eğitimim boyunca bilim insanı olma yolundaki gayretimi destekleyen hocalarım Prof. Dr. Hülya AŞKIN BALCI'ya, Prof. Dr. Şükran DİLİDÜZGÜN'e, Prof. Dr. Selahattin DİLİDÜZGÜN'e, Prof. Dr. Yıldız KOCASAVAŞ'a şükranlarımı sunuyorum.

Akademik dünyaya ve gençlere büyük bir değer kattığına inandığım hocam Doç. Dr. Murat ŞENGÜL'e ve Prof. Dr. Mesut GÜN'e yanımda oldukları için teşekkür ederim.

Hayatım boyunca beni okumaya, öğrenmeye, sevmeye, hayata umutla bakmaya, sevk eden her zaman yanımda olduklarını bildiğim annem Zeynep İKİZÇINAR'a, babam Ahmet İKİZÇINAR'a, çocukluğumun ve yaşamımın en güzide parçası ikizim Burcu İKİZÇINAR'a destekleri için teşekkür ederim.

Son olarak tez yazma sürecinde yanımda olan ve bana inanan değerli dostlarıma sonsuz teşekkürler.

Ocak 2024 Burak İKİZÇINAR

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

TEZ KABUL VE ONAYI ..... **ii**
BEYAN ..... **iii**
BÜTÇE DESTEKLERİ ..... **v**
TEŞEKKÜR ..... **vi**
İÇİNDEKİLER ..... **vii**
ŞEKİL LİSTESİ ..... **ix**
TABLO LİSTESİ ..... **xi**
SİMGE VE KISALTMA LİSTESİ ..... **xii**
ÖZET ..... **xiii**
ABSTRACT ..... **xiv**
1. GİRİŞ **1**
1.1. Problem Durumu 1
1.2. Amaç / Problem ve Alt Problemler 2
1.3. Sınırlılıklar 2
2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE **4**
2.1. Çocuğun Tanımı ve Özellikleri 4
2.2. Çocuğun Gelişimi 5
2.2.1. Çocuğun Bilişsel Gelişimi 5
2.2.2. Çocuğun Sosyal Gelişimi 6
2.2.3. Çocuğun Kişisel gelişimi 6
2.2.4. Çocuğun Dilsel gelişimi 7
2.3. Çocuğun Dil Edinimi 7
2.3.1. Çocuklarda Dil Edinim Aşamaları ve Özellikleri 8
2.4. Çocuklara Yabancı Dil Öğretimi 9
2.4.1. Çocuklara Yabancı Dil olarak Türkçe Öğretiminde Oyunun Etkisi 10
2.5. Oyunun Tanımı ve Özellikleri 13
2.5.1. Oyunun Türleri 16
2.5.1.1. Piaget'e Göre Oyun Sınıflandırması 16

2.5.1.2 Parten'in Oyun Sınıflandırması 17
2.5.1.3 Smilansky'nin Oyun Sınıflandırması 17
2.5.2 Klasik Oyun Kuramları 19
2.6. Eğitsel Oyun 20
2.6.1. Eğitsel Oyunun Özellikleri 21
2.6.2. Oyun ve Eğitmen 21
2.6.3. Oyunun Dil Öğretimindeki Yeri 24
2.6.4. Çocukluk Döneminde Oyun (7-10 yaş) 25
2.7. Oyunun Çocuk Gelişimine Etkisi 26
2.7.1. Oyunun Fiziksel Gelişime Etkisi 26
2.7.2. Oyunun Duygusal ve Sosyal Gelişime Etkisi 26
2.7.3. Oyunun Zihinsel Gelişime ve Dil Gelişimine Etkisi 27
3. YÖNTEM 28
3.1. Araştırma Modeli 28
3.2. Çalışma Nesnesi 28
3.3. Verilerin Toplanması ve Analizi 28
4. BULGULAR 30
4.1. Çocuklar için Türkçe Öğretim Setlerinde Eğitsel Oyunlar 30
4.2. Çocuklar için Türkçe Öğretim Setlerinde Eğitsel Oyun Türleri 32
4.3. Çocuklar için Türkçe Öğretim Setlerinde Eğitsel Oyunların Temel Dil Becerilerine Göre Dağılımları 51
4.3.1. Okuma Becerisine Yönelik Eğitsel Oyunlar 59
4.3.2. Dinleme Becerisine Yönelik Eğitsel Oyunlar 62
4.3.3. Yazma Becerisine Yönelik Eğitsel Oyunlar 64
4.3.4. Konuşma Becerisine Yönelik Eğitsel Oyunlar 66
4.4. Çocuklar için Türkçe Öğretim Setlerindeki Oyunların Seviyelere Göre Dağılımı 68
5. SONUÇ VE ÖNERİLER 71
KAYNAKLAR 74
EKLER 79
İNTİHAL RAPORU İLK SAYFASI 103
ETİK KURUL İZİN YAZISI 104
KURUM İZNİ YAZILARI 105
ÖZGEÇMİŞ 106

ŞEKİL LİSTESİ

Sayfa No

Şekil 1.1.: Gelişim dönemleri (Santrock, 2018, s.31). ……...5

Şekil 4.1.: ABC Türkçe setindeki eğitsel oyunların becerilere göre dağılımı. ……..……...54

Şekil 4.2.: Yeni Dünyam Türkçe setindeki eğitsel oyunların becerilere göre dağılımı. ……..…….55

Şekil 4.3.: Türkçe Öğreniyorum setindeki eğitsel oyunların becerilere göre dağılımı……...55

Şekil 4.4.: Setlerde bulunan eğitsel oyunların seviyelere göre dağılımı…….56

Şekil 4.5.: ABC Türkçe Seti'nde bulunan eğitsel oyunların kazanımları……...57

Şekil 4.6.: Merhaba Türkçe Seti'nde bulunan eğitsel oyunların kazanımları……57

Şekil 4.7.: Yeni Dünyam Türkçe Seti'nde bulunan eğitsel oyunların kazanımları……58

Şekil 4.8.: Çocuklar İçin Türkçe (ÇİT) Seti'nde bulunan eğitsel oyunların kazanımları……...58

Şekil 4.9.: Türkçe Öğreniyorum Seti'nde bulunan eğitsel oyunların kazanımları……..59

Şekil 4.10.: Okuma Becerisine Yönelik Eğitsel Oyun Örneği-1……60

Şekil 4.11.: Okuma Becerisine Yönelik Eğitsel Oyun Örneği-2……61

Şekil 4.12.: Dinleme Becerisine Yönelik Eğitsel Oyun Örneği-1……..62

Şekil 4.13.: Dinleme Becerisine Yönelik Eğitsel Oyun Örneği-2……...63

Şekil 4.14.: Yazma Becerisine Yönelik Eğitsel Oyun Örneği-1……64

Şekil 4.15.: Yazma Becerisine Yönelik Eğitsel Oyun Örneği-2……65

Şekil 4.16.: Konuşma Becerisine Yönelik Eğitsel Oyun Örneği-1……....66

Şekil 4.17.: Konuşma Becerisine Yönelik Eğitsel Oyun Örneği-2……....67

Şekil 4.18.: ABC Türkçe setinde bulunan eğitsel oyunların seviyelere göre dağılımı……....68

Şekil 4.19.: Yeni Dünyam Türkçe setinde bulunan eğitsel oyunların seviyelere göre dağılımı……69

Şekil 4.20.: Türkçe Öğreniyorum setinde bulunan eğitsel oyunların seviyelere göre dağılımı…….69

Şekil 4.21.: Tüm setlerde bulunan eğitsel oyunların seviyelere göre dağılımı……...70

TABLO LİSTESİ

Sayfa No

Tablo 2.1.: "Piaget'in bilişsel gelişim dönemleri ve özellikleri" (Senemoğlu, 2018, s.41). ……...6

Tablo 2.2: "Dil edinimi için gereken yeterlilikler" (Topbaş'tan aktaran Turan ve Topçu, 2016, s. 130)……...8

Şekil 4.1.: Yazma Becerisine Yönelik Eğitsel Oyun Örneği-1. ……...……..30

Tablo 4.2.: Merhaba Türkçe Öğretim Setindeki Eğitsel Oyunların Dağılımı. ……..…30

Tablo 4.3.: Yeni Dünyam Türkçe Setindeki Eğitsel Oyunların Dağılımı. ……31

Tablo 4.4.: Çocuklar İçin Türkçe Setindeki Eğitsel Oyunların Dağılımı. ……31

Tablo 4.5.: Türkçe Öğreniyorum Setindeki Eğitsel Oyunların Dağılımı. ……32

Tablo 4.6.: ABC Setindeki Eğitsel Oyunların Türlere Göre Dağılımı. ……32

Tablo 4.7.: Merhaba Türkçe Setindeki Eğitsel Oyunların Türlere Göre Dağılımı. ……..33

Tablo 4.8.: Yeni Dünyam Setindeki Eğitsel Oyunların Türlere Göre Dağılımı. ……..34

Tablo 4.9.: Çocuklar İçin Türkçe Setindeki Eğitsel Oyunların Türlere Göre Dağılımı. ……...34

Tablo 4.10: Türkçe Öğreniyorum Setindeki Eğitsel Oyunların Türlere Göre Dağılımı. ……..35

Tablo 4.11.: ABC Setindeki Eğitsel Oyunların Becerilere Göre Dağılımı. ……..51

Tablo 4.12.: Merhaba Türkçe Setindeki Eğitsel Oyunların Becerilere Göre Dağılımı. ……51

Tablo 4.13.: Yeni Dünyam Türkçe Setindeki Eğitsel Oyunların Becerilere Göre Dağılımı. ……...52

Tablo 4.14.: Yeni Dünyam Türkçe Setindeki Eğitsel Oyunların Becerilere Göre Dağılımı. ……...52

Tablo 4.15.: Türkçe Öğreniyorum Setindeki Eğitsel Oyunların Becerilere Göre Dağılımı. ……52

SİMGE VE KISALTMA LİSTESİ

Kısaltmalar	Açıklama
ÇİT	: Çocuklar İçin Türkçe Seti
TDK	: Türk Dil Kurumu

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ÇOCUKLAR İÇİN YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİM SETLERİNDEKİ EĞİTSEL OYUNLARIN İNCELENMESİ

Burak İKİZÇINAR

İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı

Türkçe Eğitimi, Tezli Yüksek Lisans Programı

Danışman : Prof. Dr. Fatma BÖLÜKBAŞ KAYA

Bu araştırmanın amacı, çocuklara yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitaplarındaki eğitsel oyunları incelemektir. Bu amaç doğrultusunda çocuklara yabancı dil olarak Türkçe öğretim setlerinde bulunan eğitsel oyunlar tür, temel beceri alanı ve dil düzeyi açısından karşılaştırılmıştır.

Nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesine göre hazırlanan bu çalışmada "ABC Çocuklar İçin Türkçe Öğretim Seti", Bahçeşehir Üniversitesi tarafından hazırlanan "Merhaba Türkçe Öğretim Seti" ile "Yeni Dünyam Türkçe Seti", Yunus Emre Enstitüsü tarafından hazırlanan "Türkçe Öğreniyorum" ve "Çocuklar İçin Türkçe (ÇİT)" setlerinde bulunan eğitsel oyunlar incelenmiştir. İnceleme sonunda eğitsel oyunlar oyun türü, sayısı, hangi seviyelerde ve hangi beceri alanının öğretiminde kullanıldığı gibi yönlerden karşılaştırılmıştır. Çalışma, belirtilen öğretim setlerinin tüm seviyelerindeki ders ve çalışma kitaplarını kapsamaktadır. Erken yaşta yabancı dil öğrenimi ve erken yaşta yabancı dil öğreniminde eğitsel oyunların kullanımı konularına odaklanan bu araştırmadan elde edilen sonuçların; alan yazınına, araştırmacılara, Türkçe öğretmenlerine, Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrencilere ve kitap yazarlarına katkı sağlaması beklenmektedir.

Ocak 2024 , 121 sayfa.
Anahtar kelimeler: Eğitsel Oyun, Çocuklara Dil Öğretimi, Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretim

ABSTRACT

[M.Sc. THESIS]

[*An Analysis of Educational Games in Turkish Language Teaching Sets for Children*]

[Burak İKİZÇINAR]

İstanbul University-Cerrahpaşa

Institute of Graduate Studies

Department of Turkish and Social Sciences Education

Master's Program in Turkish Language Education with Thesis

[Supervisor : Prof. Dr. Fatma BÖLÜKBAŞ KAYA]

[The purpose of this research is to examine educational games in Turkish language teaching materials used as a foreign language for children. In line with this purpose, educational games in Turkish language teaching sets for children were compared in terms of game type, basic skill area, and language level.

This study, prepared using the qualitative research method of document analysis, examines the educational games in the "ABC Çocuklar İçin Türkçe Öğretim Seti" (ABC Turkish Teaching Set for Children), "Merhaba Türkçe Öğretim Seti" (Merhaba Türkçe Teaching Set) prepared by Bahçeşehir University, "Yeni Dünyam Türkçe Seti" (Yeni Dünyam Turkish Set), "Türkçe Öğreniyorum" and "Çocuklar İçin Türkçe (ÇİT)" sets prepared by Yunus Emre Institute.

At the end of the examination, the educational games were compared in terms of aspects such as game type, number, levels they are used in, and the teaching of which skill area. The study covers the textbooks and workbooks for all levels of the specified teaching sets. It is expected that the results obtained from this research, which focuses on early foreign language learning and the use of educational games in early foreign language learning, will contribute to the literature, researchers, Turkish language teachers, students learning Turkish as a foreign language, and book authors.]

January 2024, [121.] pages.

Keywords: [Educational Game, Teaching Language to Children, Teaching Turkısh as a Foreign Language]

1. GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

Gelişen teknoloji, artan çok kültürlü ortamlar ve dil öğrenme farkındalığının artmasıyla birlikte dil öğretim çalışmaları da önem kazanmıştır. Dil öğretiminde kullanılabilecek yöntem ve tekniklerin yanı sıra bu eğitime hangi yaşlarda başlanması gerektiği gibi konular önem kazanmaya başlamıştır. Kritik dönem dil çalışmalarında dil öğretimine erken yaşta başlanmasının öğrenme sürecine olumlu katkılar sağladığı gözlemlenmektedir. Bu durum erken yaşta dil öğrenme faaliyetlerinin giderek artmasına yol açmaktadır.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi faaliyetleri kuramsal ve uygulamalı açıdan gün geçtikçe artmaktadır. Sahada yapılan çalışmalara bakıldığında bu faaliyetlerin çoğunun yetişkinlere yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında olduğu görülmektedir. Çocuklara yönelik hazırlanan öğretim materyalleri ve kitaplar bulunmakla birlikte oldukça sınırlıdır. İhtiyaçların yabancı dil öğretiminin temelini oluşturduğu düşünüldüğünde çocuklara yabancı dil öğretimi ve bu alanda hazırlanacak materyallerin de bir ihtiyaç olduğu bilinmektedir.

Bireysel farklılıklar ve ihtiyaçlar gözetilerek gerçekleştirilen bir dil eğitiminde farklı yöntem, teknik ve materyaller kullanılması oldukça önemlidir. Çocuklar ilgi, istek ve gereksinim açısından yetişkinlere göre oldukça farklıdır. Bu durumda yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yetişkinler için hazırlanmış materyalleri kullanmaları beklenemez. Çocuğa görelik ilkesinden yola çıkılarak çocuklar için hazırlanmış Türkçe öğretim setlerinde bulunan etkinliklerin bilişsel, dilsel, sosyal, psikolojik vb. pek çok gelişim sürecine hitap etmesi gerekmektedir.

Kalıcı ve her yönden iyi bir öğrenmenin sağlanabilmesi kişinin severek ve isteyerek öğrenim faaliyetlerine katılmasıyla mümkündür. Erken yaşlardan itibaren bilişsel, duygusal ve sosyal yönden gelişime katkı sağlayan oyunların dil öğretiminde de kullanılması gerekmektedir. Oyunlar soyut durumları somutlaştırma, dikkat dağınıklığını giderme, sosyalleşme, söz varlığını geliştirme gibi pek çok göreve sahiptir. Bununla beraber bireyler oyun sürecinde, kendini ifade etme, eğlenme, sosyalleşme, iç dünyasını aktarma, öğrenme ortamı hazırlama, gizli enerjilerini kullanma ve hayal ile gerçek arasında ilişki kurmak gibi görevler alırlar. (Uluğ, 2007: 12)

Çocuklar için hazırlanan yabancı dil olarak Türkçe öğretim setlerinde eğitsel oyun etkinliklerinin değerlendirildiği bu yüksek lisans tezi kapsamında öncelikle ayrıntılı bir alanyazın taraması yapılarak oyun kuramları tespit edilmiştir. Erken yaşta yabancı dil öğrenimi, erken yaşta yabancı dil öğreniminin önemi, erken yaşta oyun ve önemi gibi konuların üzerinde durulmuştur. Oyun, etkinlik, soru ve alıştırma arasındaki farkların ortaya çıkarılması çalışmanın gidişatı açısından oldukça önemlidir. Setlerde tespit edilen eğitsel oyunlar ışığında yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında kullanılan örnek eğitsel oyun materyalleri belirlenmiş ve mevcut etkinliklerin ayrıntılı incelemesi yapılmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçların; alanyazına, araştırmacılara, Türkçe öğretmenlerine, Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrencilere ve kitap yazarlarına katkı sağlayacağı beklenmektedir.

1.2. Amaç / Problemler ve Alt Problemler

Bu araştırmanın amacı çocuklar için yabancı dil olarak Türkçe öğretim setlerindeki eğitsel oyunları incelemek suretiyle hem oyunların dil öğretim derslerindeki işlevini belirlemek hem de ilgili alanda hazırlanacak ders kitapları için bir kaynak oluşturmaktır. Bu amaç doğrultusunda araştırma sürecinde aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1- Çocuklara yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan öğretim setlerinde eğitsel oyunlardan ne ölçüde yararlanılmaktadır?

2- Çocuklara yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan öğretim setlerinde hangi eğitsel oyun türlerine yer verilmiştir?

3- Çocuklara yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan öğretim setlerinde eğitsel oyun türleri hangi becerilerin geliştirilmesinde kullanılmaktadır?

4- Çocuklara yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan öğretim setlerinde eğitsel oyun etkinlikleri hangi seviyelerde bulunmaktadır? Eğitsel oyunların sayısı dil seviyelerine göre değişmekte midir?

1.3. Sınırlılıklar

Bu çalışmada ABC Çocuklar İçin Türkçe Öğretim Seti, Bahçeşehir Üniversitesi tarafından hazırlanan Merhaba Türkçe Öğretim Seti ve Yeni Dünyam Türkçe Seti, Yunus

Emre Enstitüsü tarafından hazırlanan Türkçe Öğreniyorum ve Çocuklar İçin Türkçe (ÇİT) setlerinin ders kitaplarında ve çalışma kitaplarında bulunan etkinlikler detaylı olarak incelenmiş ve kitaplarda bulunan eğitsel oyun etkinlikleri tespit edilmiştir. Eğitsel oyunların türü, sayısı, hangi seviyelerde kullanıldığı ve hangi beceri türünün öğretiminde kullanıldığı belirtilmiştir. Çalışma, setlerin tüm seviyelerini içermektedir.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Bu çalışmada çocuklara yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde eğitsel oyunların nasıl kullanıldığının ve nasıl kullanılması gerektiğinin tespit edilmesi amaçlanmaktadır. Eğitsel oyunlar ve çocuklara yabancı dil olarak Türkçe öğretimi araştırmanın en önemli unsurlarıdır. Çocuklara yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde amaç çocuğun gereksinimlerine uygun bir dil öğretim süreci planlamaktır. Bu süreçte çocuğun tanımı ve gelişim süreçleri, oyunun tanımı, oyun türleri ve çocuklara yabancı dil olarak Türkçe öğretimi konuları üzerinde detaylı araştırma ve inceleme yapılmıştır.

2.1. Çocuğun Tanımı ve Özellikleri

Çalışmanın gidişatı açısından ilk olarak çocuk kavramını tanımlamak gerekmektedir. Çocuk kavramını tanımlamanın en zor ve önemli noktası geçmişten günümüze sosyolojik, fiziksel ve hukuki boyutta farklı çocuk tanımlarının bulunmasıdır. Ayrıca tarihsel süreçte de çocuk kavramının ve çocuğa bakış açısının farklılaştığı görülmektedir. Orta Çağ'daki çocuk kavramı ve algısıyla modern dünyadaki birbirinden oldukça farklıdır.

Şirin (2011), Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'nde erken yaşta reşit olma durumu dışında on sekiz yaşına kadar her insanı çocuk olarak ifade etmektedir. Altınköprü (2003:12) çocuğu sürekli gelişim içerisinde olan ve kültür aktarımı konusunda önemli bir varlık ifadeleriyle tanımlamaktadır.

İnsan yaşamının doğumdan ergenliğe kadar geçen dönemini yaşayan varlık, gelişim süreci içinde olan bir insan yavrusu, henüz yeterli olgunluğa ulaşmamış ve ergin sayılmayan küçük yurttaş gibi tanımlamalarla ifade edilmeye çalışılan çocuk kavramı için yaşın küçük olmasına bağlı olarak sorumsuz ve her işlemi yapmaya yetkili bulunmayan insan tarifi de yapılmaktadır (Çelik, 2005).

Çocuğun farklı tanımları bulunmakla beraber tanımların tümünde çocuk ve yetişkin bireylerin farklı yapılara sahip olduğu ve çocuklar için hazırlanan pratiklerin de yetişkin bireylerden farklı olması gerektiği aktarılmaktadır (Bağlı, 2003: 276-278).

2.2. Çocuğun Gelişimi

Çocuğun gelişim süreçlerini bilmek nasıl bir eğitim ve öğretim anlayışı sunulması gerektiğini belirlemek açısından oldukça önemlidir. Çocuklar farklı gelişim süreçlerinde farklı öğrenim becerilerine sahip olurlar. Çocuğun gelişimi kademeli bir biçimde, hazırbulunuşluğu temel alarak ilerler. Bu ilerleme insan hayatının diğer dönemlerinden daha hızlı gerçekleşmektedir. Çocuğun gelişim evrelerinin iyi kavranması doğru eğitim öğretim yöntemlerinin belirlenmesinde, doğru programın seçilmesinde, kullanılan materyallerin çocuğun gelişimsel dönemine uygun olarak hazırlanmasında oldukça etkili olacaktır. İnsan yaşamının doğum öncesinden başlayarak ölümüne değin geçirdiği gelişim dönemleri şu şekildedir:

Şekil 1.1.: Gelişim dönemleri (Santrock, 2018, s.31).

2.2.1. Çocuğun Bilişsel Gelişimi

Bilişsel gelişim doğumdan ölüme kadar çevreyi kavrama, edinilen bilgileri kullanma, düşünme gibi zihinsel süreçleri kapsamaktadır. Bilişsel gelişim alanında pek çok çalışma ve kuram bulunmakla birlikte en çok bilinen Piaget'in bilişsel gelişim kuramıdır.

Piaget'e göre bilişsel gelişim dört aşamadan oluşmaktadır ve çocuk bu aşamaları sırayla geçmelidir. Bir safhanın atlanıp diğerine geçilemeyeceği gibi gelişim aşamalarının sürelerinin de kültürden kültüre değişiklik gösterebileceğini belirtir.

Tablo 2.1.: "Piaget'in bilişsel gelişim dönemleri ve özellikleri" (Senemoğlu, 2018, s.41).

Evreler	Tahmini Yaşlar	Erişilen Temel Özellikler
Duyusal-Motor	0-2 yaş	-Kendisini dış dünyadan ayırt etme -Refleks davranışlardan amaçlı davranışlara geçme -Nesnenin sürekliliğini kazanma
İşlem öncesi dönem	2-7 yaş	-Çevresindeki olay ve nesneleri çeşitli sembollerle ifade etme -Tek yönlü sınıflandırmalar yapma -Başlangıçtaki ben merkezlilikte giderek azalma
Somut işlemler dönemi	7-11 yaş	-Mantıksal düşünme yeteneğinde gelişme -Korunum kazanma -Üst düzeyde sınıflama yapma -Ben merkezlikten uzaklaşma -Somut yollarla problem çözme
Soyut işlemler dönemi	11 yaş ve üstü	-Soyut düşünme -Bilimsel yöntemlerle problem çözme -Değer ve inanç sistemini yapılandırma -Fikir dünyasıyla aktif olarak ilgilenme ve düşüncesini etkinliklerine yansıtma

2.2.2. Çocuğun Sosyal Gelişimi

Genel anlamda sosyal gelişim çocuğun yaşadığı toplumun değerlerini bilmesi ve bu değerlere uygun davranışlar sergilemesi, çevresine karşı uyumlu olup sosyal ilişkiler kurabilmesi olarak ifade edilebilir.

Erikson ilkokul dönemindeki çocukların "Başarıya Karşı Aşağılık Duygusu" ya da "Yeterliliğe Karşı Yetersizlik" döneminde olduğunu ifade eder. Bu dönemde çocuklar çevreyle iletişim kurmayı sever ve oldukça sosyaldir. "Girişkenliğe Karşı Suçluluk Duyma" (4-6 yaş) evresine göre daha meraklı ve iş birlikçi olurlar (Kıbrıs, 2010, s. 29).

Bu dönemde çocukların başarıları desteklenmeli ve başarılı olamayan çocuklar akranlarıyla karşılaştırılmamalıdır.

2.2.3. Çocuğun Kişisel Gelişimi

Kişinin yaradılıştan getirdiği ve yaşantı yoluyla sahip olduğu değişebilen veya değişmeyen özelliklerine, huylarına ve karakterine kişilik denir. Kişilik gelişimi hakkında yapılmış pek çok çalışma ve kuram bulunmaktadır. Örneğin Freud, Psikoseksüel Gelişim

Kuramında çocuğun psikolojik ve cinsel gelişiminin 5 evreden oluştuğunu belirtmiştir. Bu evreler "Oral Dönem (0-1,5 yaş)", "Anal Dönem (1,5-3 yaş)", "Fallik Dönem (3-6 yaş)", "Latent Dönem (6-12 yaş)", Genital Dönem (12-18 yaş)"tır. Çocuk her dönemde farklı ihtiyaçlara sahiptir ve bu ihtiyaçların olabildiğince karşılanması gerekmektedir. İhtiyaçların karşılanmadığı durumlarda çocuk o dönemi atlatamaz ve yetişkinlik dönemlerinde atlatamadığı dönemlere ait problemler sergilemeye devam edebilir (Can, 2002, s. 114,115).

Bu çalışmanın konusunun çocuklar için kullanılan setler olduğu düşünüldüğünde bu setlerin hangi psikoseksüel gelişim dönemindeki çocuklara hitap ettiği sorusu sorulmuştur. Bu setlerin genellikle latent dönemdeki çocuklara hitap ettiği tespit edilmiştir. 6-12 yaş arasında latent dönemi yaşayan çocuğun bu dönemde cinsel dürtülerini bastırdığı görülmektedir. Bu durum bir gerilime yol açar ve çocuk bu dönemde oyunlara bütün varlığıyla bağlanır. Bu oyun gruplarında cinsiyet bazlı kutuplaşmaların olduğu gözlenmektedir. Bununla beraber bu dönemde çocuklar öğretmenini ve etrafındaki insanları rol model alırlar ve davranışları onların davranışlarına benzemektedir. Çocuk bu dönemdeki başarılarıyla özerklik duygusunu pekiştirir ve geliştirir (Can, 2002, s. 117,118).

2.2.4. Çocuğun Dilsel Gelişimi

Dil, insanlar arasında iletişimi sağlayan, duygu ve düşüncelerin aktarılmasında görev alan sesli veya görsel işaretler sistemidir. Dil gelişimi çocuğun gelişiminde oldukça önemlidir. Çocuğun dilsel gelişim sürecini bilmek ana dil edinimi ve ikinci dil ediniminin nasıl gerçekleştiğini kavramaya yardımcı olmaktadır. Bu süreçler çocuğun ikinci dil edinim ve öğrenim süreçleriyle doğrudan ilgilidir.

Doğumdan itibaren birey dil edinme sürecine girer ve yaşam boyu devam eden bu süreci ifade etmek oldukça güçtür. Bu sürecin günümüzde bile tam anlamıyla keşfedildiği söylenememektedir. Çocuğun dil edinimi fiziksel ve sosyal/duygusal gelişimiyle paralellik göstermektedir. Ayrıca dil edinimi için çeşitli yeterliklere sahip olmak gerekmektedir.

2.3. Çocuğun Dil Edinimi

İnsanın en önemli yeteneği konuşabilmesidir. İnsanların birbiriyle iletişim kurabilmesi için en önemli araç dildir. Dil, insan ve toplumdan ayrı düşünülemeyecek, bilim, sanat, teknik,

kültür gibi bütün alanlarla ilgisi bulunan, aynı zamanda onları oluşturan bir kurumdur (Aksan, 1998).

Gelişim doğum öncesinden ölüme kadar devam etmektedir. Bebeklik ve çocukluk dönemlerinde gelişim en yüksek hızdadır. Dil gelişiminin de en hızlı olduğu dönemler bebeklik ve çocukluk dönemleridir. Dil edinimi ve gelişimi doğumla birlikte başlayan ve hayat boyu devam eden bir süreçtir. Bebekler doğumdan itibaren çevrelerindeki sesleri algılamaya, sesler çıkarmaya ve içinde yaşadıkları dilin yapısını kazanmaya başlamaktadırlar (Keklik, 2015).

Dil edinim süreci anlaşılması güç bir süreçtir. Bu süreçle ilgili çalışmalar günümüzde de devam etmektedir. Çocukta dil ediniminin biyolojik ve sosyal gelişimle beraber ilerlediğini söylemek doğru olur. Çocukta dil edinimi için çeşitli yeterliliklerin bulunması gerekmektedir. Topbaş'a göre (2016) bu yeterlilikler aşağıdaki tabloda bulunmaktadır.

Tablo 2.2: "Dil edinimi için gereken yeterlilikler" (Topbaş'tan aktaran Turan ve Topçu, 2016, s. 130).

Biyolojik Yeterlilikler	Seslenme ve sesletim için gerekli olan temel biyolojik yapıların (ağız, dudaklar, dişler, işitme organı ve merkezi ve çevresel sinir sisteminin) tam ve sağlıklı olması.
Duyuşsal-motor kaynaşma	Ses üretimini sağlamak üzere fiziksel hareketlerin ardışık dizimini içeren motor planlama ve öğrenme yetenekleri
İşitsel-Algısal kaynaşma	Akustik-sesçil ipuçlarını ve sesbirim farklılıklarını algılama, konuşma seslerini sınıflandırma ve saklama yetenekleri
Bilişsel-dilsel yeterlilik	Sözel dilin içerik, biçim ve kullanım bileşenlerinin anlama ve ifade edilmesi için doğru kullanımına yönelik üst düzey bilişsel yetenekler.
İşitsel-sözel girdi	Sosyal ve kültürel ortam ve sosyal uyaranlar.

2.3.1. Çocuklarda Dil Edinim Aşamaları ve Özellikleri

Çocuğun dil gelişimi, dört evreden oluşmaktadır. Agulama dönemi 0-12 aylık döneme, Tek Sözcük dönemi 12-18 aylık döneme, Telegrafik dönem 18-24 aylık döneme ve İlk Gramer dönemi 24-60 aylık döneme karşılık gelmektedir.

Yeni doğanın çıkardığı ilk ses ağlamadır. "Agulama/Babıldama" evresinde bebekler refleks olarak ağlarlar. Bu dönemde bebekler bir ihtiyacını belirtmek için ağlamazlar. Sesleri bilinçsizce çıkarır ve etrafındaki nesnelerle ve kişilerle iletişimini ağlayarak kurarlar. Bebekler

bu dönemde birçok ses çıkartmaktadır. Chomsky'e göre bu evrede bebekler dünya dillerindeki seslerin tümünü çıkarabilmektedir (Tümkaya, 2008: 37).

Bu dönemi Agulama (0-6 ay) ve Heceleme/Çağıldama (6-12 ay) dönemi olarak ikiye ayırmak mümkündür. Heceleme/Çağıldama döneminde çocuklar duyulan sesleri tekrar ederler. Bu dönemde konuşma organları Agulama/Babıldama dönemine göre daha olgunlaşmış olur. Heceleri çıkarmaya başlayan çocuk bu dönemin sonunda annesinin sesini tanımaya başlamış olur. (Bayhan ve Artan, 2007: 131)

12-18 ay arasında geçen dönem tek sözcük dönemidir. Bu dönemde çocuk gerçek anlamda konuşmaya başlar ve çocuk için oldukça kritik bir dönemdir. Tek sözcükle çok şey ifade edilmeye çalışıldığı için bu döneme tek sözcük dönemi denmiştir. Bu dönemde çocuklar özel sesleri tek sözcükle kullanır ve anlamlı yapılar oluşturur. Bu kullanıma morgem denir. Bu durumun ortaya çıkmasının sebebi çocuğun nesnelerin ya da olguların isimlerini bilmemesidir. Bu dönemde çocuk bir ve üç arasında sözcük kullanıp iletişim kurmaya çalışır. (Tümkaya, 2008: 37)

18-24 ay arasındaki dönem Telegrafik Konuşma Dönemi olarak adlandırılır. Bu dönemde çocuğun sözcük dağarcığı çok genişler ve iletişim kurmanın önemini anlamaya başlar. Çocuklar bağlaç ya da ekler kullanmadan iki ya da daha fazla sözcüğü bir araya getirerek anlamlı bir mesaj oluşturur. Bu konuşma telegrafik konuşmadır. (Kürkçüoğlu, 2010: 160)

24-60 ay arasında geçen döneme İlk gramer süreci denilmektedir. Bu evrede cümle ve dil bilgisi kurallarının öğrenimi oldukça hızlıdır. Söz varlığı genişler ve başka kişilerin sözcük, sözcük grubu ve cümlelerini tekrar yoluyla kullanır. 3 yaşındaki bir çocuğun kelime hazinesi 1000 kelimeye erişmektedir ve bu dönemde çocuk temel gramer kullanımları konusunda beceri kazanmaktadır (Kürkçüoğlu, 2010: 160).

2.4. Çocuklara Yabancı Dil Öğretimi

Çocuklar 5 yaşına kadar olan süreçte çevresinde konuşulan dillere maruz kalarak o dilleri öğrenebilme/edinebilme yetisini elinde bulundururlar. Çocuk, ana dilini doğumdan itibaren bilişsel beceriler ve sosyal etkileşimlerle belirli bir zaman diliminde edinebilmektedir. Ana dilde dinleme, konuşma ve anlama becerileri 5 yaşa kadar olan dönemde gelişim göstermektedir. Yabancı dil ise çocuğun aile ve sosyal çevresinde yaygın bir şekilde kullanımı

olmayan ancak sınıfta, derste, seyahatlerde ve farklı kültürlerle iletişimde öğrenilen ve çocuk tarafından günlük yaşamında pratik yapma imkânı bulunmayan dildir. (Bekleyen, 2016; Özüdoğru ve Dilman, 2014; aktaran Yazıcı ve İlter, 2018: 440) Bu sebeple çocuğun ana dil edinimi ve yabancı dil öğrenimi birbirlerinden farklı süreçlerdir. Çocuklara yabancı dil öğretmek için hazırlanacak programların çocuğun gelişimsel niteliklerini ve bu niteliklere uygun doğru pedagojik uygulamaları içermesi oldukça önemlidir.

Çocuklara yabancı dil öğretimi gerçekleştirecek eğiticiler, pedagojik ve dilsel olarak yetkin olmakla birlikte yaratıcı, yeni fikirlere ve uygulamalara açık, öğretme ve öğrenmeyi seven kişiler olmalıdır. Dil öğretmenin o dilin kurallarını bilmek ve o dil hakkında bilgi sahibi olmaktan ibaret olmadığını bilmemiz gerekmektedir. Örneğin; çocuklara yabancı dil öğretiminde bulunacak bir eğiticinin çocuğa görelik ilkesini bilmesi ve derslerinde bu ilkeye uygun program ve izlenceler hazırlaması gerekmektedir.

Kara (2004: 307) çocuklara yabancı dil öğretiminin, sözcenin ses seviyesinde başlaması gerektiğini ve bu öğretimin çocuğun günlük hayatta karşılaşabileceği iletişim örnekleriyle yapılması gerektiğini belirtmektedir. Erken çocuklukta okuma ve yazma becerilerinin henüz öğrenilmemesi sebebiyle konuşma ve dinleme becerileri kullanılarak dil öğretimi gerçekleştirilmektedir. Ayrıca bu dönemde çocuk belirli bir etkinliğe uzun süre odaklanamamakta; hareketlenme, akranlarıyla iletişime geçme, konuşma gibi davranışlar sergilemeye başlamaktadır. Bu sebeple çocuklara dil öğretimi yapılırken dersin süresi oldukça önemlidir. Çocuğun ilgi ve dikkat süresi göz önüne alındığında dil öğretim derslerinin süresi 20-25 dakika olarak öngörülmektedir.

Erken yaşta dil öğretiminde çocuğun dili sevmesi ve dil öğrenmede istekli olması oldukça önemlidir. Çocuğun istek ve ihtiyaçlarına yönelik hazırlanacak doğru bir programla dil sevgisi kazandırılabilir. Bu dil sevgisi zaman içerisinde çocuğun dil öğrenim sürecini olumlu yönde etkileyecektir.

2.4.1. Çocuklara Yabancı Dil olarak Türkçe Öğretiminde Oyunun Etkisi

Çocuklara yabancı dil öğretiminde en uygun bağlam, çocukların karşılıklı konuşma gerçekleştirdiği bağlamdır. Oyun çocuklar için vazgeçilmez bir iletişim kurma ortamıdır. Oyun oynayan çocuk arkadaşlarının neler söylediğini anlamak ve kendi fikirlerini paylaşmak için

normale göre çok daha fazla gayret gösterir. Çocuğun oyun sırasında eğlenmesi, kızması veya şaşırması etkinliğin daha anlamlı olmasına sebep olur (Er, 2010: 305). Yapılan etkinliklerin anlamlı olması kalıcı öğrenmenin gerçekleşmesine de etki etmektedir.

Yabancı dil öğretim faaliyetlerinde oyun kullanılması çocuğun güdülenmesinin yanı sıra dil öğrenirken yaşanan kaygıların ortadan kalkmasına da yardımcı olmaktadır. Dil öğrenirken yaşanan dili kullanabilme kaygısı öğretim faaliyetlerini olumsuz etkilemektedir. Oysa oyunla gerçekleşen öğrenme sürecinde çocuk kendisini rahat hissetmektedir. Bunun sonucunda dili doğru kullanma kaygısını geride bırakan çocuk dikkatini oyundaki rolüne verir.

Öğrenme faaliyetlerinin tümünde belirli bir süre sonra dikkatin dağıldığı görülmektedir. Ancak oyun ile öğretim gerçekleştirildiğinde dikkatin daha geç dağıldığı görülmektedir. Sınıf içi aktivitelere daha az katılmayı tercih eden ve edilgen kalan çocukların da oyun etkinliklerine katılımı yüksek olmaktadır (Er, 2010: 306). Bu nedenle yabancı dil öğretiminde oyun kullanımı çocuğun güdülenmesi ve sınıfta etkin olması açısından oldukça faydalıdır.

Ak (2019: 23) Türkiye'de gerçekleştirilen çocuklara yabancı dil olarak Türkçe öğretim faaliyetlerini 2 grupta incelemektedir. İlki geçici koruma kapsamında bulunan ve hızlı bir şekilde Türkçe öğrenmesi gereken çocuklardır. Diğer grup ise Türkiye'de eğitim görüp ulusal veya uluslararası okullarda okuyan bu sebeple Türkçe öğrenen uluslararası öğrencilerden oluşmaktadır.

İlk grupta bulunan öğrenciler geçici koruma kapsamındaki Suriyeli çocuklardır. Bu çocuklar için "Suriyeli Çocukların Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonunun Desteklenmesi" (PIKTES) isimli proje gerçekleştirilmekte ve Suriyeli çocukların eğitim sistemine uyum sağlaması için çeşitli faaliyetler yürütülmektedir. Bu faaliyetlerin içinde Türkçe öğretiminin büyük bir öneme sahip olduğu görülmektedir (Ak, 2019: 23).

2019 yazında PIKTES tarafından 5-6 yaş grubunda bulunan daha önce örgün öğretime katılmamış çocuklara yönelik 9 hafta süreli bir eğitim programı gerçekleştirilmiştir. Bu programın amacı Suriyeli çocukların okula belirli bir Türkçe düzeyinde başlamaları ve eğitim faaliyetlerine daha kolay uyum göstermeleridir. Çünkü çocukların sınıf, okul ve arkadaş ortamına uyum sağlamaları için en öncelikli durum Türkçe yeterlilikleridir. Bu çocuklar kendilerini ifade etme ve iletişim kurma problemleri yaşadığında okula devam etme sorunları da yaşanmaktadır (PIKTES, 2021).

Bununla beraber Suriyeli çocukların eğitimleri, sığınmacı kamplarında ve kamp dışında devam eden çalışmalarla da desteklenmektedir. Çocukların kamp dışı eğitimleri, GEM (Geçici Eğitim Merkezleri) ve Milli Eğitim Bakanlığı'nın örgün eğitim kurumlarında da devam etmektedir. (Emin, 2016: 23)

Çocuklara yabancı dil öğretiminde diyalogların kullanılması ve bu diyalogların belirli bir bağlam içerisinde sunulması oldukça önemlidir. Bu diyaloglar, basit diyaloglar, dönüşüm içeren diyaloglar, karmaşık yapıda tümcelerle diyaloglar ve yerine getirilmesi istenen emirleri ya da istekleri içeren tümceler şeklinde dört kategoride incelenmektedir.

Basit diyaloglar:

A: O araba mı?

B: Evet, o araba.

A: Araba duruyor mu?

B: Evet, araba duruyor.

Dönüşüm içeren diyaloglar:

A: Şu sizin eviniz mi?

B: Evet, bu bizim evimiz.

Karmaşık yapıda tümcelerle diyaloglar:

A: Hocam, telefonunuz yeni mi?

B: Hayır, telefonum yeni değil, eski.

Yerine getirilmesi istenen emir ya da istekleri içeren cümleler:

-Yarın kırmızı elbiseni giy!

-Soğuk su içme!

Bu diyaloglar yabancı dil öğretiminde sıklıkla kullanılmaktadır. Çocuklara yabancı dil öğretiminde bu diyalogları restoranda sipariş verme, mağazada alışveriş yapma, hasta-doktor

konuşması gibi çeşitli bağlamlardan faydalanılarak drama tekniğiyle birlikte kullanmak öğrenmeyi kalıcılaştırmakla beraber eğlenceli hale getirmektedir. Tüm bunların yanında dil öğreticisinin öğrencilerin yaptıkları hataları düzeltme konusunda hassas davranması gerekmektedir. Çocuklar tarafından iletişim sırasında yapılan hatalar dikkatli ve titiz bir şekilde düzeltilmelidir.

Özellikle erken çocuklukta sıklıkla kullanılan boyama ve resim etkinlikleri dil öğretimi açısından oldukça faydalıdır. Ancak bu etkinlikler gerçekleştirilirken çocuğun resmin tamamını boyaması istenmemelidir. Bunun yerine bazı bölümlerin çeşitli renklerde boyanmasını isteyen bir yönerge dil öğretiminde daha faydalı olacaktır. Örnek olarak; nesnelerin mavi kalem, kırmızı çanta, turuncu elbise şeklinde ayrılmasıyla oluşturulan bir yönerge dil öğrenme faaliyetlerine katkı sağlayacaktır.

2.5. Oyunun Tanımı ve Özellikleri

Yaşamımızın her evresinde olan, farklılaşarak ve gelişerek devam eden oyun üzerine pek çok çalışma yapılmıştır. Bu çalışmalarda oyunun farklı şekillerde tanımlandığını görmekteyiz. Özdoğan (2009)'a göre oyun üzerine yapılan teorilerden ilki 19. Yüzyıl sonlarında Lazarus (1883) tarafından yapılmıştır ve bu teoride oyun, kendiliğinden ortaya çıkan, hedefi olmayan, mutluluk veren serbest bir etkinlik olarak tanımlanmıştır.

Oyun, çocuğun yaşantısında önemli bir parçadır. Çocuğun zihinsel, sosyal ve fiziksel gelişimini sağlayan, duygu ve düşüncelerini aktarmasında rol oynayan, belirli bir zamanda ve belirli bir plan içerisinde gerçekleşen, eğlendirme özelliğinin yanında cesaret ve motivasyon kaynağı olan etkinliklerdir (Çoban ve Nacar, 2006, 17).

Dönmez (1999)'e göre oyunu tanımlarken belirli bir amacının olup olmaması bir ölçüt değildir. Her iki durumda da oyun gerçekleşebilir. Dönmez (1999) oyunu, her evresinde çocuğun isteyerek ve hoşlanarak katıldığı; sosyal, duygusal, bilişsel, fiziksel ve dilsel gelişimin temeli olan, gerçek yaşamın içinden, çocuk için en etkin öğrenme süreci olarak belirtmektedir.

Oyun hakkında yapılan çeşitli tanımlamalarda oyunun kurallarının önceden belirlenmesiyle ilgili farklı görüşler bulunmaktadır. Örneğin; Oyunun en az bir kişiyle yapılabileceğini belirten Özhan (1990), önceden belirlenmiş kurallar çerçevesinde kişilerin

bilişsel ve bedensel olarak gerçekleştirdiği eğlenme amaçlı davranışları oyun olarak tanımlamaktadır.

Coillois'e göre ise oyun kuralsız gibi görünür ancak uyulması gereken kuralları vardır. Belirli bir mekânda ve zamanda gerçekleşen, eğlence barındıran, katılımın kişinin isteğiyle gerçekleştiği hareketlerdir (Poyraz, 2003).

Oyun, çocuğun yaşanılan toplulukta hemen herkesçe bilinen kuralları öğrenmek için bulduğu en iyi metot olmakla birlikte doğumdan itibaren okul öncesi, okul çağı ve okul sonrası dönemlerinde kullandığı en etkin öğrenme biçimidir. Ayrıca eğitimcilerin de yakından ilgilendiği "deneme-yanılma" etkinliğini de gerçekleştirmesi sebebiyle çocuğun yetenek ve becerilerini fark etmesine yardımda bulunur (Çankırılı, 2008).

Oyunlar, bireyin gündelik uğraşılarının dışında gerçekleşen, belirli bir amaç için yapılan etkinliklerdir. Özellikle çocuklar için önemli olması sebebiyle çocuğun okul içi ve okul dışı hayatının tümünde bulunur. Oyunlar, fiziksel ve zihinsel becerilerle sınırlanmış mekan ve zaman içinde kendine has kurallar barındırır. Katılımın gönüllü gerçekleştiği, toplumsal entegrasyon ve duygusal yetkinliğin gelişimini sağlayan; zeka, beceri, dikkat ve rastlantıyı temel alan, katılımcıları ve genellikle izleyenleri de etkileyen, gerilim duygusunu beraberinde bulunduran, sonunda maddi kazanç sağlamayan, mutluluk veren etkinliklerdir (Hazar, 1996, s.9-14).

Örgün eğitimde eğiticiler, sınıfta kullanılan oyunlar içinde eğitsel oyunları dersi tekrar etme ve pekiştirme hedefine yönelik kullanmaktadırlar. Eğitsel oyunlarda amaç öğrenme sürecini eğlenceli duruma getirmek ve çocukların bu süreçte zevk almalarını sağlayarak zihinsel aktivitelerini geliştirmektir. Oyunların çocukta sağladığı etkiyi bilen bir eğitmen, eğitsel oyunları, ulaşmak istediği hedef ve kazanımlar doğrultusunda kullanarak öğrenme sürecini daha etkili ve eğlenceli hale getirir. Eğitsel oyun sürecine dahil olan öğrenciler, etkin bir görevde, yaparak ve yaşayarak öğrenir (Varan, 2017, s.22).

Yabancı dil öğretimi sırasında eğitsel oyunlar, ders programının içinde, eğitim sürecinin temel bir nesnesi olarak, çeşitli materyallerle zenginleştirilerek kullanılabilir. Küpeli'ye göre (2019) materyallerle zenginleştirilmiş, tahtada yalnızca konu anlatmak ve ezber çalışmaları yaptırmak dışında, belirli hedeflere ulaşmak için gerçekleştirilen etkinliklerin tümüne kısaca oyun denilebilir.

Oyunun tanımını yapmak için İngilizce kullanımlarına baktığımızda "*play*" ve "*game*" ifadelerini görmekteyiz. Türkçede bu iki ifade için de tek kelime bulunması tanımlamalarda zorluk yaşanmasına sebep olmaktadır. İngilizce'de *play* ifadesi kuralları ve belirli bir hedefi bulunmayan, zaman geçirmek ve eğlenmek için yapılan eylemler olarak ifade edilir. *Game* ifadesi ise belirli bir hedefe yönelik, önceden veya oyunun gerçekleştirildiği anda belirlenen kurallara uyularak gerçekleştirilen amaçlı etkinliklerdir.

Eğitsel oyunların hedefi öğretilecek konulardır ve çeşitli kurallara sahiptirler. Yabancı dil eğitimi gerçekleştirilen bir sınıfta hem oyun hem de eğitsel oyun kullanılmaktadır. Bu iki etkinliğin ayrımının doğru yapılması gerekmektedir. Oyun, gerçekleşen etkinlik boyunca öğrencilerin hoş vakit geçirdikleri, becerilerini arttırdıkları aktivitelerdir. Eğitsel/Eğitici oyunlar ise önceden öğrenilen konuların pekiştirilmesi için gerçekleştirilen etkinliklerdir. Bu sebeple oyun ve eğitsel oyun arasındaki ayrım oldukça derindir.

Eğitsel oyunlar, öğrencilerin ve eğitmenlerin kazanımlara ulaşabilmeleri için kullandıkları önemli bir tekniktir. Öğrenciler için eğitsel oyunlar dersi sıkıcı ve monoton olmaktan çıkaran, motivasyon seviyesini yükselten, dikkatin toplanmasını sağlayan, yaparak-yaşayarak öğrenme imkanı sağlayan, öğrenme sürecini eğlenceli hale getiren önemli bir öğretim tekniğidir. Öğretmenler için ise oyunun katkıları oldukça fazladır. Farklı oyun türlerini deneyimleyen öğrenciler farklı zeka türlerine yönelir. Oyunlarda çeşitli beceriler kullanılarak bireysel farklılıklar ortaya konulur, öğrencilere öğretim sürecinde aktif roller verilir ve kazandırılmak istenen konular eğlendirerek öğretilir (Hazar ve Altun, 2018, s.56).

Oyunların sınıf içindeki sürelerinin de iyi ayarlanması gerekmektedir. Dersin başlangıcında veya bitişine yakın bir zamanda dikkatleri toplamak, konuları pekiştirmek ve öğrenilenleri anımsatmak amacıyla kullanılması öğrenme sürecini daha olumlu bir hale getirecektir. Demirel'e göre (1993) eğitsel oyunlar 5 ya da 10 dakika olmalı ve dersin ortasında veya sonunda gerçekleştirilmelidir. Eğitsel oyunlar tüm dersi kapsayacak şekilde olmamalıdır. Eğitsel oyunlar, dersin birer tamamlayıcı unsuru gibi görülmeli, başlangıç veya bitişte kullanılmalıdır.

Ders kitapları öğretmen ve öğrencilerin kılavuz olarak kullandıkları önemli bir kaynaktır. Öğrenim sürecinde kullanılan ders ve çalışma kitapları, içerisinde barındırdığı konular ve yönergeler itibariyle dersin yürütülmesini en çok etkileyen unsurlardır. Ders ve çalışma kitapları öğretim programlarında soyut hedeflerin somut yansımalarıdır ve sınıf içi

öğretim faaliyetlerini büyük ölçüde etkileyen, yönlendiren öğretim araçları olarak kullanılmaktadır. Bu hususta hem öğretmenlere hem de öğrencilere kılavuz olan ders ve çalışma kitaplarının eğitim faaliyetleri içerisinde önemli bir yere sahip olduğu unutulmamalı ve uygun nitelikte hazırlanmalarının gerekliliği vurgulanmalıdır (Işık, 2016, s.164).

Yabancı dil öğretiminde kullanılan ders ve çalışma kitapları içerisinde çeşitli materyallere, eğitsel oyunlara, yönergelerle belirlenmiş eğlenceli aktivitelere yer verilmesi eğiticiye kolaylık sağlamasının yanı sıra dil öğretimini standartlaştırır ve etkili hale getirir.

2.5.1. Oyunun Türleri

2.5.1.1. Piaget'e göre Oyun Sınıflandırması

Piaget, oyun gelişiminin zihinsel gelişimle paralel ilerlediğini belirtir ve bu gelişimi alıştırma oyunları simgesel oyunlar ve kurallı oyunlar olmak üzere 3'e ayırır. Piaget (1951)'e göre bir oyun türü bitip diğer oyun türü başlamaz. Oyunlar birbirlerini kapsayan evreler halinde yerini sıradaki oyun türüne bırakırlar.

Alıştırma oyunları: Bireyin doğumundan iki yaşına kadar olan duyusal motor dönemi için alıştırma oyunları uygundur. Yavaş yavaş hareket etmeye başlanılan bu dönemde bebekler çevresinden gelen uyaranları beş duyu organıyla algılayıp sınıflandırmaya çalışırlar. Çıngırak sallamak, nesneleri belirli bir yere/kaba koymak veya atmak gibi amaçsız eylemler bu türe örnek olarak verilebilir.

Simgesel/Sembolik oyunlar: 2 yaşından 7/8 yaşına kadar süren gelişim döneminde simgesel oyunlar yaygındır. Bu dönemde çocuk çeşitli hareketlerle kendi gerçeklerini yaşatır. Bu oyunlar alıştırmalar, simgeler ve varsayımlar içerir ve "-mış gibi" yapılan oyunları kapsar. Örneğin evcilik oyunu, bir çubuğun at yapılarak sürülmesi gibi oyunlar bu grubun içindedir.

Kurallı oyunlar: 7/8 yaşından sonra gerçekleştirilen oyunlardır ve bu oyunlar çocuğun sosyalleşmesine yöneliktir. Yaşça büyük kişilerin oyunlarının taklit edilmeye başlandığı bu oyun türü yaş ilerledikçe artar ve alıştırma oyunları ve simgesel oyunların yerini alır. Bu değişim çocuğun sosyal olarak giderek aktif olduğunun göstergesidir (Şenol, 2004).

2.5.1.2 Parten'in Oyun Sınıflandırması

Parten, oyun sınıflandırmasının ilkel sosyal davranışlardan iş birlikçi sosyal davranışlara gidecek şekilde geliştiğini belirtir. Parten oyunu 4 grupta bölümlendirmiştir.

Tek başına oynanan/izole oyun

Çocuğun tek başına bir nesne ile oynadığı oyun türüdür. Grup oyunlarına katılma isteği veya arkadaşlık kurma isteği yoktur. Etrafında gerçekleşen diğer oyunlar çocuğu etkilemez, özerktir.

Başka bir oyunu izlemek/paralel oyun

Çocuk paralel oyunu, izole oyunda olduğu gibi bağımsız gerçekleştirir ancak seçilen etkinlikler çocuğu diğer çocukların yanında oynamasını sağlar. Kullanılan nesneler arkadaşlarının kullandığı nesnelerle aynı veya farklı olabilir. Çocuklar bu oyun türünde birbirlerinden etkilenmeden paralel bir şekilde oyun gerçekleştirebilirler.

Birlikte oynanan/beraber oyun

Bu türde çocuklar başka çocuklarla beraber oyunlar oynarlar, oyun grupları oluştururlar, birbirleriyle oyun sırasında iletişim kurarlar. Başka çocukların oyunlarına müdahale etmek, değiştirmek veya destek olmak istenilebilir. Oyunun düzenlenme şekli iş birliğine ve bir amaca yönelik değildir.

İş birliğine dayalı/kooperatif oyun

Kooperatif oyunda çocukların oyun düzenlemede ortak hedefleri vardır. Piaget'in sembolik ya da kurallı oyunları bu türün içinde gözlemlenir. Çocuk bu oyunda arkadaşlarının hareket ve tepkilerini daha fazla fark etmektedir.

2.5.1.3 Smilansky'nin Oyun Sınıflandırması

Smilansky, Piaget'nin belirttiği üç oyuna yeni bir oyun eklemiş ve oyunun türlerini dört aşamada açıklamıştır:

İşlevsel/Fonksiyonel Oyun

Yapı-İnşa Oyunu

Dramatik Oyun

Kurallı Oyun (Sevinç, 2009).

Fonksiyonel Oyun Aşaması

Bu oyun aşamasına "İşlevsel oyun" ya da "uygulamalı oyun" da denilmektedir. Özellikle 0-2 yaş arasındaki bebeklik dönemini kapsayan bu oyun aşamasında bebeğin gerçekleştirdiği basit motor becerilerine dayalı küçük kas hareketleri bulunmaktadır. Fonksiyonel oyun evresinde çocuk bir keşif sürecindedir ve nesneleri çarpıştırma, çeşitli tuşlara dokunma gibi eylemler gerçekleştirerek fiziksel becerilerini öğrenmeye çalışır (Morrison, 1998). Bu oyun türü 0-2 yaş arasında baskın olarak görülse de 2 yaşından sonra da bazı eylemlerde görülmeye devam etmektedir. Örneğin okula başlayan çocuklarda koşma ve sallanma eylemleri işlevsel oyun türüne dahildir (Henniger, 1999).

Yapı-İnşa Oyunu

Smilansky'e göre çocuklar iki üç yaşından sonra bu oyun türüne geçerler. Bu evrede çocuk elindeki materyali yaratıcı olarak kullanır ve bu materyalden yeni bir ürün elde edebilir. Örneğin; Legoları birleştirerek yeni yapılar oluşturmaya ve oyun hamuruyla çeşitli biçimler yaratmaya başlar. Bu evrede çocuklar inşa ettikleri formları bozup yeni bir forma dönüştürmekten büyük keyif alırlar (Schaffer, 2004).

Dramatik Oyun

Dramatik oyun 3-7 yaş arası çocuklarda görülen diğer adı sembolik oyun olan bir oyun aşamasıdır. Bu aşamada çocuk bir parçanın yerine veya kendini bir kişinin yerine koymaktadır. Dramatik oyunla çocuğun yaratıcılık, fiziksel ve sosyal farkındalık gibi becerileri gelişir. Bu oyun aşaması karakter rolleri, aile rolleri ve işlevsel roller olmak üzere 3 gruba ayrılmaktadır. Büyük çocuklar, büyük ebeveyn, öğretmen gibi rollerde olmak isterken, küçük çocuklar anne, baba ve bebek gibi rolleri alırlar. Roller gerçekte var olmayan karakterler veya basmakalıp karakterler olabilir. Basmakalıp karakterler çocuğun alışkın olduğu meslekleri ve alışkın olduğu hareketleri barındırır. Hayali karakterler Süpermen, Örümcek Adam gibi süper kahramanları veya sihirli prenses gibi gerçekte var olmayan karakterleri barındırır. Çocuğun oyunda gerçekleştirdiği pilot, polis, otobüsteki yolcu gibi roller ise işlevsel rollere aittir. İşlevsel roller davranışlar üzerinden ilerler ancak kimlik devamlı değildir (Hughes, 1995).

Kurallı Oyun

Çocuk yedi yaşından itibaren kurallı oyunlara geçiş yapmaktadır. Kuramcılara göre bu evre oyun gelişiminde en üst evredir. Bu aşamada çocuklar önceden belirlenmiş kuralları kabul ederler ve bunlara uyarlar. Kart oynayan çocukların birbirlerine sürekli kuralları hatırlatmaları ve kendi aralarında uzlaşma sağlamaları buna örnek verilebilir.

2.5.2 Klasik Oyun Kuramları

Klasik oyun kuramlarında oyun, biçim ve içerik yönünden çok gerçekleştirilme sebebi yönünden incelenmiştir. Oyunların gruplandırılması farklı şekillerde olabilir. Özgür (2000), kuramcıların sınıflandırmalarını 4 kuram üzerinde toplamıştır.

Fazla Enerji Kuramı

Fazla enerji kuramı, Alman Şair Friedrich Schiller (1759-1805) ve İngiliz filozof Herbert Spencer (1820-1903)'in üzerinde durduğu kuramlardan biridir. Spencer, oyunu gereği olmayan bir aktivite olarak görürken, Schiller oyunu fazla enerjinin amaçsız harcanması olarak tanımlamaktadır. (Saracho ve Spodek, 2003). Bu tanımlamalarla beraber iki kuramcı da çocuğun gelişiminde oyunun önemli bir yeri olduğunu belirtmektedir.

Kurama göre canlılar hayati gereksinimlerini gidermek için bir enerji harcar. Gereksinimlerini giderdikten sonra kalan enerji vücutta baskı oluşturacağı için tüketilmelidir. İnsanlar ve hayvanlar bu fazla enerjiden kurtulmak için oyun oynarlar ve amacı olmayan davranışlar sergilerler. Çocukların gereksinimlerinin yetişkin insanlar tarafından giderilmesi sebebiyle çocuklar yetişkinlere göre daha çok oyun oynarlar. (Johnson, Christie ve Yawkey, 1999).

Dinlenme/Rahatlama ve Eğlenme Kuramı

Bu kuram Alman filozof Moritz Lazarus (1883) tarafından ileri sürülmüştür. Günlük hayatta gerçekleştirilen etkinlikler canlıları ruh ve beden bakımından yıpratır. Bu yıpranma ile yorgunluğu giderme ve uyku gereksinimi ortaya çıkar. Çocuk dinlenirken kaybettiği enerjiye yeniden sahip olur. Bu kurama göre oyun, "Fazla Enerji Kuramı"nın aksine enerjinin düştüğü zamanlarda enerjiyi arttırmak için oynanır ve amaç çalışırken harcanan enerjiyi yeniden elde etmektir. Günlük hayatın stresinden kurtulmak amacıyla gerçekleştirilen primitif faaliyetler,

örneğin; koşmak, kovalamak, avcılık, yüzmek, tırmanmak vb. sık yapılan oyun hareketleridir. (Sevinç, 2009, s. 55).

Öncül Deneme/Alıştırma Kuramı

Bu kuram filozof K. Gross (1898) tarafından ileri sürülmüştür ve diğer adı içgüdü kuramıdır. Bu kurama göre oyun, çocukları gelecekte ihtiyaç duyacakları sorumluluk ve görevlere hazır hale getirir. Gross'a göre oyun, geçmişteki içgüdüleri ortaya koymak yerine gelecekte karşılaşacağı ihtiyaçları giderme içgüdüsünü daha güçlü duruma getirir. Örnek olarak çocuğun dramatik oyun sırasında ebeveyn rolüne girmesi ve yetişkinlik döneminde ihtiyaç duyacağı becerileri hayata geçirerek bu becerileri edinmesi verilebilir. Bu kurama göre oyunlar gelecekteki davranışların bir ön hazırlığıdır (Aksoy ve Dere-Çiftçi, 2014).

Tekrarlama/Özünü Yenileme Kuramı

Bu kuramın öncüsü S. Hall (1884-1924), Darwin'in evrim kuramına dayanarak tekrarlama kuramını ortaya atmıştır. Bu kurama göre çocuk, kendi türünün gelişim seyriyle paralel bir gelişim seyri gösterir. Oyun ve gelecekteki davranışlar arasında bir ilişki yoktur. Çocuğun oynadığı oyun, ırkının geçmişindeki davranışlarıyla ilişkilidir. Çocuk oyun oynarken insanlar tarafından geçirilen ruhsal ve devinimsel aşamaları yeniden gerçekleştirir. (Sevinç, 2009).

2.6. Eğitsel Oyun

Oyunların eğitim sürecinde kullanılan biçimine eğiten oyun ya da eğitici oyun denilmektedir. En çok kullanılan ismi eğitsel oyundur. Demirel (2009: 118) eğitsel oyunları, "Öğrenilen bilgilerin pekiştirilmesini sağlayan ve daha rahat yerlerde tekrar edilmesine olanak veren etkinlikler" şeklinde ifade etmektedir. Öğrenmeye yönelik olması ve belirli bir hedefte sınıf içinde uygulanabilmesi eğitsel oyunların en temel özelliğidir.

Oyun tekniğinin kullanılmasıyla konuların ilgi çekici olduğu, yeni yapıların daha kolay öğrenildiği, hatalı öğrenmelerin düzeltildiği, uzun süreli belleğin daha aktif hale geldiği belirtilmektedir. Bu durumda eğitsel oyunların temel özelliklerini şu şekilde özetleyebiliriz:

1. Kurallar çerçevesinde çocuğun özgürlük alanını genişletir ve öğrenmeye hizmet eder.
2. Öğrencilerin çeşitli düşünme türlerini kullanmalarına yol açar.

3. Öğrenme-öğretme sürecinde öğretim tekniği olarak kullanılır.
4. Öğrenme-öğretme sürecinde çocuklara sınıf ortamında keyif alma, eğlenme şansı sunar.
5. Eski öğrenmelerin pekiştirilmesine ve öğrenme tekrarlarına imkân sağlar.
6. Hedeflenen davranışların gelişmesinde etkilidir.
7. Hatalı öğrenmelerin giderilmesine yardımcı olur.
8. Dikkati üzerinde toplaması sebebiyle bilgilerin kalıcılığına etki eder (Zengin, 2002).

Eğitsel oyunları hazırlarken nelere dikkat edilmesi gerektiği, eğitime yönelik gerçekleştirilebilmesi için nelerin uygulanması gerektiği, kısacası bir eğitsel oyunda bulunması gereken özelliklerin neler olduğu oldukça önemlidir.

2.6.1. Eğitsel Oyunun Özellikleri

Oyunlar çeşitli özelliklere sahiptir ve bu özellikler oyunu günlük hayat etkinliklerinden ayırmaktadır. Oyun ile günlük hayat etkinlikleri arasındaki farklar çok keskin değildir. Oyunda çeşitli kurallar ve belirli özellikler bulunur. Huizinga'ya göre (1949, s.13), oyunun özellikleri şu şekildedir:

-Ücretsiz bir aktivitedir ve zorunlu ilişki barındırmaz. Tüm tarafların istekli olarak katılım gösterdiği kurallı bir süreçtir. Oynama kararı alanların önderlik yaptığı, belirli bir amaca yönelik olarak veya olmayarak gerçekleştirilen gönüllü etkileşme sürecidir.

-Katılımcıların hayal güçlerini meydana çıkarır ve yaşam sürecinde farklılık yaratır.

-Ciddi ve resmi bir hareketler dizisi değildir. Öğrenme sürecini eğlenerek gerçekleştirir ancak eğlenme kendini daha çok gösterir.

-Oynayanların maddi bir beklentisi yoktur. Oyunun gerçekleşmesinde manevi değerler etkilidir. Süreç eğlenme odaklıdır.

-İçerisinde bulunulan zaman ve mekanla sınırlıdır. Belirlenen kurallar ile süre kısıtlanır ve etkinliğin gerçekleşeceği yeri katılımcılar belirler.

-Kurallar oyuncular tarafından belirlenir ve sabittir. Bu kurallara uyulması oyunun bir unsurudur.

-Oyun sosyal bir olgu olarak karşımıza çıkar ve oyun sırasında grup, ikili veya bireysel olarak bir takımın/topluluğun ögesi olunur.

-Oyun bir yarışmadır. İstekli olmayı arttırmak için bir meydan okuma içerebilir. Kazanan ve kaybedeni olabilir.

Oyunun en önemli özelliği eğlendirirken düşündürmesidir. Öğrenme sürecinde iyi vakit geçirebilen çocuklar hedef kelime, hedef cümle gibi konuları keyif alarak ve arkadaşlarıyla diyalog halinde öğrenir. Bu da oyunun diğer özellikleri olarak sayılabilecek eğlenceli, aktif, doğru zaman kullanımı kazandıran, takım olmayı ve paylaşım yapmayı öğreten bir etkinlik olduğunu bizlere vurgular. Şahin ve Yıldırım'a göre (1999) eğitsel oyunların özellikleri şunlardır:

-Bir ya da daha fazla oyuncu: Grup çalışması, ikili çalışma veya bireysel çalışma şeklinde gerçekleşebilir. Bu noktada önemli olan gruplardaki kişilerin eşit sayılarda veya güçte olmalarıdır.

-Oyun kuralları: Oyunu oyun yapan en önemli özelliklerden biri belirli kurallara sahip olmalarıdır. Bu kurallar oyun öncesinde belirlenir ve varsa bir eğitmen tarafından açık bir şekilde ortaya konulur. Oyunu oynayan herkesin bu kuralların bilgisine sahip olmaları gerekmektedir.

-Ulaşılması hedeflenen amaç ya da amaçlar: Oyunun ulaşılması hedeflenen bir amacının olması oldukça önemlidir aksi takdirde eğitsel oyun olmaktan çıkar ve sadece bir oyun haline gelir.

-Oyunun koşulları: Oyun öncesi oyunun koşulları tüm oynayanlarca bilinmelidir. Bu koşulların sağlanması yönlendirici tarafından gerçekleşmelidir. Bu yönlendirici sınıf ortamında öğretmen, dışarıda ise oyun kurucu/takım lideridir.

-Yarış duygusu: Özellikle kalabalık gruplarda heyecan ve rekabet duygusu oluşturulması oyunun dinamizmi açısından oldukça önemlidir. Oyun sonunda kazananların ve kaybedenlerin olacağı oyunlarda öğrencilerin takım ruhu kazanmaları beklenir. Bu oyunların

sonunda kaybeden kişi veya kişilerin bu durumu olgunlukla karşılaması ve bunun yalnızca bir oyun olduğunu kavramaları sağlanmalıdır.

-Oyuna katılanların yarışma stratejileri: Oyuna dahil olanların düşüncelerinden yararlanılmalı ve varsa daha iyi fikirler kabul edilip uygulanmalıdır.

-Oyunda geri bildirim bulunması: Oyuna katılanların doğru ve yanlışlarının geri bildirim şeklinde verilmesini içeren bir sistem oyunu daha verimli bir duruma getirir.

-Kazanana karar verilmesi: Oyunun kazanan veya kazananlarının belli olduğu, katılımcıları motive eden bir oyun olması açısından önemlidir.

2.6.2. Oyun ve Eğitmen

Sınıfta oynanan oyunların yöneticisi ve yönlendiricisi öğretmendir. Bu noktada oyun seçimini gerçekleştiren öğretmenin öğrencilerin dil seviyelerine ve yaşlarına uygun oyunlar tercih etmesi oldukça önemlidir. "İletişimsel yaklaşımla, öğrenci öğretme öğrenme merkezine yerleştirilmiş olmasına rağmen öğretmenlerin rolü ve eğitimleri asla göz ardı edilmemelidir" (Şavlı, 2011, s.317)

Öğretmenin sınıf içinde sahip olduğu roller etkinlik, beceri ve kazanıma göre değişmekle birlikte Harmer'a göre (2015, s.62) 8 ana rolü bulunmaktadır:

Denetçi: Kontrol etme, yönetme, oyunu anlatma eylemlerini gerçekleştirir. Burada en önemli husus oyuna, oynayan tüm öğrenciler tarafından anlaşılır olarak başlanmasıdır. Bir oyunun başarılı olarak gerçekleşmesi için birinci faktör anlaşılmasıdır.

Düzenleyici: Öğretmen oyuna hakemlik eder, toparlar, araya girerek oyuna karışabilir, gerekli durumlarda kuralları yeniden ifade eder ve farklı kurallar ekleyebilir.

Değerlendirici: Oyun sırasında tavsiye verir, doğruluk ve yanlışlığını ifade eder ve karar verir. Oyun sonunda değerlendirme yapar ve kazanımları ifade eder.

Suflör: Dengeleme ve hatırlatma işlemini gerçekleştirir. Oyuna müdahale eder, gerekli durumlarda takımları ve grupları yeniden düzenler, kuralları hatırlatır ve haksızlığa yol açmadan oyunu tekrar başlatabilir veya bitirebilir.

Katılımcı: Gerekli durumlarda oyuna katılır, tüm görevlerini aynı anda devam ettirebilir ve oyunun içinde oyunun idaresini sağlayabilir.

Danışman: Kılavuzluk eder. Kural ve adımların anımsatılması gereken durumlarda çocuklara danışmanlık ve hakemlik yapar.

Asistan: Öğretmen oyunda yardımcı rolünü üstlenebilir. Genellikle gereken malzemelerin sağlanmasında ve oyun sırasında yardımcı rolüyle oyuna içten ve dıştan asistanlık yapabilir.

Gözlemci: Öğretmen belirli durumlarda seyirci olarak oyunu gözlemleyebilir. Öğrencilere dönüt vermek ve kazanımların değerlendirilmesi için oyunda sadece gözlemci rolüyle bulunabilir.

Oyun sırasında öğretmenin rolü oldukça büyük gibi görünse de belirli kazanımlar çerçevesinde düzenlenmiş oyunda, öğretmenin oyuna minimum müdahale etmesi oyunun verimliliği açısından önemlidir.

2.6.3. Oyunun Dil Öğretimindeki Yeri

Oyun çocuğun gerçekleştirdiği en önemli aktivitelerden biridir. Bireysel ya da başka kişilerle oynanabilen oyun çocuğun günlük yaşamında her durumda yer almaktadır. Özellikle teknolojinin gelişimiyle değişen eğitim ve öğretimde öğrenciler sınıfta daha aktif rol oynamaktadır. Oyunlar, monoton dersi eğlenceli duruma getirmelerinin yanı sıra öğrencilerin derse olan ilgilerini arttırmaları açısından da oldukça önemlidir.

Yabancı dil öğretiminde yaparak yaşayarak öğrenmenin önemli olduğu bilinmektedir. Uygun oyunun seçilmesi hedef dilin içselleştirilmesinde ve sosyal uyumun sağlanmasında büyük rol oynar. Oyunlar kullanılarak gerçekleştirilen bir dil öğretiminde çocuğun ruhsal, duygusal, fiziksel vb. yönleri güçlenirken aynı zamanda çocuğun gizli yönleri aktif hale gelip kendilerini keşfetmelerine yardımcı olunabilir. Bunun yanı sıra yapılan araştırmalar; oyun oynayarak büyüyen çocukların kendilerini ifade edebilme ve güzel konuşma becerilerinin yeterli ve nitelikli oyun oynamamış çocuklara göre daha iyi, kelime hazinelerinin daha geniş olduğunu göstermektedir. Çocuklar oyunlar sayesinde kendilerini geliştirerek bildiklerini başkalarına da öğretirler. Etrafında bulunan veya bulunmayan objeleri, araçları tanırlar ve isimlendirirler. Durumları, bireylerle ilgili kelimeleri kavramsallaştırarak sözcük hazinelerini zenginleştirirler (Kızılırmak, 2018, s.5).

Dil öğretiminde kullanılacak oyunlar seçilirken, öğrencinin oyunun ve iletişimin merkezinde olmasına, öğretmenin çoğunlukla gözlemci veya yardımcı olmasına dikkat edilmelidir. Oyun sırasında iletişim becerileri gelişen çocuğun, motivasyonunun artması ve konuşma kaygısının azalması beklenir. Eğlenirken stres seviyesi azalan çocuğun kendini sözlü olarak daha rahat ifade etmesi sağlanır. Bu sebeple günümüzde hem Türkiye'de hem de dünyada dil öğretimi gerçekleştiren tüm öğretmen ve kurumlar özellikle ilkokul ve ortaokul düzeylerinde oyunu bu sürecin bir parçası haline getirmektedirler.

Yabancı dil öğretiminde oyunların iki temel amaç için kullanıldığı görülmektedir. İlk amaç dil yapılarının öğretilmesinin hedef alındığı oyunlardır. Bu amaçtan dolayı bu oyunlar dil bilgisi kurallarını öğretmek için kullanılan dil bilgisi oyunları olarak ifade edilirler. İkinci kullanımda ise hedef, öğrencinin/çocuğun dili akıcı kullanmasıdır ve dilin yapısal boyutu arka planda tutulur. Dilin iletişimsel kullanımının ve kendini akıcı ifade etmenin önemli olduğu, dil bilgisi hatalarının üzerinde durulmayan bu oyunlara iletişimsel oyunlar denilmektedir (Aydın, 2014, s.74).

2.6.4. Çocukluk Döneminde Oyun (7-10 yaş)

7-10 yaş döneminde çocuklar oyun sürecinde kendilerini tanırlar ve samimi buldukları ortamlarda yabancı dilde oyun oynamaktan keyif alırlar. Bu durumun sebebi çocuğun kendini merkezde hissetmesi ve oyunun, gündelik, gerçek, alışkın olduğu somut durumlardan ve karakterinden yoksun bırakılmadan gerçekleşmesidir. Bu yaş döneminde çocuk henüz soyut bir dil bilgisine sahip değildir. Bu nedenle elle gerçekleştirilen oyunlar, eşleştirmeler, dili kullanıma yönelik oyunlar yaygın şekilde kullanılır (Anşin, 2006, s.14).

Bu dönem çocuğun "*ilk yıllar"* olarak adlandırılan döneminden ayrıldığı, karakterinin gözle görülür bir değişim süreci içine girdiği "*orta yıllar"*dır. Bu dönemde çocuk hayal ve gerçek ayrımı yapmaya, daha kapsamlı neden-sonuç ilişkileri kurmaya ve gelişmiş dil kullanmaya başlar. Bununla beraber problem çözme ve eleştirel düşünme becerilerindeki ilerlemelerle beraber çeşitli şifre ve kuralları anlama yeteneğinde artış olmaktadır. İletişim sürecini daha iyi takip etmeye ve oyun kurallarına daha çok uymaya başlar. Bununla birlikte dramatizasyon becerileri artar ve drama barındıran oyunlara ilgisi artmaya başlar (Kolucki, Lemish, 2011, s.21).

2.7. Oyunun Çocuk Gelişimine Etkisi

Çocuğun özellikle 5-6 yaşlarında içinde bulunduğu gelişim dönemi, oyun dönemi olarak da ifade edilmektedir. Çocuğun öğrenmesini, yaratıcı olmasını, tecrübe kazanmasını, iletişim kurmasını sağlayan oyun, çocuğu hayata hazırlayabilmektedir. Aynı zamanda çocuğun bilişsel, fiziksel, toplumsal ve duygusal olarak gelişimini sağlayan temel araçlardan biridir. Oyun sayesinde çocuk, deneme yanılma ve taklit yoluyla eğlenceli zaman geçirirken pek çok alışkanlık edinmekte ve kendisine olan güveni artmaktadır. Böylelikle bedenini kontrol etmeyi öğrenen çocuk becerilerini fark etmeye başlamaktadır. Her oyunun çocuğun gelişim sürecine etkisi farklı olmakla birlikte çocuğun gelişimini tümüyle etkilediği bir gerçektir (Cihangiroğlu, 1994).

2.7.1. Oyunun Fiziksel Gelişime Etkisi

Çocukta fiziksel gelişimin en belirgin ve ölçülme imkanı bulunan yansıması çocuğun büyümesidir. Oyun çok bakımdan çocuğun gelişimine destek olur ve sağlıklı bir büyüme sürecine yardımda bulunur. Oyun, vücutta bulunan fazla yağların yakılmasına, kasların daha güçlü olmasına, vücudun hareket gereksiniminin karşılanmasına sebep olur. Bunun yanında çocuğun çevresini keşfetmesini ve algılamasını sağlar. Açık havada oynanan oyunlar sayesinde çocuk temiz hava alma ve sağlıklı gelişim gösterme şansına erişir. (Akandere, 2006: 16-16).

Oyun sırasında birey koşma, tırmanma, zıplama, itme, çekme, taşıma gibi faaliyetler gösterebilmektedir. Bu hareketleri yapan çocuk fiziki becerilerini göstererek akranlarıyla mücadele etmektedir. Bu aşamada her çocuk fiziksel özelliklerini oyunda bulunan diğer çocuklarla yarıştırmaktadır. Yarış sırasında gerçekleştirdiği fiziksel eylemler solunum, dolaşım ve sindirim sistemlerini harekete geçirmekle birlikte iç salgı bezlerinin salgılamasını artırarak gelişimi daha hızlı hale getirmektedir (Hazar, 1996).

2.7.2. Oyunun Duygusal ve Sosyal Gelişime Etkisi

Çocuğun gelişim süreci içerisinde çeşitli duyguları kontrol edemediği görülmektedir. Özellikle okula başlamadan önceki dönemde öfke, kıskançlık, inatçılık gibi duygular çocuklukta sık görülmektedir. Ben-merkezci düşünceden kurtulamayan çocuk çeşitli olumsuz davranışlar sergileyebilir. Ayrıca her çocuğun yapısı farklıdır ve utangaç ya da içe kapanık olabilmektedir. (Duman, 2015: 15) Oyunlar, çocuklar için duygusal problemlerini fark edebilmelerine ve çeşitli davranışlarını kontrol edebilmelerine iyi bir ortam hazırlar. Çocuk, devamlı onunla ilgilenilmesini istediği ben-merkezci yapıdan çıkar ve kendine olan güveni

gelişir. Hoşlanma, sevme gibi duyguların ön plana çıktığı bir oyun sürecinde çocuğun güzellik duygusu gelişir (Çoban ve Nacar, 2008: 56-57).

Oyun, sosyal temasın arttığı ve özgür olma fırsatı yakalanan en önemli alanlardan biridir. Çocuğun sosyal ortamla tanışması oyunla olur ve çeşitli sosyal ilişki türlerini öğrenir, birçok davranışı deneyimleme tecrübesi kazanır. Oyun sırasında sahip olduğu fikirleri akranlarıyla karşılaştırır, tartışır ve gerektiğinde düzeltir (Özdoğan, 2014: 132).

Çocukların oynadığı oyunlar onlara sosyal hayattaki pek çok rolü deneyimleme imkanı sağlar. Aile rollerine bürünülen oyunlarda çocuk, sorumluluk alma, kişilik kazanma, cinsel kimlikleri öğrenme gibi pek çok tecrübe edinir. Çeşitli meslek gruplarını tanır ve özelliklerini öğrenir. Oyun sürecinde takım arkadaşlarıyla toplumsallaşma, problem çözme, hak ve özgürlüklere saygı duyma, yardımlaşma, paylaşma, kazanma ve kaybetme gibi pek çok olguyu deneyimler (Akandere, 2006: 17).

2.7.3. Oyunun Zihinsel Gelişime ve Dil Gelişimine Etkisi

Bütünsel dil kavramı, Goodman'a göre (1986) çocuk eğitiminde oldukça önemlidir. Okuma, dinleme, konuşma ve yazma becerilerinin beraber ele alınmasını savunan bütünsel dil yaklaşımına göre çocuklar anlamak ve anlaşılmak isterler. Bebeklik döneminde ağlayarak, bağırarak, gülerek başlayan iletişim ilerleyen süreçte dil gelişimiyle beraber yerini sözcüklere bırakır. Bu süreçte çocuğun söz ve davranışlarla ifade etmeye çalıştığı düşüncelerini anlamak ve dil kullanımı üzerinde durmak oldukça önemlidir. Çünkü dilin düzeltilip değiştirilmesi kullanılarak olur. Tüm bu özellikler çerçevesinde bütünsel yaklaşım için oyun, dil gelişim sürecinin vazgeçilmez bir parçasıdır. Oyun sırasında kullanılan mimikler, yapılan hareketler, başkasının davranışlarını tekrarlama gibi ifade biçimleri çocukların tecrübelerini, düşüncelerini aktardıkları dil faaliyetlerinin ilk adımlarıdır. (Sevinç, 2009: 130-131)

3. YÖNTEM

3.1. Araştırma Modeli

Çocuklara yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitaplarındaki eğitsel oyunların incelendiği bu çalışma, nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi tekniğine uygun olarak yapılmıştır. "Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu ya da olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsamaktadır" (Karadağ, 2014, s.4). "Doküman incelemesi basılı ve elektronik materyalleri incelemek veya değerlendirmek için kullanılan sistematik bir işlem ve yöntemdir" (Bowen, 2009, s.7). Bu teknik, belli bir amaca uygun olarak dokümanlara ulaşma, orijinal olup olmadığını kontrol etme, dokümanları anlama, veriyi analiz etme, veriyi kullanma aşamalarından oluşmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2008, s. 43). Bu araştırmada çocuklar için hazırlanan yabancı dil olarak Türkçe öğretim setlerindeki eğitsel oyunlar belirli ölçütler çerçevesinde incelenmiştir.

3.2. Çalışma Nesnesi

Bu araştırmada Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metnine uygun olarak hazırlanan ve çocuklara yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan "ABC Çocuklar İçin Türkçe", "Merhaba Türkçe", "Yeni Dünyam", "Türkçe Öğreniyorum" ve "Çocuklar İçin Türkçe (ÇİT)" öğretim setleri incelenmiştir.

3.3. Verilerin Toplanması ve Analizi

Bu çalışmada çocuklara yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan "ABC Çocuklar İçin Türkçe", "Merhaba Türkçe", "Yeni Dünyam", "Türkçe Öğreniyorum" ve "Çocuklar İçin Türkçe (ÇİT)" öğretim setleri içerik analizi yapılarak değerlendirilmiştir. İçerik analizinde, "birbirine benzeyen veriler belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirilerek okuyucunun anlayacağı bir biçimde düzenlenip yorumlanmaktadır" (Yıldırım ve Şimşek, 2008, s. 227). İncelenen öğretim setlerinin öğretmen kılavuz kitaplarında bulunan yönergeler, ders ve çalışma kitaplarıyla beraber incelenip veriler elde edilmiştir. Üniteler analiz edilirken her eğitsel oyun türü için standart bir oyun ismi seçilmiştir. Eğitsel oyunlar Piaget, Parten ve Smilansky'nin oyun türlerine göre ele alınmış ve her eğitsel oyunun hangi türde olduğu

belirtilmiştir. Ayrıca eğitsel oyun türlerinin okuma, dinleme, konuşma ve yazma becerilerini kazandırmaya yönelik olup olmadığı ve hangi beceriyi kazandırdığı kodlanmıştır.

4. BULGULAR

4.1. Çocuklar için Türkçe Öğretim Setlerinde Eğitsel Oyunlar

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen çocuklar için hazırlanmış kitaplar incelendiğinde 403 eğitsel oyun etkinliği bulunmuştur. Araştırmanın ilk alt problemi olan "Çocuklara yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan öğretim setlerinde eğitsel oyunlardan ne ölçüde yararlanılmaktadır?" sorusuna yanıt bulmak için tüm setlerde bulunan eğitsel oyun sayıları tablolar halinde aşağıda sunulmaktadır.

Tablo 4.1.: ABC Türkçe Öğretim Setindeki Eğitsel Oyunların Dağılımı

Kitap Adı	Eğitsel Oyun Sayısı
ABC Çocuklar İçin Türkçe Öğretim Seti A1.1 Ders Kitabı	4
ABC Çocuklar İçin Türkçe Öğretim Seti A1.1 Çalışma Kitabı	20
ABC Çocuklar İçin Türkçe Öğretim Seti A1.2 Ders Kitabı	3
ABC Çocuklar İçin Türkçe Öğretim Seti A1.2 Çalışma Kitabı	12
ABC Çocuklar İçin Türkçe Öğretim Seti A2.1 Ders Kitabı	1
ABC Çocuklar İçin Türkçe Öğretim Seti A2.1 Çalışma Kitabı	4
ABC Çocuklar İçin Türkçe Öğretim Seti A2.2 Ders Kitabı	2
ABC Çocuklar İçin Türkçe Öğretim Seti A2.2 Çalışma Kitabı	3

ABC Çocuklar için Türkçe Öğretim setinde toplam 49 eğitsel oyuna rastlanmıştır. Bu eğitsel oyunların 10'u ders kitaplarında bulunurken 39'u çalışma kitaplarında bulunmaktadır.

Tablo 4.2.: Merhaba Türkçe Öğretim Setindeki Eğitsel Oyunların Dağılımı

Kitap Adı	Eğitsel Oyun Sayısı
Merhaba Türkçe 1	61
Merhaba Türkçe 2	53
Merhaba Türkçe 3	60

Bahçeşehir Üniversitesi tarafından okul öncesi dönemdeki çocuklara Türkçe öğretmek için hazırlanan Merhaba Türkçe setinde toplam 174 eğitsel oyun olduğu tespit edilmiştir. Bu kitap 4-7 yaş arasındaki çocuklar için hazırlanmıştır.

Tablo 4.3.: Yeni Dünyam Türkçe Setindeki Eğitsel Oyunların Dağılımı

Kitap Adı	Eğitsel Oyun Sayısı
Yeni Dünyam Türkçe 1	69
Yeni Dünyam Türkçe 2	42

Bahçeşehir Üniversitesi tarafından yabancı öğrencilere Türkçe öğretmek için hazırlanmış Yeni Dünyam Türkçe setinde bulunan eğitsel oyun sayısı 111'dir. Bu set 7-11 yaş aralığında bulunan çocuklara Türkçe öğretmeye yönelik hazırlanmıştır.

Tablo 4.4.: Çocuklar İçin Türkçe Setindeki Eğitsel Oyunların Dağılımı

Kitap Adı	Eğitsel Oyun Sayısı
Çocuklar İçin Türkçe 1	23
Çocuklar İçin Türkçe 2	19

Yunus Emre Enstitüsü tarafından hazırlanmış Çocuklar İçin Türkçe (ÇİT) setinde toplam 42 eğitsel oyun tespit edilmiştir. Bu setin çalışma kitapları bulunmamaktadır. Set 2 ders kitabından oluşmaktadır. Çocuklar için Türkçe (ÇİT) setinin hedef kitlesi okul öncesi dönemdeki çocuklardır.

Tablo 4.5.: Türkçe Öğreniyorum Setindeki Eğitsel Oyunların Dağılımı

Kitap Adı	Eğitsel Oyun Sayısı
Türkçe Öğreniyorum 1 Ders Kitabı	5
Türkçe Öğreniyorum 1 Çalışma Kitabı	7
Türkçe Öğreniyorum 2 Ders Kitabı	3
Türkçe Öğreniyorum 2 Çalışma Kitabı	3
Türkçe Öğreniyorum 3 Ders Kitabı	5
Türkçe Öğreniyorum 3 Çalışma Kitabı	2
Türkçe Öğreniyorum 4 Ders Kitabı	1
Türkçe Öğreniyorum 4 Çalışma Kitabı	1

10-15 yaş hedef kitle için hazırlanmış Türkçe Öğreniyorum Seti Yunus Emre Enstitüsü tarafından hazırlanmıştır. Bu sette toplam 27 eğitsel oyun çalışması bulunmaktadır.

4.2. Çocuklar için Türkçe Öğretim Setlerinde Eğitsel Oyun Türleri

Oyun türleri Piaget'e göre, Parten'e göre ve Smilasky'e göre değişiklik göstermektedir. Bu nedenle tüm setler incelendiğinde bulunan oyun türlerini ayrı ayrı ele almak uygun olacaktır.

Tablo 4.6.: ABC Setindeki Eğitsel Oyunların Türlere Göre Dağılımı

	Piaget'e göre			Parten'e göre				Smilansky'e göre			
	Alıştırma Oyunları	Sembolik Oyunlar	Kurallı Oyunlar	İzole Oyun	Paralel Oyun	Beraber Oyun	Kooperatif Oyun	Fonksiyonel Oyun	Yapı-İnşa Oyunu	Dramatik Oyun	Kurallı Oyun
A1.1 Ders Kitabı	0	0	4	0	3	0	1	0	0	0	4
A1.1 Çalışma Kitabı	0	0	20	0	20	0	0	0	0	0	20
A1.2 Ders Kitabı	0	0	3	0	2	1	0	0	0	0	3
A1.2 Çalışma Kitabı	0	0	12	0	12	0	0	0	0	0	12

A2.1 Ders Kitabı	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	1
A2.1 Çalışma Kitabı	0	1	3	0	3	1	0	0	0	1	3
A2.2 Ders Kitabı	0	0	2	0	1	1	0	0	0	0	2
A2.2 Çalışma Kitabı	0	0	3	0	2	1	0	0	0	0	3

ABC Türkçe Seti incelendiğinde Piaget'in oyun türleri içerisinden en çok Kurallı oyun tespit edilmiştir. Parten'in sınıflandırması ele alındığında en sık Paralel oyun olduğu gözlenirken, Smilansky'nin sınıflandırmasına göre ise oyunların neredeyse tamamının kurallı oyun kategorisinde olduğu görülmektedir. Piaget'e göre 1 sembolik, 48 kurallı oyun; Parten'e göre 44 paralel, 1 beraber, 1 kooperatif oyun; Smilansky'e göre 1 dramatik 48 kurallı oyun olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4.7.: Merhaba Türkçe Setindeki Eğitsel Oyunların Türlere Göre Dağılımı

	Piaget'e göre			Parten'e göre				Smilansky'e göre			
	Alıştırma Oyunları	Sembolik Oyunlar	Kurallı Oyunlar	İzole Oyun	Paralel Oyun	Beraber Oyun	Kooperatif Oyun	Fonksiyonel Oyun	Yapı-İnşa Oyunu	Dramatik Oyun	Kurallı Oyun
Merhaba Türkçe 1	0	0	61	0	61	0	0	0	0	0	61
Merhaba Türkçe 2	0	0	53	0	53	0	0	0	0	0	53
Merhaba Türkçe 3	0	0	60	0	60	0	0	0	0	0	60

Merhaba Türkçe Setinde bulunan oyunlar Piaget, Parten ve Smilansky'e göre belirtilen türlerde incelendiğinde tüm sette bulunan oyunların aynı kategoride olduğu tespit edilmiştir. Sette bulunan tüm oyunlar incelendiğinde çocuğun arkadaşlarıyla beraber yapabileceği bir oyuna veya rol yapma/drama gerçekleştirerek oynayacağı bir oyuna rastlanmamıştır.

Tablo 4.8.: Yeni Dünyam Setindeki Eğitsel Oyunların Türlere Göre Dağılımı

	Piaget'e göre			Parten'e göre				Smilansky'e göre			
	Alıştırma Oyunları	Sembolik Oyunlar	Kurallı Oyunlar	İzole Oyun	Paralel Oyun	Beraber Oyun	Kooperatif Oyun	Fonksiyonel Oyun	Yapı-İnşa Oyunu	Dramatik Oyun	Kurallı Oyun
Yeni Dünyam Türkçe 1	0	0	69	0	69	0	0	0	0	0	69
Yeni Dünyam Türkçe 2	0	0	42	0	39	0	3	0	0	3	39

Yeni Dünyam Türkçe setinde bulunan oyunlar oyun türlerine göre incelenmiştir. Sette, çocuğun oyun arkadaşlarıyla iş birliğine dayalı olarak gerçekleştireceği oyun sayısının azlığı dikkat çekmektedir.

Tablo 4.9.: Çocuklar İçin Türkçe Setindeki Eğitsel Oyunların Türlere Göre Dağılımı

	Piaget'e göre			Parten'e göre				Smilansky'e göre			
	Alıştırma Oyunları	Sembolik Oyunlar	Kurallı Oyunlar	İzole Oyun	Paralel Oyun	Beraber Oyun	Kooperatif Oyun	Fonksiyonel Oyun	Yapı-İnşa Oyunu	Dramatik Oyun	Kurallı Oyun
Çocuklar İçin Türkçe 1	0	1	22	0	15	2	6	0	0	2	21
Çocuklar İçin Türkçe 2	0	0	19	0	16	0	3	0	0	1	18

Çocuklar için Türkçe (ÇİT) öğretim setinde bulunan oyunlar tür açısından incelenmiştir. Piaget'e göre 1 sembolik, 41 kurallı oyun; Parten'e göre 31 paralel, 2 beraber, 9 kooperatif oyun; Smilansky'e göre 3 Dramatik 39 kurallı oyun bulunduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4.10: Türkçe Öğreniyorum Setindeki Eğitsel Oyunların Türlere Göre Dağılımı

	Piaget'e göre			Parten'e göre				Smilansky'e göre			
	Alıştırma Oyunları	Sembolik Oyunlar	Kurallı Oyunlar	İzole Oyun	Paralel Oyun	Beraber Oyun	Kooperatif Oyun	Fonksiyonel Oyun	Yapı-İnşa Oyunu	Dramatik Oyun	Kurallı Oyun
Türkçe Öğreniyorum 1 Ders Kitabı	0	0	5	0	5	0	0	0	0	0	5
Türkçe Öğreniyorum 1 Çalışma Kitabı	0	0	7	0	7	0	0	0	0	0	7
Türkçe Öğreniyorum 2 Ders Kitabı	0	0	3	0	2	0	1	0	0	0	3
Türkçe Öğreniyorum 2 Çalışma Kitabı	0	0	3	0	3	0	0	0	0	0	3
Türkçe Öğreniyorum 3 Ders Kitabı	0	0	5	0	3	1	1	0	0	1	4
Türkçe Öğreniyorum 3 Çalışma Kitabı	0	0	2	0	2	0	0	0	0	0	2
Türkçe Öğreniyorum 4 Ders Kitabı	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	1
Türkçe Öğreniyorum 4 Çalışma Kitabı	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	1

Türkçe öğreniyorum setinde bulunan oyunlar incelendiğinde oyun türlerinin Türkçe Öğreniyorum 3 ders kitabında farklılaştığı görülse de genel olarak aynı oyun türlerinin kullanıldığı tespit edilmiştir. Piaget'e göre 27 kurallı oyun; Parten'e göre 24 paralel, 1 beraber, 2 kooperatif oyun; Smilansky'e göre 1 dramatik 26 kurallı oyun olduğu tespit edilmiştir.

ABC Türkçe Setindeki Oyunlar

ABC A1.1 Ders Kitabı'nda 4 eğitsel oyun tespit edilmiştir. Bu kitapta boyama, el işi ve sıralama oyunları bulunmaktadır.

Sf.	Ünite	Oyun adı	Oyun Etkinliği	Oyun Detayı
20	Başlangıç	Harfleri sırala	Sıralama oyunu	Alfabedeki harfleri yılanın içine alfabetik şekilde sıralar.
24	Başlangıç	Bak ve yap	El işi	Kartondan renkli harfler keserek büyük pankarta yapıştırır. Çizer, keser, yapıştırır, gösterir.

54	Ünite 3	Boya	Boyama	Renkleri öğrenip gökkuşağını boyar ve renkleri söyler.
62	Ünite 3	Boya	Boyama	Sıfat tamlamalarında yazan renkleri resimdeki nesnelerle eşleştirip boyar ve söyler.

ABC A1.1 Çalışma Kitabı'nda 20 eğitsel oyun tespit edilmiştir. Bu kitapta en sık tespit edilen eğitsel oyun etkinlikleri bulmaca ve çizim etkinlikleridir.

Sf.	Ünite	Oyun Adı	Oyun Etkinliği	Oyun Detayı
21	Başlangıç	Eksik harfleri yaz	Sıralama oyunu	Alfabe öğrenimi sonrası harfleri alfabetik sıralar.
22	Ünite 1	Noktaları birleştir	Çizim	Noktaları birleştirerek, kalem tutma becerisi gelişir ve benim adım "…" ifadesini kazanır.
22	Ünite 1	Kendini çiz ve cevap ver	Çizim	Kendini çizer ve benim adım "…" yazar.
24	Ünite 1	Bayrak çizme oyunu	Çizim	Ülkesinin bayrağını çizer ve sonra nerelisin sorusuna cevap verir.
28	Ünite 1	Şifreyi çöz	Bulmaca	Her sayı bir harfle eşleştirilmiştir. Sayıların altına harfleri yazarak "kaç yaşındasın" bulur.
28	Ünite 1	Onlar kaç yaşında?	Bulmaca	Dağınık harfleri bir araya getirerek anlamlı sayılar bulur.
29	Ünite 1	Pastaya mumlar çiz	Çizim	Pastanın üzerine yaşı kadar mum çizer ve kaç yaşında olduğunu yazar.
31	Ünite 1	Noktaları birleştir	Çizim	Birden dokuza kadar sayıları birleştirerek salyangoz resmini ortaya çıkarır.
31	Ünite 1	Sayıları bul	Bulmaca	Bulmacanın içinde bulunan sayıları bulup işaretler.
33	Ünite 2	Kelime bulmaca	Bulmaca	Boşluksuz yazılmış birçok kelime içinden kelimeleri bulup işaretler.
41	Ünite 2	Kelime bulmaca	Bulmaca	Resimlerde bulunan nesnelerin adını yazarak ilk harflerinden "çikolata" kelimesini bulur.
42	Ünite 3	Kelime bulmaca	Bulmaca	Sıraları karışık olarak verilmiş harflerden kelimeleri bulup yazar.
45	Ünite 3	Boya	Boyama	Renkleri sayılarla eşleştirip resmi boyar.
51	Ünite 3	Kelime bulmaca	Bulmaca	Bulmacanın içinde bulunan kelimeleri bulup işaretler sonra aşağıya yazar.
57	Ünite 4	Kendi odanı yarat	Çizim	Önce sınıfını ya da odasını çizer sonra neler olduğunu (eşya) yazar.
62	Ünite 5	Kelime bulmaca	Bulmaca	Resimlerdeki kelimeleri bulup işaretler.
64	Ünite 5	Yaz ve boya	Boyama	Nesnelerin ismini yazıp uygun renge boyar.

65	Ünite 5	Şifreyi çöz	Bulmaca	Resimlerde bulunan nesnelerin adını bulmacaya yazar ve "çikolata" kelimesini bulur.
70	Ünite 5	Metni oku ve resmi çiz	Çizim	Metni okuyup metindeki evi çizer.
71	Ünite 5	Evini çiz ve anlat	Çizim	Evini çizer ve sonra anlatır.

ABC A1.2 Ders Kitabı'nda 3 eğitsel oyun tespit edilmiştir. Bunlar aklımdakini bul ve çizim oyun etkinlikleridir.

Sf.	Ünite	Oyun Adı	Oyun Etkinliği	Oyun Detayı
16	Başlangıç	Aklımdakini tahmin et	Aklımdakini bul	Bir öğrenci aklında nesne belirler. Arkadaşları sorular sorarak nesneyi bulmaya çalışır.
18	Başlangıç	Bak ve çiz	Çizim	Nesnelerin örnek resimlerine bakıp çizer ve söyler
35	Ünite 2	Yüzleri çiz	Çizim	Sıfatları öğrenerek-mutlu, üzgün, sinirli vb. boş yüzlere çizer.

ABC A1.2 Çalışma Kitabı'nda 12 eğitsel oyun tespit edilmiştir. En sık rastlanan eğitsel oyun etkinlikleri bulmaca ve çizimdir.

Sf.	Ünite	Oyun Adı	Oyun Etkinliği	Oyun Detayı
7	Başlangıç	Pastaya mumlar çiz	Çizim	Kısa metinleri okuyup pastalara yaşları kadar mum çizerler.
9	Başlangıç	Ev boyama	Boyama	Metni okuyup evin bölümlerini metinde bahsedilen renklere boyar.
11	Başlangıç	Murat nerede?	Labirent	Yolu takip edip bulmacanın sonunda doğru cevaba ulaşır ve yazar.
25	Ünite 1	Kelime bulmaca	Bulmaca	Bulmacadaki akrabalık isimlerini bulup yazar.
28	Ünite 2	Oku ve boya	Boyama	Cümleleri okuyup resimdeki kızı uygun renklere boyar.
29	Ünite 2	Kendi resmini çiz	Çizim	Resmini çizer ve cümleleri tamamlar. "Benim gözlerim …." gibi.
35	Ünite 2	Oku ve boya	Boyama	Metni okur ve palyaçoyu metindeki bilgiler doğrultusunda boyar.
43	Ünite 3	Odanı çiz	Çizim	Odasını ve dolabını çizer. Neler olduğunu aşağıdaki boşluklara yazar.
45	Ünite 3	Kelime Bulmaca	Bulmaca	Görseldeki nesneleri bulmacada bulur ve söyler.
54	Ünite 4	Resimdekileri söyle	Bulmaca	İlk resimden başlayıp son resme kadar resimlerdeki nesnelerle ilgili cümle kurar.

55	Ünite 4	Kelime bulmaca	Bulmaca	Resimlerdeki fiilleri boş kutulara yazar.
64	Ünite 5	Kelime bulmaca	Bulmaca	Kaçıncı ayın hangi ay olduğunu bulmacada boşluğa yazar ve "Temmuz" bulur.

ABC A2.1 Ders Kitabı'nda 1 eğitsel oyun tespit edilmiştir. Bu oyunun etkinliği bulmacadır.

Sf.	Ünite	Oyun Adı	Oyun Etkinliği	Oyun Detayı
13	Başlangıç	Kelime bulmaca	Bulmaca	Bulmacada başlangıçtan bitişe kadar tüm sorulara cevap verir.

ABC A2.1 Çalışma Kitabı'nda 4 eğitsel oyun tespit edilmiştir. Çizim, drama ve bulmaca oyunları bulunmaktadır.

Sf.	Ünite	Oyun Adı	Oyun Etkinliği	Oyun Detayı
7	Başlangıç	Aileni tanıt	Çizim	Aile resmini çizer ve ailesini tanıtır.
35	Ünite 2	Ev yapalım	Çizim	Talimatları okur talimatlara uygun ev çizer.
35	Ünite 2	Robot oyunu	Drama	Arkadaşının söylediklerini robot olarak yapar. Örn: çiz, yaz, söyle.
64	Ünite 5	Kelime bulmaca	Bulmaca	Karışık harfler arasından görseldeki nesnenin adını bulur.

ABC A2.2 Ders Kitabı'nda 2 eğitsel oyun tespit edilmiştir. Tabu ve bulmaca oyunları bulunmaktadır.

Sf.	Ünite	Oyun Adı	Oyun Etkinliği	Oyun Detayı
17	Başlangıç	Oyun oynayalım	Tabu	Resimdeki nesneleri yasak kelimeleri kullanmadan anlatır.
41	Ünite 2	Cümleleri tamamla	Bulmaca	Başlangıçtan bitişe kadar her kelime grubuyla başlayan cümleler kurar.

ABC A2.2 Çalışma Kitabı'nda 3 eğitsel oyun tespit edilmiştir. Çizim ve bulmaca oyunları bulunmaktadır.

Sf.	Ünite	Oyun Adı	Oyun Etkinliği	Oyun Detayı
43	Ünite 3	Bir çizgi film karakteri çiz	Çizim	En sevdiği çizgi film karakterini çizer ve onların neler yaptığını yazar.
45	Ünite 3	Şifreyi çöz	Bulmaca	Meslekleri bulup tabloyu doldurur ve şifreyi bulur.
50	Ünite 4	Kelimeleri kullan ve sorular sor	Bulmaca	Kelimelere uygun fiileri bulup arkadaşlarına yeteneklerini sorar.

Merhaba Türkçe Setindeki Oyunlar

Merhaba Türkçe 1 Kitabı'nda 61 eğitsel oyun tespit edilmiştir. En sık çizim, boyama ve proje oyunları bulunmaktadır.

Sf.	Ünite	Oyun Adı	Oyun Detayı	Oyun Detayı
7	Ünite 1	Çiz ve söyle	Çizim	Daire çizer ve söyler.
8,23	Ünite 1,2	Boya ve söyle	Boyama	Meyveleri gösterilen renge boyar ve isimlerini söyler.
9	Ünite 1	Bul ve eşleştir	Eşleştirme	Aynı renkteki nesneleri eşleştirir.
10	Ünite 1	Boya ve söyle	Boyama	Kişileri boyar ve arkadaş, oyun hakkında konuşur.
12	Ünite 1	Boya ve söyle	Boyama	Boyar ve uygun şarkıyı dinler.
13	Ünite 1	Bul ve çiz	Labirent	Labirenti takip ederek çıkışa ulaşır.
14	Ünite 1	Proje	Proje	Daireleri boyar, sınıftaki bir nesneyi çizer ve anlatır.
18	Ünite 2	Çiz ve söyle	Çizim	Çocuğun yüzünü çizer ve söyler.
19,55	Ünite 2,5	Çiz ve söyle	Çizim	Resmi uygun şekilde çizip konuşur.
22	Ünite 2	Bul ve işaretle	İki resim arasındaki fark	İki resim arasındaki farkları bularak söyler.
23	Ünite 2	Boya ve söyle	Boyama	Meyveleri boyar ve söyler.
24,32	Ünite 2,3	Boya ve söyle	Boyama	Resmi boyayarak nesneleri söyler.
25	Ünite 2	Boya ve söyle	Boyama	Resimlerden büyük olanı boyar ve söyler.
26	Ünite 2	Proje	Proje	Çerçevedeki kareleri boyar ve kendi resmini çizer.

31	Ünite 3	Çiz ve söyle	Çizim	Üçgenleri çizer ve ne olduğunu söyler.
38	Ünite 3	Proje	Proje	Nesneleri uygun renklere boyar ve ailesini çizer.
43	Ünite 4	Çiz ve söyle	Çizim	Şekilleri çizerek ne olduğunu söyler.
50	Ünite 4	Proje	Proje	Dikdörtgenleri boyar ve en sevdiği oyuncağı çizer.
61	Ünite 5	Bul ve yapıştır	Eşleştirme	Meyveleri uygun renklerin üzerine yapıştırır.
62	Ünite 5	Proje	Proje	Elipsleri boyar ve beslenme çantasından yiyecek çizer.
74	Ünite 6	Proje	Proje	Nesneleri boyar ve en sevdiği resmi çizer.
86	Ünite 7	Proje	Proje	En sevdiği hayvanı çizer ve söyler.
98	Ünite 8	Proje	Proje	Nesneleri boyar ve hayalindeki mesleği çizer.
33,34,35, 36,37,44, 45,46,56, 57,58,60, 68,70,71, 72,80,82, 83,84,92, 94,95,96	Ünite 3,4,5,6,7,8	Boya ve söyle	Boyama	Nesneleri uygun renklere boyar ve söyler.
6,11,30, 42,54,66, 78,90	Ünite 1,3,4,5,6,7,8	Yapıştır ve söyle	Eşleştirme	Kitabın arkasındaki stickerları uygun yerlere yapıştırır.
67,79,91	Ünite 6,7,8	Boya ve çiz	Boyama	Nesneleri çizer ve boyar.

Merhaba Türkçe 2 Kitabı'nda 53 eğitsel oyun tespit edilmiştir. Bu kitapta çizim, proje ve boyama oyunları en çok tespit edilen eğitsel oyunlardır.

Sf.	**Ünite**	**Oyun Adı**	**Oyun Etkinliği**	**Oyun Detayı**
14	Ünite 1	Proje	Proje	Okul konulu resim çizer.
26	Ünite 2	Proje	Proje	En sevdiği tatlıyı çizer.
35	Ünite 3	Bul ve boya	Boyama	Uygun nesneyi boyar.
37	Ünite 3	Bul ve çiz	İki resim arasındaki fark	İki resim arasındaki farkları bularak söyler.
38	Ünite 3	Proje	Proje	Kendi ailesini yapıştırır ve süsler.
50	Ünite 4	Proje	Proje	Doğum günü kartı hazırlar.
57	Ünite 5	Çiz ve boya	Çizim ve Boyama	Uygun nesneleri çizer ve boyar.
62	Ünite 5	Proje	Proje	En sevdiği yiyeceği çizer.

74	Ünite 6	Proje	Proje	Nesneleri çizer ve söyler.
86	Ünite 7	Proje	Proje	Hayalindeki çiftliği çizer.
98	Ünite 8	Proje	Proje	Boş binayı çizer ve tanıtır.
21,33,69, 91,7,19, 31,43,55, 67,68,79	Ünite 1,2,3,4, 5,6,7,8	Say ve boya, boya ve çiz, çiz ve söyle	Boyama	Nesneleri boyar ve sayar.
6,30,42, 54	Ünite 1,3,4,5	Yapıştır ve söyle	Eşleştirme	Kitabın arkasındaki stickerları uygun yerlere yapıştırır.
8,10,11, 12,20,22, 23,24,32, 34,36,44, 46,47,48, 58,59,60, 70,72,80, 82,94,95, 96	Ünite 1,2,3,4, 5,6,7,8	Boya ve söyle	Boyama	Nesneleri uygun renklere boyar ve söyler.

Merhaba Türkçe 3 Kitabı'nda 60 eğitsel oyun tespit edilmiştir. Bu kitapta çizim, proje ve boyama oyunlarının oranı dikkat çekmektedir.

Sf.	Ünite	Oyun Adı	Oyun Etkinliği	Oyun Detayı
7	Ünite 1	Boya ve çiz	Boyama	Nesneleri çizer ve boyar.
14	Ünite 1	Proje	Proje	Kağıtlardan okul servisi yapar.
26	Ünite 2	Proje	Proje	Kağıtlardan ve kartondan saat yapar.
38	Ünite 3	Proje	Proje	Kartondan ev yapar ve odadakileri söyler.
45	Ünite 4	Bul ve çiz	Çizim	Nesneleri bulur ve çizer.
49	Ünite 4	Bul ve işaretle	İki resim arasındaki fark	İki resim arasındaki farkları bularak söyler.
50	Ünite 4	Proje	Proje	Kartondan istediği nesneyi yapıp anlatır.
62	Ünite 5	Proje	Proje	Kartondan tabak, çatal, bıçak yapıp makarna yapıştırır.
74	Ünite 6	Proje	Proje	Kartondan gözlük yapar.
86	Ünite 7	Proje	Proje	Kartondan zürafa yapar.
96	Ünite 8	Boya ve işaretle	Boyama	Nesneleri uygun renklere boyar ve söyler.
100	Ünite 8	Proje	Proje	Sunum hazırlar. Örn: Aile tanıtımı

11,12,18, 20,21,22, 23,24,25, 32,33,34, 35,36,44, 47,48,57, 58,59,60, 70,71,72, 92,94,97	Ünite 1,2,3, 4,5,6, 8	Boya ve söyle	Boyama	Nesneleri uygun renklere boyar ve söyler.
19,31,67	Ünite 2,3,6	Boya ve say	Boyama	Nesneleri boyar ve sayar.
6,30,54, 66,84	Ünite 1,3,5, 6,7	Yapıştır ve söyle	Eşleştirme	Kitabın arkasındaki stickerları uygun yerlere yapıştırır.
8,43,55, 68,69,79, 80,82,83,	Ünite 1,4,5, 6,7	Boya ve söyle	Boyama	Nesneleri boyar ve söyler.
9,42,56,99	Ünite 1,4,5,8	Çiz ve söyle	Çizim	Nesneleri çizer ve söyler.

Yeni Dünyam Türkçe Setindeki Oyunlar

Yeni Dünyam Türkçe 1 Kitabı'nda 69 eğitsel oyun tespit edilmiştir. En sık labirent, proje, bulmaca, çizim ve boyama oyunları bulunmaktadır.

Sf.	Ünite	Oyun Adı	Oyun Etkinliği	Oyun Detayı
2	GİRİŞ	Boya	Boyama	Harfleri istediği renge boyar.
14	Ünite 1	Çiz	Çizim	İfadelere uygun çizimler yapar. Örn:İyi değilim.
15	Ünite 1	Resmini çiz	Çizim	Kendi resmini çizer ve tanıtır.
20	Ünite 1	Kaç tane var?	Boyama	Nesneleri yanındaki sayılar kadar boyar ve kaç tane olduğunu söyler.
20	Ünite 1	Eşleştir	Labirent	Sayıları bulmacada eşleştirir.
22	Ünite 1	Boya, dinle ve oku	Boyama	Nesneleri boyar, dinler ve okur.
24	Ünite 1	Boya ve anlat	Boyama	Resimleri boyar ve anlatır.
25	Ünite 1	Çiz ve boya	Çizim ve Boyama	Nesneleri çizer ve boyar.
25	Ünite 1	Maske yap	El işi	Çeşitli malzemeler kullanarak maske yapar ve arkadaşıyla konuşur.
26	Ünite 1	Boya, dinle ve göster	Boyama	Resmi boyar ve dinlediği metindekileri resimde gösterir.

27	Ünite 1	Noktaları birleştir	Çizim ve Boyama	Noktaları birleştirerek çıkan hayvanı bulur ve söyler: Kedi
27	Ünite 1	Kelime bulmaca	Bulmaca	Boşlukları doldurup çıkan kelimeyi bulur ve yazar: Nasılsın
28	Ünite 2	Dinle ve yapıştır	Eşleştirme	Metni dinleyip kitabın arkasında bulunan stickerları yapıştırır.
29	Ünite 2	Benim mahallem	Çizim	Kendi mahallesini çizer ve anlatır.
33	Ünite 2	Çiz ve boya	Çizim ve Boyama	Cümlelerdeki ifadelere uygun resim yapar ve boyar.
35	Ünite 2	Eşleştir ve yapıştır	Eşleştirme	Kitabın arkasındaki stickerları uygun resimlerin yanına yapıştırır.
40	Ünite 2	Çiz ve boya	Çizim ve Boyama	Kelimelere uygun görsel çizip boyar. Örn: 10 sarı yıldız
43	Ünite 2	Teşekkür kartları yap	El işi	Kağıt, kalem, silgi, makas kullanarak teşekkür kartları yapar.
44	Ünite 2	O nereye gidiyor?	Bulmaca	Metni dinler ve sırayla nereye gittiğini yazar. Örn: okul, banka
45	Ünite 2	Boya ve anlat: Oyuncakçı	Boyama	Nesneleri boyar ve anlatır.
45	Ünite 2	En sevdiğin park neresi?	Çizim ve Boyama	En sevdiği parkı çizer, boyar, anlatır.
47	Ünite 2	Bul	Bulmaca	Bulmacada kelimeleri bulup işaretler.
54	Ünite 3	Çiz ve boya	Çizim ve Boyama	Cümlelerdeki ifadelere uygun resim yapar ve boyar.
58	Ünite 3	Çiz ve boya	Çizim ve Boyama	Cümlelerdeki ifadelere uygun resim yapar ve boyar
59	Ünite 3	Boya ve yaz	Boyama	Şekilleri boyar ve renklerini yazar.
60	Ünite 3	Senin evin nasıl?	Çizim ve Boyama	Evini çizer, boyar ve anlatır.
63	Ünite 3	Ağız maskesi yap	El işi	Karton, kağıt, makas, boya vb. ile sağlıklı ağız maskesi yapar.
64	Ünite 3	Boya ve söyle. Bu ne?	Boyama	Şekilleri gösterilen renklere boyar ve ortaya çıkan nesneyi söyler.
64	Ünite 3	Şifreyi çöz	Bulmaca	Boşlukları doldurur ve bulmacanın cevabını bulur.
65	Ünite 3	Yapıştır ve anlat	Eşleştirme	Kitabın arkasındaki stickerları uygun resimlerin yanına yapıştırır ve anlatır.
67	Ünite 3	Çiz ve boya	Çizim ve Boyama	Cümleleri okuyup doğru kutucuklara resimler yapar.
79	Ünite 4	Çiz ve boya	Çizim ve Boyama	Cümlelerdeki ifadelere uygun resim yapar ve boyar.
80	Ünite 4	Resmini çiz ve boya	Çizim ve Boyama	Duygu örnekleri çizer, boyayıp söyler. Örn: mutlu, üzgün vb.
83	Ünite 4	Mevsimler posteri yap	El işi	Çeşitli malzemeler kullanıp mevsimler posteri yapar.

84	Ünite 4	Bul. Bu ne?	Labirent	Bulmacayı çözüp labirentte ilerler ve doğru kelimeyi bulup yazar.
84	Ünite 4	Çiz, boya ve anlat	Çizim ve Boyama	En sevdiği mevsimi çizip boyayıp anlatır.
85	Ünite 4	Kaç tane?	Boyama	Sahip olduğu akrabalık terimleri kadar kişi boyar.
101	Ünite 5	Dinle, işaretle ve çiz	Çizim	Metni dinler, uygun ifadeyi işaretleyip çizer.
104	Ünite 5	Yaz	Labirent	Labirentte ilerleyip ayları sırasıyla yazar.
104	Ünite 5	Boya ve anlat	Boyama	Nesneleri boyar ve anlatır.
105	Ünite 5	Bul	Bulmaca	Uygun boşlukları doldurur ve bulmacadaki yerlerine yazar.
106	Ünite 5	O hangi yoldan gidiyor?	Labirent	Metni dinleyip labirentte ilerler ve boşlukları doldurur.
117	Ünite 6	Çiz ve boya	Çizim ve Boyama	En sevdiği oyunu ve nerede oynadığını çizer ve anlatır.
119	Ünite 6	Boya ve söyle	Boyama	Sevip sevmediği yiyecekleri boyar ve söyler.
123	Ünite 6	Kağıttan oyuncak yap	El işi	Kağıdı doğru noktalardan katlayıp oyuncak yapar. (kağıt falı)
124	Ünite 6	Boya ve anlat	Boyama	Nesneleri boyar ve anlatır.
125	Ünite 6	Çiz ve boya	Çizim ve Boyama	Cümlelerdeki ifadelere uygun resim yapar ve boyar.
129	Ünite 7	Çiz, boya ve yaz	Çizim ve Boyama	Vücudunu çizer, boyar ve boşlukları doldurur. Örn: Benim "2" kolum var
131	Ünite 7	Boya	Boyama	Bebeği boyar ve sorulara cevap verir.
132	Ünite 7	Eşleştir	Labirent	Labirentte ilerleyip doğru eşleştirmeyi yapar.
132	Ünite 7	Boya	Boyama	Cümlelerdeki ifadelere uygun resimleri boyar.
133	Ünite 7	Çiz ve boya	Çizim ve Boyama	Cümlelerdeki ifadelere uygun resim yapar ve boyar.
135	Ünite 7	Çiz ve boya. Kaç tane var?	Çizim ve Boyama	Cümlelerdeki ifadelere uygun çizim yapar ve boyar.
139	Ünite 7	Çiz ve boya	Boyama	Cümlelerdeki ifadelere uygun şekilde resimleri boyar.
139	Ünite 7	Çiz ve boya	Çizim ve Boyama	Verilen tarife uygun kişiyi çizer ve boyar.
141	Ünite 7	Dinle, yaz ve çiz	Çizim	Dinlediği metne uygun çizim yapar ve boşlukları doldurur.
143	Ünite 7	Eşleştir	Labirent	Labirentte ilerleyip doğru eşleştirmeyi yapar.
143	Ünite 7	Bebeği giydir	El işi	Sayfa 181'deki kıyafetleri ve bebekleri kesip bebekleri giydirir.

144	Ünite 7	Boya	Boyama	Resmi belirtilen renklerde boyar.
145	Ünite 7	Yaz ve eşleştir	Bulmaca	Boşlukları doldurup doğru resimlerle eşleştirir.
145	Ünite 7	Çiz, boya ve anlat	Çizim ve Boyama	Resmi tamamlayıp resim hakkında konuşur.
146	Ünite 7	Çiz ve boya	Çizim ve Boyama	Resimleri aşağıdaki sıfatlara uygun çizip boyar.
147	Ünite 7	Boya	Boyama	Resimleri belirtilen renklerde boyar.
160	Ünite 8	Dinle, söyle ve yap	Hareketleri yapma	Dinlenilen talimatları söyleyip yapar.
160	Ünite 8	Eşleştir	Labirent	Labirentte talimatlar vererek ilerleyip çıkışı bulur.
163	Ünite 8	Kağıttan köpek yap	El işi	Kağıdı doğru noktalardan katlayıp köpek yapar ve sorulara cevap verir.
164	Ünite 8	Çiz	Çizim ve Boyama	Talimatlara uygun yeşil ağaç ve pembe ev çizer.
165	Ünite 8	O ne yiyor?	Labirent	Labirentte ilerleyip doğru eşleştirmeyi yapar ve sorulara cevap verir
166	Ünite 8	Bul	Labirent	Talimatları okuyarak labirentte ilerler ve labirenti bitirir.

Yeni Dünyam Türkçe 2 Kitabı'nda 42 eğitsel oyun tespit edilmiştir. Bu kitapta en fazla el işi, çizim ve boyama, proje, bulmaca oyunları bulunmaktadır.

Sf.	**Ünite**	**Oyun Adı**	**Oyun Etkinliği**	**Oyun Detayı**
18	Ünite 1	Boya ve yaz	Boyama	Şekilleri yönergeye göre boyayıp sorulara cevap yazar.
21	Ünite 1	Arkadaşınla canlandır	Drama	Arkadaşıyla gösterilen durumu canlandırır.
21	Ünite 1	Poster yap	El işi	Karton, makas, yapıştırıcı vb. malzemelerle poster hazırlar.
22	Ünite 1	Çiz, boya ve anlat	Çizim ve Boyama	Lunaparkı boyar. Kendi çizimini yapıp anlatır.
39	Ünite 2	Kendi saatini yap	El işi	Kağıt tabak, renkli kağıt, yapıştırıcı vb. malzemeler ile saat yapar.
40	Ünite 2	Boya	Boyama	Numaralarla renkleri eşleştirip boyama yapar. Nesneyi bulur ve yazar.
40	Ünite 2	Bul	Bulmaca	Resimlerdeki nesneleri bulmacaya yazar.
51	Ünite 3	Çiz ve anlat	Çizim	Daha önce gördüğü ilginç hayvanı çizer ve anlatır.
57	Ünite 3	Eşleştir	Eşleştirme	Kelimelerin zıt anlamlarını yolları takip ederek eşleştirir.

57	Ünite 3	Arkadaşınla canlandır	Drama	Arkadaşıyla gösterilen durumu canlandırır.
57	Ünite 3	Rozet yap	El işi	Kâğıttan aferin rozeti hazırlar ve soruya cevap verir.
58	Ünite 3	Dinle ve söyle	Tekerleme	Dinlediği tekerlemeyi tekrar eder.
59	Ünite 3	Çiz, boya ve anlat	Çizim ve Boyama	Görsele bakıp resmi tamamlar ve altına hikayesini yazar.
59	Ünite 3	Şifreyi çöz	Bulmaca	Kelimelerdeki boşlukları doldurup şifreyi bulur: Okul gezisi
63	Ünite 4	Çiz, boya ve anlat	Çizim ve Boyama	En sevdiği kahramanı çizer, boyar ve anlatır.
69	Ünite 4	Çiz, boya ve anlat	Çizim ve Boyama	En sevdiği kahramanı çizer boyar ve anlatır.
72	Ünite 4	Çiz, boya ve anlat	Çizim ve Boyama	Bebekken nasıl bir bebek olduğunu çizip anlatır.
75	Ünite 4	Arkadaşınla canlandır	Drama	Öğretmenin bilgisayarını kırdığı sahneyi arkadaşıyla canlandırır.
75	Ünite 4	Taç yap	El işi	Karton, makas, yapıştırıcı vb. malzemelerle taç hazırlar.
76	Ünite 4	Bul. O ne diyor?	Labirent	Labirentte ilerleyip çıkışı bulur ve şifreyi çözer.
76	Ünite 4	Boya	Boyama	Yönergeye uygun boyama yapar.
77	Ünite 4	Bul	Bilmece	Tekerlemelere cevaplar bulur.
81	Ünite 5	Çiz, boya ve anlat	Çizim ve Boyama	Hayalini çizer, ne olmak istediğini anlatır.
93	Ünite 5	Kağıttan oyuncak yap	El işi	Kağıdı doğru noktalardan katlayıp kağıt falı yapar.
94	Ünite 5	Oku ve boya	Boyama	Metni okuyup metne uygun çizim ve boyama yapar.
95	Ünite 5	Şifreyi bul	Bulmaca	Kelimelerdeki boşlukları doldurup şifreyi çözer.
99	Ünite 6	Çiz, boya ve anlat	Çizim ve Boyama	Doğum gününde istediği hediyeyi çizer ve anlatır.
105	Ünite 6	Çiz, boya ve anlat	Çizim ve Boyama	Anneler ve babalar gününde ne yaptığını çizer ve anlatır.
111	Ünite 6	Çiz, boya ve anlat	Çizim ve Boyama	Nasıl selamlaştığını çizer, boyar ve anlatır.
111	Ünite 6	Poster yap	El işi	Ülkesinin posterini yapar ve anlatır.
112	Ünite 6	Bil	Bilmece	Tekerlemelere cevaplar bulur.
112	Ünite 6	Eşleştir	Eşleştirme	Hayvanların sesleriyle resimleri eşleştirir.
113	Ünite 6	Bul	Bulmaca	Bulmacada sorulara cevap vererek ilerler.
117	Ünite 7	Çiz, boya ve anlat	Çizim ve Boyama	En sevdiği hayvanı çizer, boyar ve anlatır.
129	Ünite 7	Çiz, boya ve anlat	Çizim ve Boyama	Dünyayı kurtarmak için ne yapabileceğini çizer, boyar ve anlatır.

129	Ünite 7	Dünya projesi yap	El işi	Çeşitli malzemelerden geri dönüşüm dünya projesi yapar ve anlatır.
130	Ünite 7	Boya	Boyama	Hayvanları yönergeye göre boyar.
141	Ünite 8	Çiz, boya ve anlat	Çizim ve Boyama	Boş zamanlarında neler yaptığını çizer, boyar ve anlatır.
144	Ünite 8	Dinle, oku ve çiz	Çizim	Metni dinler. Uygun duyguları boş yüzlere çizer.
147	Ünite 8	Çarkıfelek yap	Çarkıfelek	Çarkıfelekteki boşlukları doldurur.
148	Ünite 8	Ne olacak?	Boyama	Resimleri boyar ve ne olacağını anlatır.
149	Ünite 8	Çiz ve boya	Çizim ve Boyama	Yönergelere uyarak resimleri tamamlar ve boyar.

Çocuklar İçin Türkçe (ÇİT) Setindeki Oyunlar

Çocuklar için Türkçe (ÇİT) 1 Ders Kitabı'nda 23 eğitsel oyun tespit edilmiştir. Bu seviyede en çok bulunan oyunun boyama oyunları olduğu görülmektedir.

Sf.	Ünite	Oyun Adı	Oyun Etkinliği	Oyun Detayı
9	Giriş	Oyna	Deve cüce oyunu	Talimatları dinleyerek oturup kalkar.
14-23	Giriş	Dinle, tekrar et, boya	Boyama	Harfleri dinleyip tekrar edip boyarlar.
26-27	Giriş	Oyna	Eşyayı Bul Oyunu	Söylenilen yönergeye uygun hareket ederek eşyayı bulur.
33	Ünite 1	Oyna	Kukla oyunu	Kuklalar kullanılarak öğrenciler birbirleriyle tanışır ve selamlaşır.
47-48	Ünite 2	Boya ve söyle	Boyama	Nesneleri uygun renge boyar ve söyler.
57	Ünite 2	Bul, boya, söyle	Labirent	Labirenti takip ederek doğru rengi bulur ve söyler.
58-59	Ünite 2	Boya, göster, söyle	Boyama	Nesneleri uygun renge boyar ve söyler.
60	Ünite 2	Oyna	Nesneyi bul	Nesneyi bulur ve tarif eder.
72	Ünite 3	Dinle, eşleştir, boya	Boyama	Metni dinler, eşleştirir ve boyar.
73	Ünite 3	Birleştir, boya	Çizim ve Boyama	Noktaları birleştirerek resmi tamamlar, boyar ve söyler.
82	Ünite 3	Oyna	Nesneyi bul	Söylenilen nesneleri sınıfta bulur.
89	Ünite 4	Birleştir, boya	Boyama	Noktaları birleştirerek resmi tamamlar, boyar ve söyler.
98	Ünite 4	Dinle, göster, boya	Boyama	Metni dinler, resmi boyar ve söyler.

106	Ünite 5	Birleştir, boya	Boyama	Noktaları birleştirerek resmi tamamlar, boyar ve söyler.
114	Ünite 5	Oyna	Takım oyunu	Görseldeki hayvanı doğru bilen takım ilerler. Bitiş noktasına ilk ulaşan takım kazanır.
123	Ünite 6	Boya, say, işaretle	Boyama	Nesneleri uygun renge boyar ve sayar.
126	Ünite 6	Oyna	Bilgi yarışması	Söylenilen nesneleri elindeki kartlardan bulur.
136	Ünite 7	Söyle, işaretle, boya	Boyama	Resimdeki kişiyi kendi fiziksel özellikleriyle aynı boyar.
137	Ünite 7	Dinle, bul, göster, boya	Boyama	Metni dinler ve resmi boyar ve konuşur
138	Ünite 7	Oyna	Yüz oluşturma	Kartondan yapılmış yüzlere yüzün bölümlerini yapıştırır.
148	Ünite 8	Bak, boya, söyle	Boyama	Elini çizer ve parmaklarını numaralandırarak isimlerini söyler.
152	Ünite 8	Sor, say, boya	Boyama	Vücudumuzdaki organları gösterilen yönergeye uygun boyar.
153	Ünite 8	Oyna	Zar oyunu	Zar atarak yönergeye göre ilerler.

Çocuklar için Türkçe (ÇİT) 2 Ders Kitabı'nda 19 eğitsel oyun tespit edilmiştir. Bu seviyede en fazla çizim ve boyama oyunları bulunmaktadır.

Sf.	Ünite	Oyun Adı	Oyun Etkinliği	Oyun Detayı
11	Ünite 1	Say, çiz	Çizim	Noktaları birleştirerek resmi tamamlar ve söyler.
32	Ünite 2	Çiz, söyle	Çizim	Aile ağacını çizer ve söyler.
44	Ünite 3	Eşleştir, söyle	Labirent	Labirenti takip ederek doğru eşleştirmeyi yapar ve söyler.
45	Ünite 3	Eşleştir, boya, söyle	Eşleştirme	Resimleri eşleştirir, söyler ve boyar.
50	Ünite 3	Oyna	Görseli bulma	Gruplar birbirlerine sorular sorar ve resimdeki görseli bulur.
66	Ünite 4	Oyna	Eşyalar nerede?	Gruplar nesneleri bulurlar.
69	Ünite 5	Dinle, tekrar et, boya	Boyama	Metni dinler, resmi boyar ve söyler.
76	Ünite 5	Dinle, bul, boya	Boyama	Metni dinler ve resmi uygun renge boyar.
78	Ünite 5	Dinle, göster, boya	Boyama	Metni dinler ve resmi uygun renge boyar.
80	Ünite 5	Oyna	Sessiz Sinema	Gruplar karttaki nesneyi canlandırırlar.
88	Ünite 6	Çiz, söyle	Çizim	En sevdiği 3 hayvanı çizer ve söyler.

94	Ünite 6	Dinle, bul, boya	Boyama	Metni dinler ve resmi uygun renge boyar.
96	Ünite 6	Dinle, bul, söyle	Labirent	Labirenti takip ederek doğru eşleştirmeyi yapar ve söyler.
100	Ünite 7	Boya, söyle	Boyama	Nesneleri uygun renge boyar ve söyler.
103	Ünite 7	Eşleştir, söyle, boya	Eşleştirme	Resimleri eşleştirir, söyler ve boyar.
109	Ünite 7	Bul, söyle	Labirent	Labirenti takip ederek doğru eşleştirmeyi yapar ve söyler.
110	Ünite 7	Oyna	El işi	Kağıtları gösterilen yerlerden katlayarak bulduğu nesneyi söyler.
118-119	Ünite 8	Dinle, bul, boya	Boyama	Metni dinler, resmi boyar ve söyler.
123	Ünite 8	Çiz, söyle	Çizim	Sorulara uygun cevapları çizer ve söyler.

Türkçe Öğreniyorum Setindeki Oyunlar

Türkçe Öğreniyorum 1 Ders Kitabı'nda 5 eğitsel oyun tespit edilmiştir. Bu kitapta en çok bulmaca oyunu bulunmaktadır.

Sf.	Ünite	Oyun Adı	Oyun Etkinliği	Oyun Detayı
18	Ünite 1	Harfleri boyayalım	Boyama	Harfleri boyar ve söyler.
27	Ünite 2	5 Farkı bulalım	İki resim arasındaki fark	İki resim arasındaki farkları bularak yazar.
31	Ünite 2	Kelime bulmaca	Bulmaca	Harflerle sayıları eşleştirip kelimeleri yazar.
32	Ünite 2	Kelime bulmaca	Bulmaca	Resimlerdeki nesneleri bulmacada bulur.
46	Ünite 3	Kelime bulmaca	Bulmaca	Kelimeleri bulmacada bulur ve söyler.

Türkçe Öğreniyorum 1 Çalışma Kitabı'nda 7 eğitsel oyun tespit edilmiştir.

Sf.	Ünite	Oyun Adı	Oyun Etkinliği	Oyun Detayı
11	Ünite 1	Kelime bulmaca	Bulmaca	Karışık harfler içinden anlamlı kelime oluşturur.
23	Ünite 2	Şifreyi bul	Bulmaca	Resimlerdeki nesneleri bulmacaya yazar.
26	Ünite 2	Kelime bulmaca	Bulmaca	Resimlerdeki nesneleri bulmacada bulur.
30	Ünite 3	Kelime bulmaca	Bulmaca	Yukarıdaki kelimeleri bulmacada bulur.

50	Ünite 5	Ülkeleri yazalım	Bulmaca	Karışık harfler içinden anlamlı kelime oluşturur.
57	Ünite 5	Kelime bulmaca	Bulmaca	Kelimeleri bulmacada bulur.
64	Ünite 6	5 Farkı bulalım	İki resim arasındaki fark	İki resim arasındaki farkları bularak yazar.

Türkçe Öğreniyorum 2 Ders Kitabı'nda 3 eğitsel oyun tespit edilmiştir.

Sf.	Ünite	Oyun Adı	Oyun Etkinliği	Oyun Detayı
49	Ünite 3	Haydi oyun oynayalım	Takım oyunu	Takımlar isim tamlamaları oluşturur. Hızlı olan takım kazanır.
63	Ünite 4	Kelime bulmaca	Bulmaca	Kelimeleri bulmacada bulur.
84	Ünite 6	Dinleyelim, tamamlayalım	Tekerleme	Tekerlemeyi dinler ve tamamlar.

Türkçe Öğreniyorum 2 Çalışma Kitabı'nda 3 eğitsel oyun tespit edilmiştir. Kitapta bulunan eğitsel oyunların tümü bulmaca oyunudur.

Sf.	Ünite	Oyun Adı	Oyun Etkinliği	Oyun Detayı
14	Ünite 1	Yazalım	Bulmaca	Karışık harflerle verilen kelimeleri bulur.
15	Ünite 1	Bulalım	Bulmaca	Resimlerdeki nesneleri bulmacada bulur ve söyler.
57	Ünite 5	Kelime Bulmaca	Bulmaca	Boşluklara doğru kelimeleri yazar ve bulmacayı çözer.

Türkçe Öğreniyorum 3 Ders Kitabı'nda 5 eğitsel oyun tespit edilmiştir.

Sf.	Ünite	Oyun Adı	Oyun Etkinliği	Oyun Detayı
28	Ünite 2	Kelime bulmaca	Bulmaca	Resimlerdeki nesneleri bulmacada bulur.
47	Ünite 3	Haydi oyun oynayalım	Gezi rotası oluşturma	Yönergeleri izleyerek oyun oynar.
59	Ünite 4	Haydi oyun oynayalım	Hayvanlar alemi	Yönergeleri izleyerek oyun oynar ve hayvanlarla ilgili cümleler yazar.
61	Ünite 4	Kelime bulmaca	Bulmaca	Resimlerdeki nesneleri bulmacada bulur.
88	Ünite 6	Canlandıralım	Drama	Metni okur ve canlandırır.

Türkçe Öğreniyorum 3 Çalışma Kitabı'nda 2 eğitsel oyun tespit edilmiştir. Bu oyunlar bulmaca oyunlarıdır.

Sf.	Ünite	Oyun Adı	Oyun Etkinliği	Oyun Detayı
22	Ünite 2	Kelime Bulmaca	Bulmaca	Kelimeleri bulmacada bulur.
41	Ünite 4	Bulalım	Bulmaca	Resimlerdeki nesneleri bulmacada bulur ve yazar.

Türkçe Öğreniyorum 4 Ders Kitabı'nda 1 eğitsel oyun tespit edilmiştir.

Sf.	Ünite	Oyun Adı	Oyun Etkinliği	Oyun Detayı
49	Ünite 3	Kelime Bulmaca	Bulmaca	Kelimeleri bulmacada bulur.

Türkçe Öğreniyorum 4 Çalışma Kitabı'nda 1 eğitsel oyun tespit edilmiştir.

Sf.	Ünite	Oyun Adı	Oyun Etkinliği	Oyun Detayı
42	Ünite 4	Bulalım	Bulmaca	Boşluklara doğru kelimeleri yazar ve bulmacayı çözer.

4.3. Çocuklar için Türkçe Öğretim Setlerinde Eğitsel Oyunların Temel Dil Becerilerine Göre Dağılımları

Avrupa Dilleri Ortak Başvuru Metnine göre oluşturulmuş kitapların okuma, dinleme, konuşma ve yazma becerilerinin tümüne hitap etmesi gerektiğini belirtmiştik. Çocuk kitaplarının ayrılmaz bir parçası olan eğitsel oyunların hangi becerilerin kazandırılmasında rol oynadığının tespiti oldukça önemlidir. Tüm setlerde bulunan 400 eğitsel oyun becerilere göre incelenmiştir. Okuma, dinleme, konuşma ve yazma becerileri ele alınarak kazanımlar tespit edilmiş ve her seviyeye göre belirtilmiştir.

Tablo 4.11.: ABC Setindeki Eğitsel Oyunların Becerilere Göre Dağılımı

	Okuma	Dinleme	Konuşma	Yazma
ABC A1.1 Ders Kitabı	0	0	2	2
ABC A1.1 Çalışma Kitabı	1	0	2	17
ABC A1.2 Ders Kitabı	0	0	3	0
ABC A1.2 Çalışma Kitabı	4	0	2	6
ABC A2.1 Ders Kitabı	0	0	1	1
ABC A2.1 Çalışma Kitabı	1	1	2	3
ABC A2.2 Ders Kitabı	0	0	2	0
ABC A2.2 Çalışma Kitabı	0	0	1	2

ABC Türkçe öğretim setinde bulunan eğitsel oyunlarda 6 okuma, 1 dinleme, 15 konuşma ve 31 yazma kazanımı bulunduğu tespit edilmiştir. Okul çağındaki çocuklara yönelik hazırlanan sette bulunan oyunlardaki yazma kazanımı dikkat çekmektedir.

Tablo 4.12.: Merhaba Türkçe Setindeki Eğitsel Oyunların Becerilere Göre Dağılımı

	Okuma	Dinleme	Konuşma	Yazma
Merhaba Türkçe 1	0	0	61	0
Merhaba Türkçe 2	0	0	53	0
Merhaba Türkçe 3	0	0	60	0

Merhaba Türkçe setinde bulunan 174 eğitsel oyunun tamamı Konuşma kazanımına yönelik hazırlanmıştır. Kitapların 4-7 yaş aralığında bulunan çocuklara yönelik olması sebebiyle eğitsel oyunlarda yazma etkinliğine rastlanmadığı düşünülmektedir. Motor becerileri geliştirecek kalem tutma gibi etkinlikler yer almakla birlikte oyunların tamamında hedef kazanımın konuşma olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4.13.: Yeni Dünyam Türkçe Setindeki Eğitsel Oyunların Becerilere Göre Dağılımı

	Okuma	Dinleme	Konuşma	Yazma
Yeni Dünyam Türkçe 1	22	8	29	10
Yeni Dünyam Türkçe 2	9	2	20	10

Yeni Dünyam Türkçe setinde bulunan eğitsel oyunların becerilere göre dağılımının diğer setlere oranla daha eşit olduğu görülmektedir. Tüm oyunlar kazanıma göre incelendiğinde 31 okuma, 10 dinleme, 49 konuşma ve 21 yazma kazanımına yönelik eğitsel oyunun bulunduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4.14.: Yeni Dünyam Türkçe Setindeki Eğitsel Oyunların Becerilere Göre Dağılımı

	Okuma	Dinleme	Konuşma	Yazma
Çocuklar İçin Türkçe 1	0	8	15	0
Çocuklar İçin Türkçe 2	0	6	13	0

Çocuklar için Türkçe setinde bulunan eğitsel oyunların 28'i konuşma becerisine, 14'ü dinleme becerisine yöneliktir. ÇİT kitapları incelendiğinde okuma ve yazma kazanımına yönelik eğitsel oyun tespit edilmemiştir. Kitaplarda okuma ve yazma becerilerine yönelik eğitsel oyun bulunmamasının sebebinin kitapların okul öncesi dönemdeki çocuklara yönelik hazırlanması gösterilebilir.

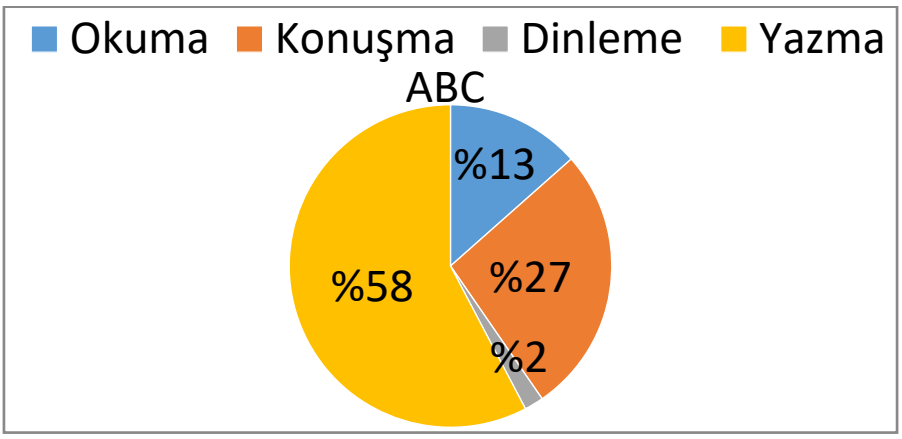
Tablo 4.15.: Türkçe Öğreniyorum Setindeki Eğitsel Oyunların Becerilere Göre Dağılımı

	Okuma	Dinleme	Konuşma	Yazma
Türkçe Öğreniyorum 1 Ders Kitabı	2	0	1	2
Türkçe Öğreniyorum 1 Çalışma Kitabı	2	0	1	4
Türkçe Öğreniyorum 2	1	1	0	1

Ders Kitabı				
Türkçe Öğreniyorum 2 Çalışma Kitabı	1	0	0	2
Türkçe Öğreniyorum 3 Ders Kitabı	4	0	0	1
Türkçe Öğreniyorum 3 Çalışma Kitabı	1	0	0	1
Türkçe Öğreniyorum 4 Ders Kitabı	1	0	0	0
Türkçe Öğreniyorum 4 Çalışma Kitabı	0	0	0	1

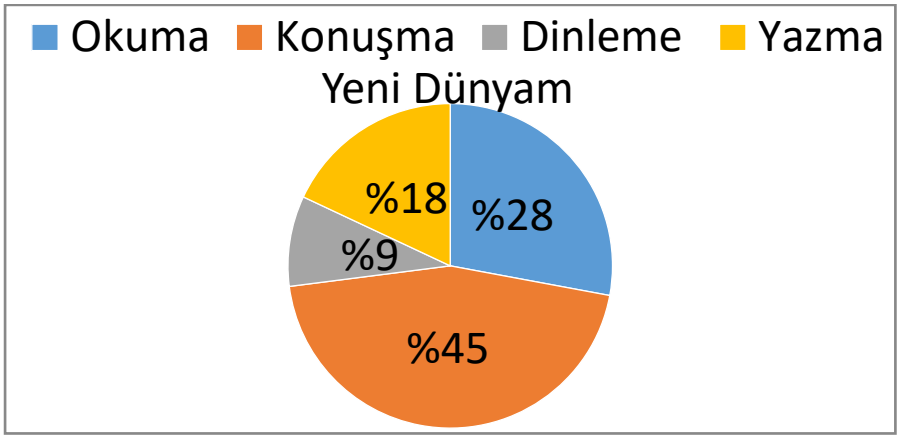
Türkçe Öğreniyorum setinde 8 okuma, 1 dinleme, 6 konuşma, 12 yazma becerisine yönelik eğitsel oyun tespit edilmiştir.

Tüm eğitsel oyunlar okuma, dinleme, konuşma ve yazma açısından incelendiğinde kitaplardaki dağılımın farklı olduğu görülmektedir. Okul öncesi dönemdeki çocuklar için hazırlanan Merhaba Türkçe kitabındaki 174 eğitsel oyunun tamamı konuşma becerisine yöneliktir. ABC Türkçe öğretim setinde 7 okuma, 14 konuşma, 1 dinleme, 30 yazma becerisine yönelik eğitsel oyun olduğu tespit edilmiştir. Tüm setler içerisinde yazma becerisinin oransal olarak en fazla kullanıldığı setin ABC Türkçe seti olduğu görülmektedir. Bu setin becerilere göre oransal dağılımı şekil 4.1'de verilmektedir.

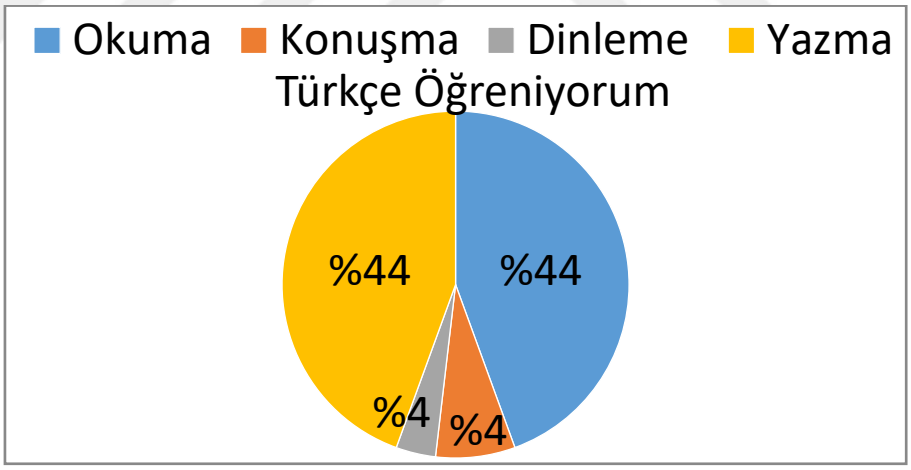
Şekil 4.1.: ABC Türkçe setindeki eğitsel oyunların becerilere göre dağılımı

Yeni Dünyam Türkçe setinde bulunan eğitsel oyunlardaki beceriler diğer setlere oranla daha eşit bir dağılım göstermektedir. En fazla konuşma becerisine yönelik eğitsel oyun bulunan setin genel dağılımı şekil 4.2'deki gibidir.

Şekil 4.2.: Yeni Dünyam Türkçe setindeki eğitsel oyunların becerilere göre dağılımı

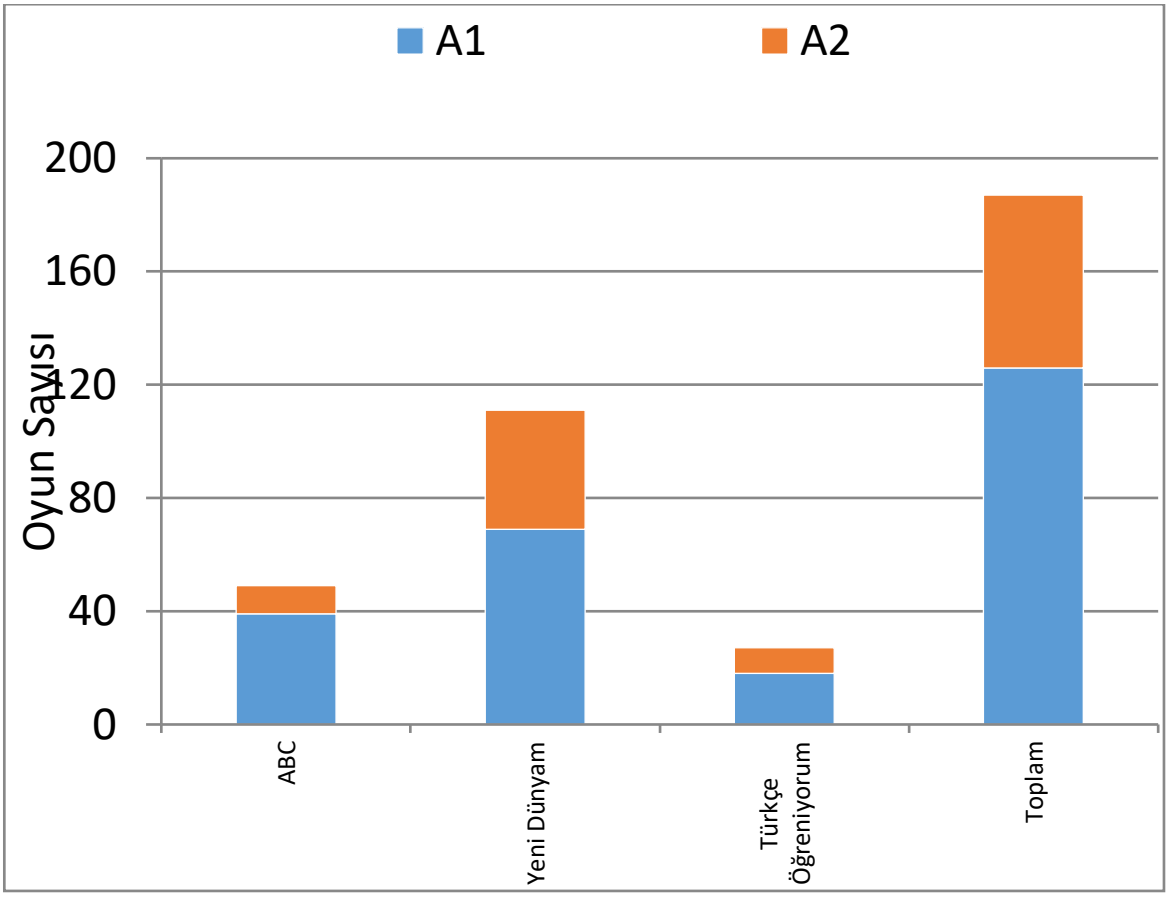
Çocuklar İçin Türkçe (ÇİT) setinde okuma ve yazma becerisine yönelik eğitsel oyun bulunmamaktadır. Henüz okuma yazma bilmeyen çocuklar için hazırlanmış bu sette 28 konuşma, 14 dinleme becerisine dayalı oyun bulunduğu tespit edilmiştir. Çocuklara yabancı dil olarak Türkçe öğretilirken kullanılan setler arasında en çok Türkçe Öğreniyorum setinde okuma becerisine yönelik eğitsel oyun tespit edilmiştir. Kitabın becerilere göre eğitsel oyun dağılımı şekil 4.3'teki gibidir.

Şekil 4.3.: Türkçe Öğreniyorum setindeki eğitsel oyunların becerilere göre dağılımı

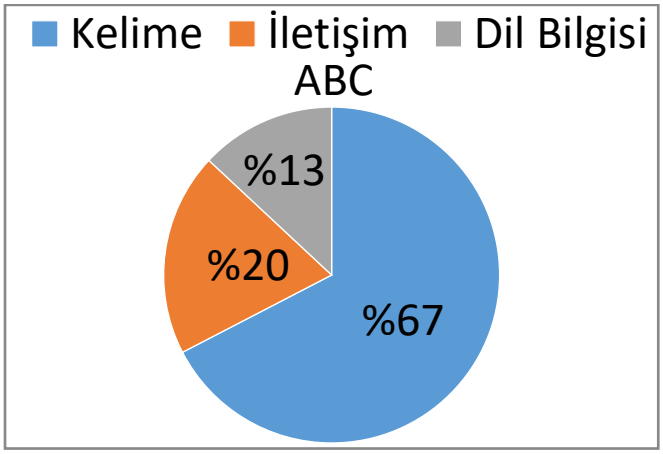
Çocuklar için hazırlanmış yabancı dil öğretim setleri incelendiğinde setlerin A1 ve A2 seviyelerini içerdikleri görülmektedir. Tüm kitaplar incelendiğinde yalnızca ABC Türkçe eğitim setinde seviyelerin A1, A2 şeklinde ifade edildiği diğer setlerde seviye isimlerinin yer almadığı tespit edilmiştir. Avrupa Dilleri Ortak Başvuru Metnine göre kitaplar incelenmiş ve seviyeleri tespit edilmiştir. Okul öncesi döneme yönelik hazırlanan Merhaba Türkçe ve Çocuklar için Türkçe (ÇİT) setleri bu dağılıma dahil edilmemiştir. Hedef kitlesi okul çağındaki

çocuklar olan setler seviyelerine göre incelenmiştir. Yeni Dünyam 1 kitabı A1, Yeni Dünyam Türkçe 2 kitabı A2 kazanımlarını içerdiği için bu seviyeler içerisinde değerlendirmeye alınmıştır. Türkçe Öğreniyorum 1 ve Türkçe Öğreniyorum 2 kitapları A1 seviyesinde değerlendirilirken Türkçe Öğreniyorum 3 ve Türkçe Öğreniyorum 4 kitapları A2 seviyesinde değerlendirilmiştir. Tüm setler incelendiğinde seviye ilerledikçe eğitsel oyun sayılarının düştüğü görülmektedir. Tüm setlerin oransal dağılımı gösteren grafik şekil 4.4'te belirtilmiştir.

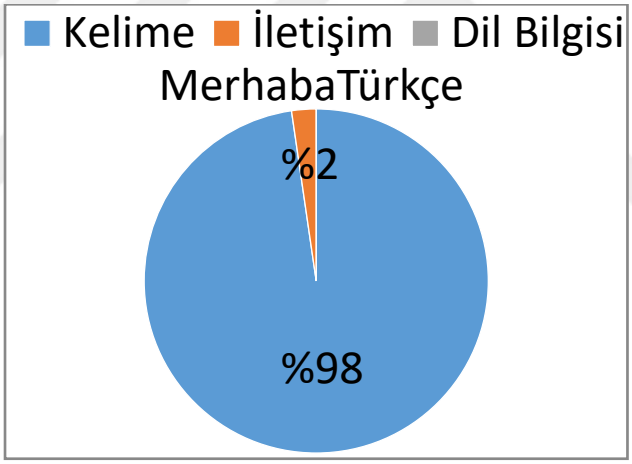
Şekil 4.4.: Setlerde bulunan eğitsel oyunların seviyelere göre dağılımı

Bunların yanında setlerin içerisinde bulunan tüm eğitsel oyunlar dil bilgisi, kelime bilgisi, iletişim oyunları olarak da ele alınmıştır. Buna göre ABC Türkçe setinde bulunan eğitsel oyunlar içerisinde en çok %67 oranında kelime öğretimi odaklı oyun bulunduğu tespit edilmiştir. Oyunların oranları şekil 4.5'te belirtilmiştir.

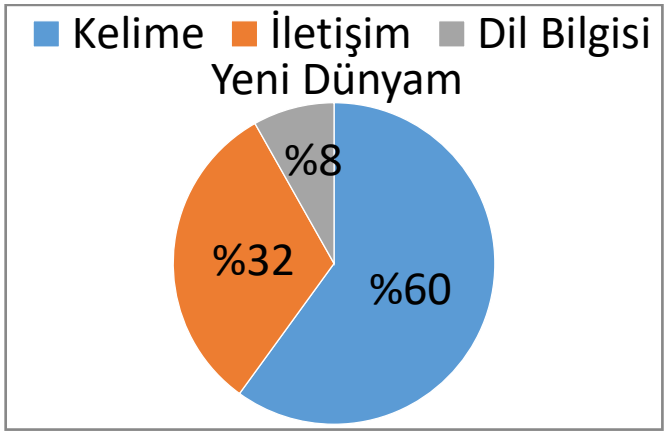
Şekil 4.5.: ABC Türkçe Seti'nde bulunan eğitsel oyunların kazanımları

4-7 yaş aralığındaki çocuklar için hazırlanmış Merhaba Türkçe setinde dil bilgisi kazanımına dönük bir oyun bulunmamaktadır. Oyunların %98'inin hedefi kelime öğretimidir. Merhaba Türkçe setinde bulunan eğitsel oyunların kazanımları şekil 4.6'da görülmektedir.

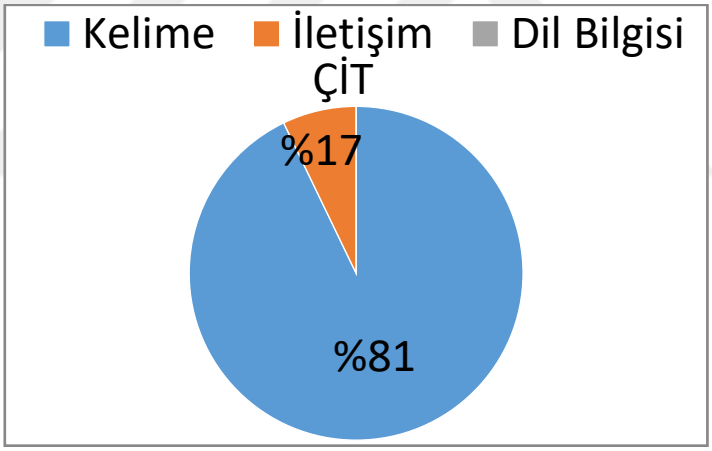
Şekil 4.6.: Merhaba Türkçe Seti'nde bulunan eğitsel oyunların kazanımları

Yeni Dünyam Türkçe setinde bulunan kitaplar incelendiğinde iletişim oyunlarının oranının diğer tüm setlere göre fazla olduğu görülmektedir. Yeni Dünyam setinde bulunan eğitsel oyunların kelime, dil bilgisi, ve iletişim oyunları dağılımı şekil 4.7'de görülmektedir.

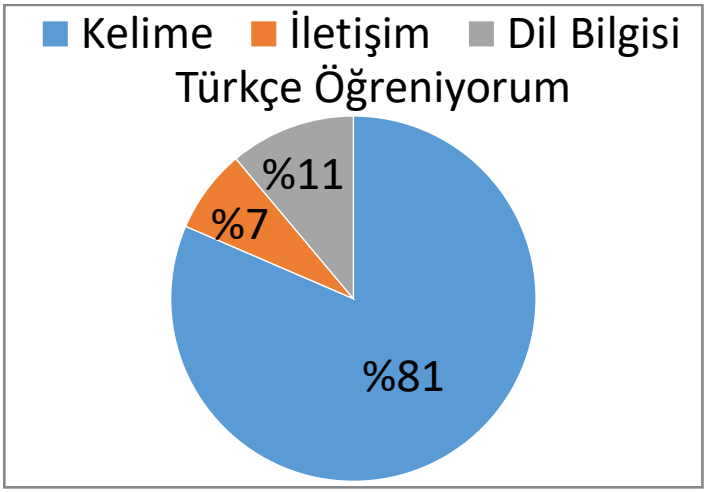
Şekil 4.7.: Yeni Dünyam Türkçe Seti'nde bulunan eğitsel oyunların kazanımları

Okul öncesi dönemdeki çocuklar için hazırlanmış Çocuklar İçin Türkçe (ÇİT) setinde dil bilgisi öğretimine dayalı bir eğitsel oyun olmadığı tespit edilmiştir. %93 oranında kelime öğretimine dayalı eğitsel oyunlar bulunmaktadır. Bu dağılım şekil 4.8'de gösterilmektedir.

Şekil 4.8.: Çocuklar İçin Türkçe (ÇİT) Seti'nde bulunan eğitsel oyunların kazanımları

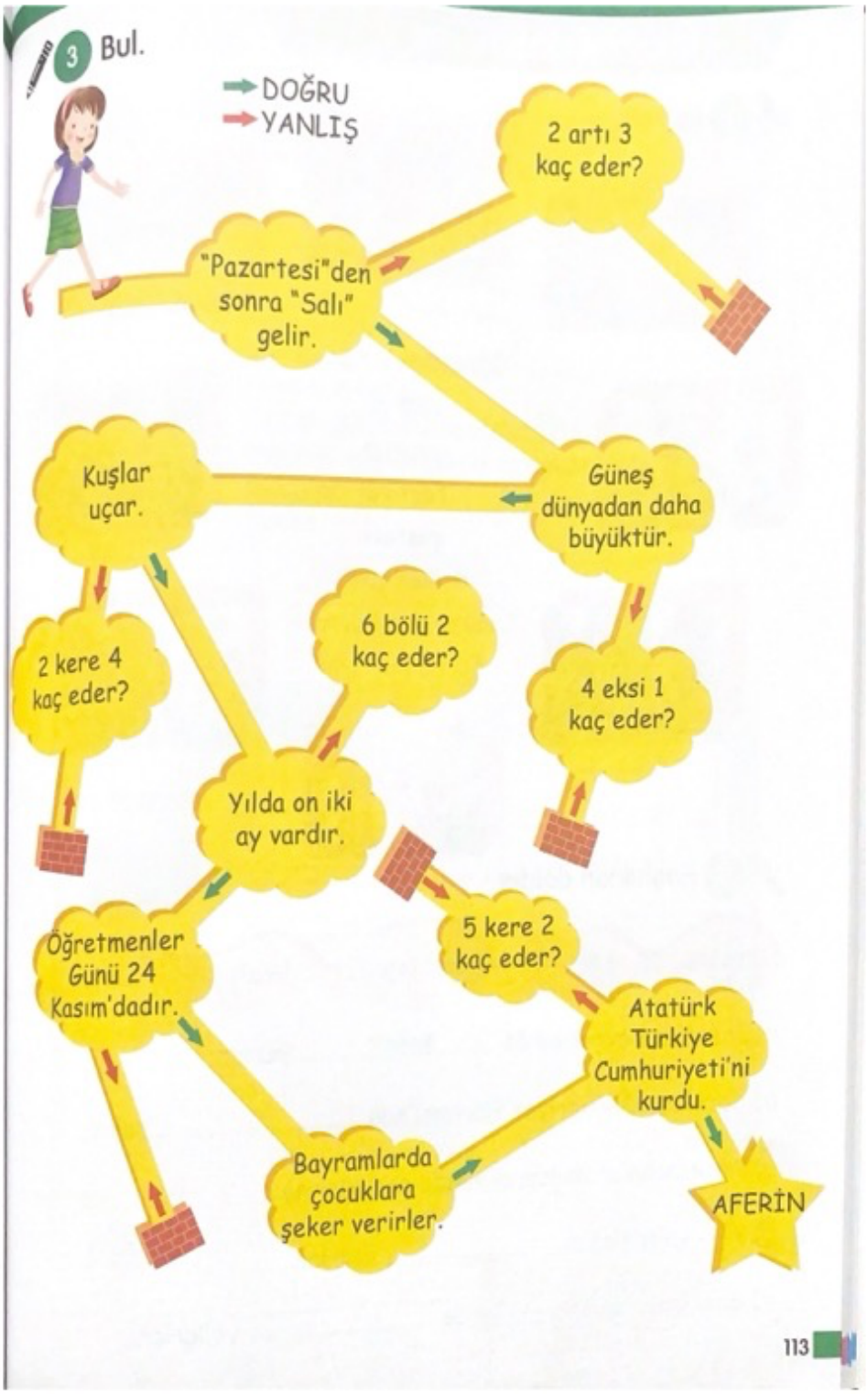
Türkçe Öğreniyorum setinde en fazla kelime öğretim oyunları bulunduğu tespit edilmiştir. Sette bulunan eğitsel oyunların kelime, dil bilgisi, ve iletişim oyunları dağılımı şekil 4.9'da görülmektedir.

Şekil 4.9.: Türkçe Öğreniyorum Seti'nde bulunan eğitsel oyunların kazanımları

4.3.1. Okuma Becerisine Yönelik Eğitsel Oyunlar

Yeni Dünyam Türkçe setinin 6. Ünitesinde bulunan eğitsel oyun birden çok okuma çalışması içermektedir. Etkinliğin kazanımı geniş zamanın bilimsel gerçek kullanımının pekiştirilmesidir. Bu eğitsel oyunda öğrenci soruları okuyup cevap verecek ve matematiksel ifadeleri tekrar edecektir. Eğitsel oyun sırasında öğretmen yönergeyi söyler ve sınıfta dolaşarak öğrencilerin doğru yapıp yapmadığını kontrol eder. Bu kontrolü gerçekleştirirken ikili gruplar oluşturur ve öğrencilerden birbirlerinin bulmacalarını kontrol etmelerini ister. Etkinlik sonrasında ise öğrenciler birbirlerinin cevaplarını kontrol ederken öğrencileri gözlemler ve yanlış yaptıkları takdirde müdahale eder.

Şekil 4.10.: Okuma Becerisine Yönelik Eğitsel Oyun Örneği-1

Türkçe öğreniyorum 3 ders kitabında bulunan bir başka eğitsel oyunda okuma kazanımı bulunmaktadır. 3. Ünitede bulunan eğitsel oyunda metin okunarak Ali ve arkadaşları için en doğru gezi rotası oluşturulacak. Rekabet ortamı yaratmak için "Öğrenci grubunu en hızlı sen dolaştır, oyunu sen kazan" ifadesi yer almaktadır.

Şekil 4.11.: Okuma Becerisine Yönelik Eğitsel Oyun Örneği-2

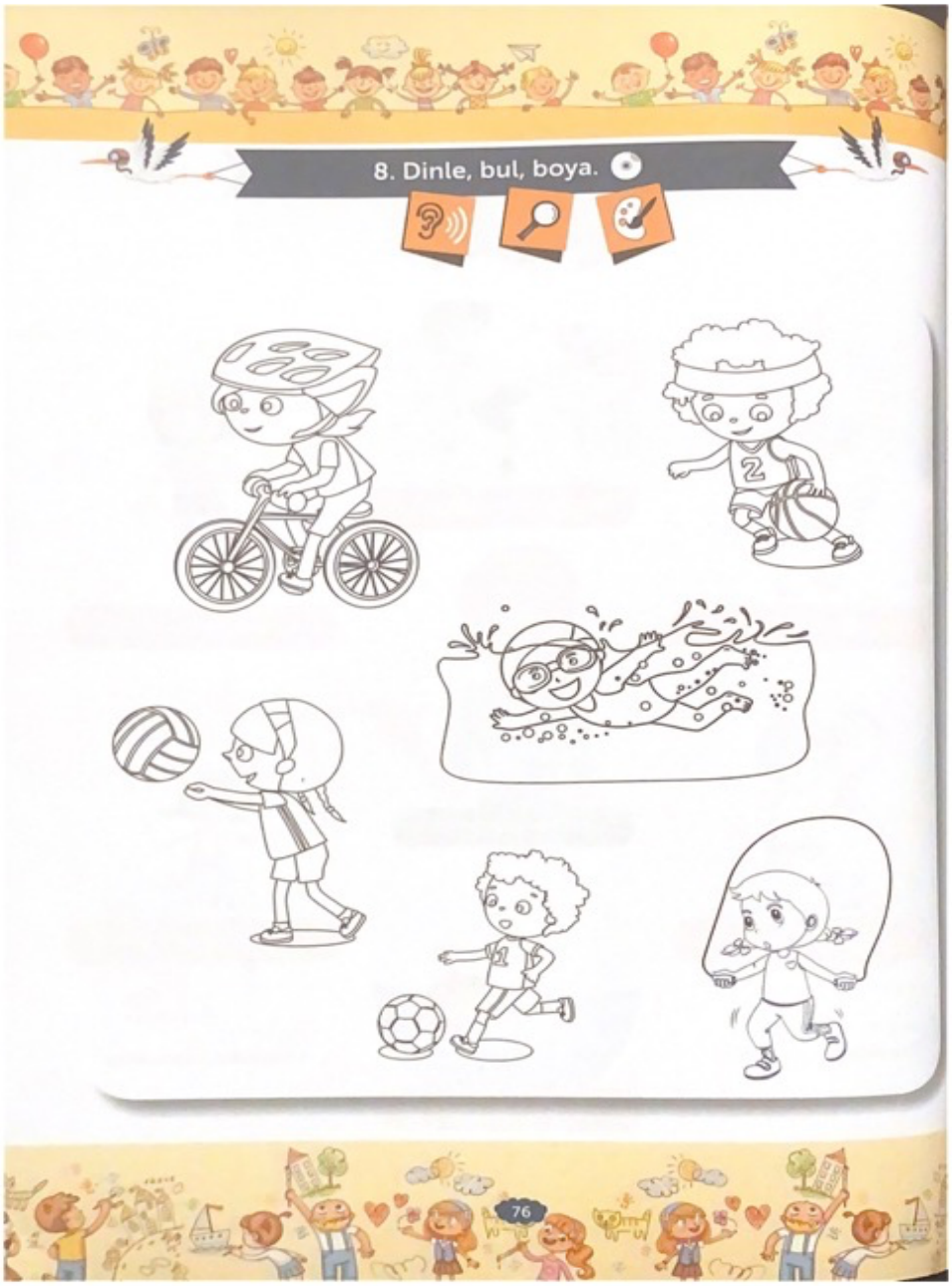
4.3.2. Dinleme Becerisine Yönelik Eğitsel Oyunlar

Yeni Dünyam Türkçe 1 kitabının 5. Ünitesinde bulunan labirent oyunu dinleme becerisini geliştirmeye yöneliktir. Eğitsel oyunun kazanımı beşinci ünitede öğrenilen eylemlerin tekrar edilerek içselleştirilmesidir. Öğretmen etkinlik öncesinde öğrencilerden bulmacaya bakmalarını ister ve ne gördüklerini sorar. Etkinlik sırasında "Dinle ve Bul" yönergesini söyler ve öğrencilerden duydukları eylemleri takip ederek yolu bulmalarını ister. Dinleme CD'sinde bulunan 79 numaralı parçayı dinletir ve ilk örneği öğrencilerle birlikte yapar. Sonrakileri bireysel olarak yapmalarını sağlar. Parçayı iki defa dinletir ve her cümleden sonra dinlemeyi durdurur. Çocukların çizmeleri için yeterli zaman verir. Etkinlik sonrasında ise bulmacayı tahtaya yansıtarak çocuğun gittiği yolu gösterir.

Şekil 4.12.: Dinleme Becerisine Yönelik Eğitsel Oyun Örneği-1

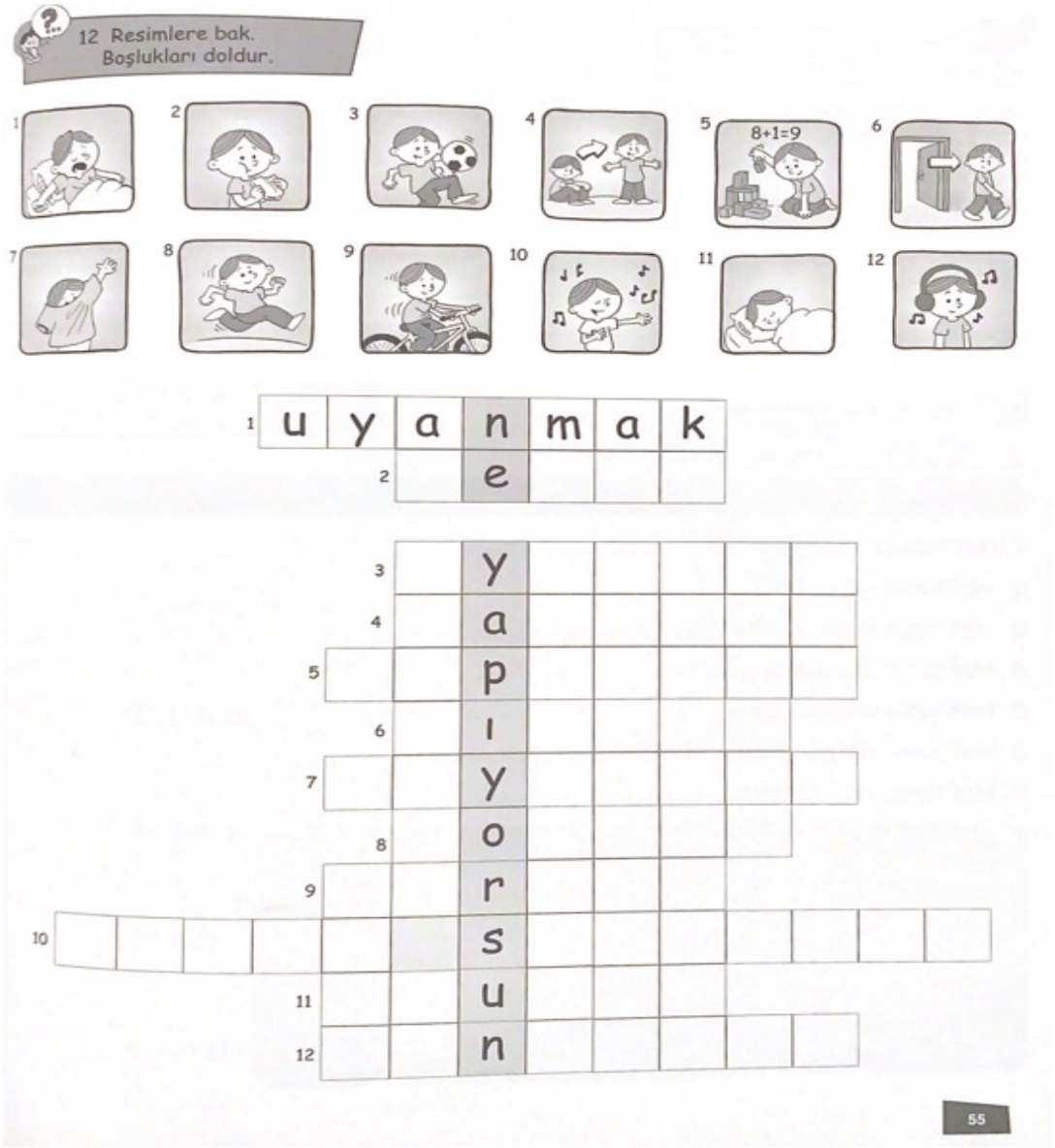
Çocuklar için Türkçe (ÇİT) 2 ders kitabının beşinci ünitesinde bulunan “Dinle, boya, bul” oyunu dinleme becerisine yöneliktir. Etkinlik öncesinde öğrencilerden resimleri incelemeleri istenir. Dinleme metni 2 defa dinletilerek resimlerde bulunan kişilerin isimleri ve ne yaptıklarının eşleştirilmesi istenir. Resimde bulunan kişiler bulunduktan sonra öğrenciler tarafından boyanır.

Şekil 4.13.: Dinleme Becerisine Yönelik Eğitsel Oyun Örneği-2

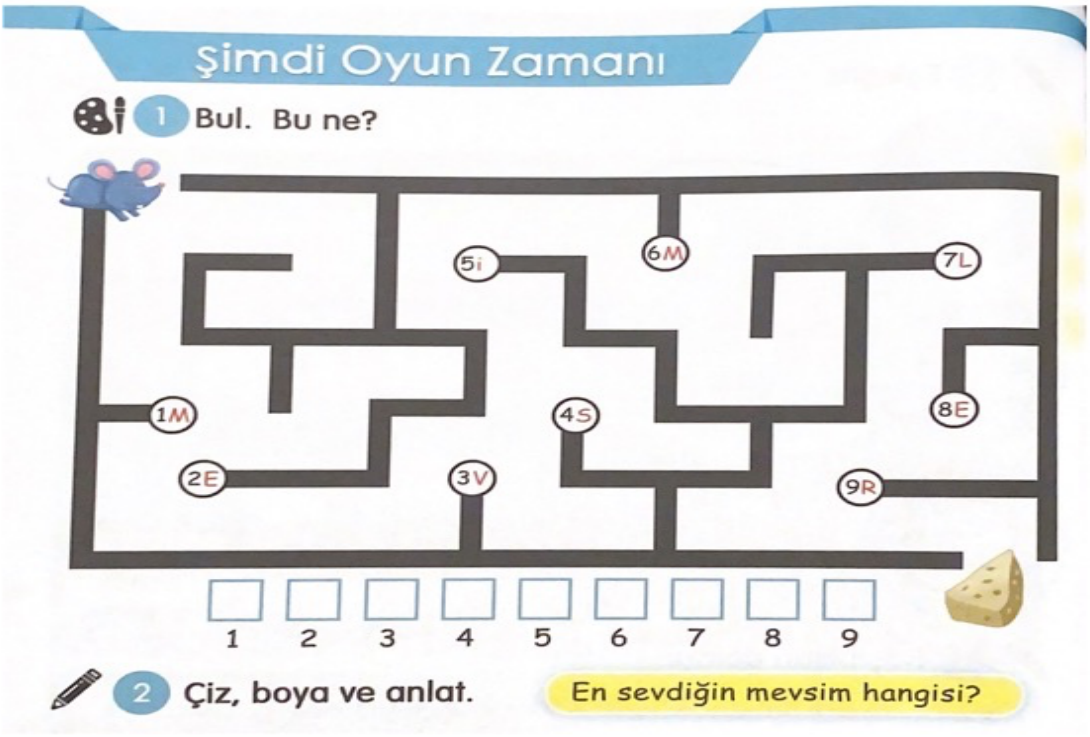
4.3.3. Yazma Becerisine Yönelik Eğitsel Oyunlar

ABC Çocuklar için Türkçe Öğretim Seti'nin A1.2 çalışma kitabı 4. Ünitesinde bulunan bu eğitsel oyun yazma becerisine yöneliktir. Öğrenciler resimlere bakarak fiillerin ne olduğunu tespit edecekler sonrasında bulmacadaki boş kutucuklara yazacaklardır. Bu etkinlik geleneksel yollarla öğrenciye sunulmuş olsa eğitsel oyun olmayabilirdi.

Şekil 4.14.: Yazma Becerisine Yönelik Eğitsel Oyun Örneği-1

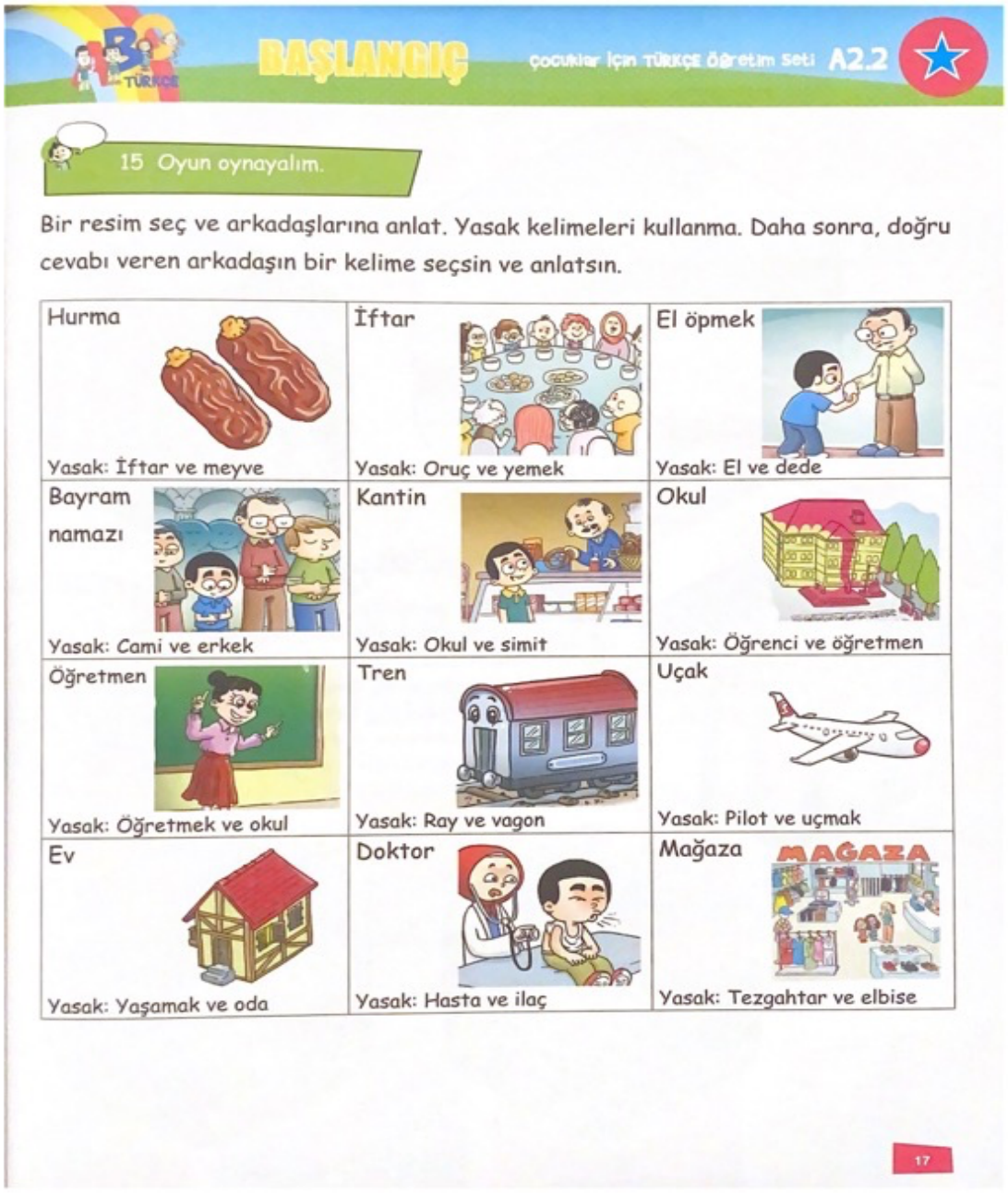
Yeni Dünyam Türkçe 1 kitabının Ailem ünitesinde yer alan bu eğitsel oyun öğrencilere yazma becerisinin kazandırılmasında kullanılmaktadır. Etkinlik öncesinde labirent gösterilir ve "fare" sözcüğü öğretilir. Etkinlik sırasında bul yönergesi söylenerek öğrencilerin bireysel olarak yapmaları istenir. Bu sırada sınıfta dolaşılarak öğrencilerin doğru yapıp yapmadıkları kontrol edilir. Kontrolü yaparken ikili gruplar oluşturulur ve öğrencilerden birbirlerinin bulmacalarını kontrol etmeleri istenir. Öğrenciler birbirlerinin cevaplarını kontrol ederken öğretmen de onları gözlemler ve gerekli durumlarda müdahale eder.

Şekil 4.15.: Yazma Becerisine Yönelik Eğitsel Oyun Örneği-2

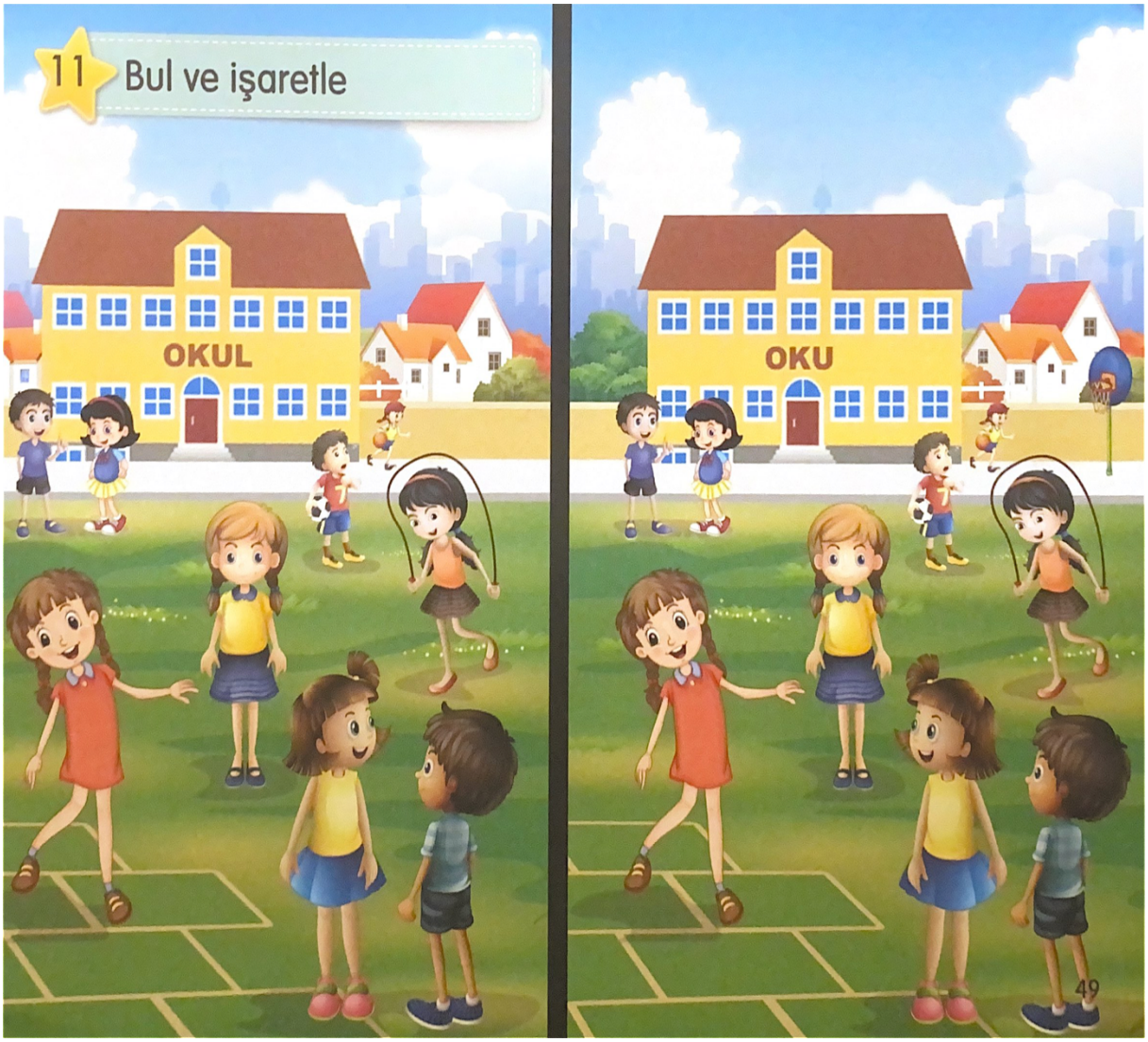
4.3.4. Konuşma Becerisine Yönelik Eğitsel Oyunlar

ABC Çocuklar İçin Türkçe Seti'nin A2.2 seviyesinin ders kitabında bulunan "tabu" oyunu konuşma kazanımına yönelik bir eğitsel oyundur. Bu oyunda öğrenciler bir resim seçerler ve arkadaşlarına anlatırlar. Yasak kelimeler kullanmadan anlatmaya çalışılır ve doğru cevap veren öğrenci başka bir kelime seçer ve anlatır. Tabu oyunu yetişkinlere yabancı dil öğretiminde de kullanımı oldukça yaygın olan bir eğitsel oyundur.

Şekil 4.16.: Konuşma Becerisine Yönelik Eğitsel Oyun Örneği-1

4-7 yaş hedef grubu için hazırlanan Merhaba Türkçe Seti içerisinde çokça eğitsel oyun barındırmaktadır. Merhaba Türkçe 3 kitabının 4. Ünitesinde bulunan iki resim arasındaki farkı bulma etkinliği öğrencilerin konuşma becerilerinin gelişmesine yönelik hazırlanmıştır. Bu etkinlikte öğretmen önceki öğrenmelerin tekrar edilmesini hedefler. Etkinlik öncesinde öğrencilere ip atlama, sek sek, yakan top gibi geleneksel çocuk oyunlarını öğretir ve hangisinin eğlenceli olduğunu sorar. Etkinlik sırasında öğrenciler resimleri inceler ve iki resim arasındaki dört farklı bularak belirtirler. Etkinlik sonrasında öğrenciler hep birlikte bahçeye çıkarlar ve bu oyunlardan birini oynarlar. Son olarak, kendilerinin de bildiği bu tarz değişik oyunlar varsa arkadaşlarına öğretirler.

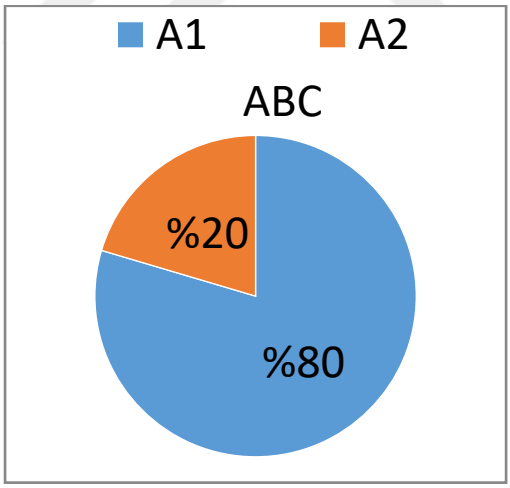

Şekil 4.17.: Konuşma Becerisine Yönelik Eğitsel Oyun Örneği-2

4.4. Çocuklar için Türkçe Öğretim Setlerindeki Oyunların Seviyelere Göre Dağılımı

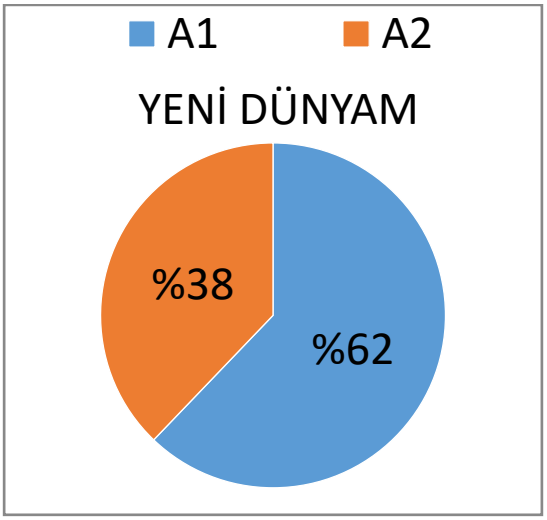
Çocuklar için hazırlanmış yabancı dil öğretim setleri incelendiğinde setlerin A1 ve A2 seviyelerini içerdikleri görülmektedir. Tüm kitaplar incelendiğinde yalnızca ABC Türkçe eğitim setinde seviyelerin A1, A2 şeklinde ifade edildiği diğer setlerde seviye isimlerinin yer almadığı tespit edilmiştir. Avrupa Dilleri Ortak Başvuru Metnine göre kitaplar incelenmiş ve seviyeleri tespit edilmiştir. Okul öncesi döneme yönelik hazırlanan Merhaba Türkçe ve Çocuklar için Türkçe (ÇİT) setleri bu dağılıma dahil edilmemiştir. Hedef kitlesi okul çağındaki çocuklar olan setler seviyelerine göre incelenmiştir. Yeni Dünyam 1 kitabı A1, Yeni Dünyam Türkçe 2 kitabı A2 kazanımlarını içerdiği için bu seviyeler içerisinde değerlendirmeye alınmıştır. Türkçe Öğreniyorum 1 ve Türkçe Öğreniyorum 2 kitapları A1 seviyesinde değerlendirilirken Türkçe Öğreniyorum 3 ve Türkçe Öğreniyorum 4 kitapları A2 seviyesinde değerlendirilmiştir.

ABC setinde A1 seviyesinde ders ve çalışma kitaplarında 39 oyun tespit edilmiştir. A2 seviyesinde ise 10 oyun bulunmaktadır. Tespit edilen oyunların dağılımı şekil 4.18'de gösterilmektedir.

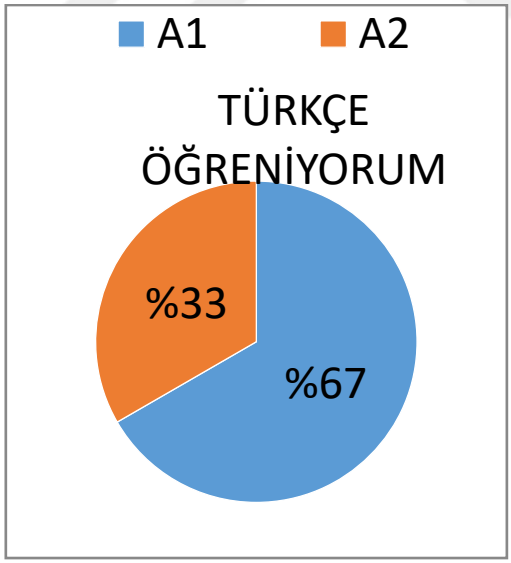
Şekil 4.18.: ABC Türkçe setinde bulunan eğitsel oyunların seviyelere göre dağılımı

Yeni Dünyam Türkçe setinde A1 seviyesinde 69, A2 seviyesinde 42 eğitsel oyun bulunmaktadır. Oyunların set içerisinde seviyelere göre dağılımı şekil 4.19'daki grafikte gösterilmektedir.

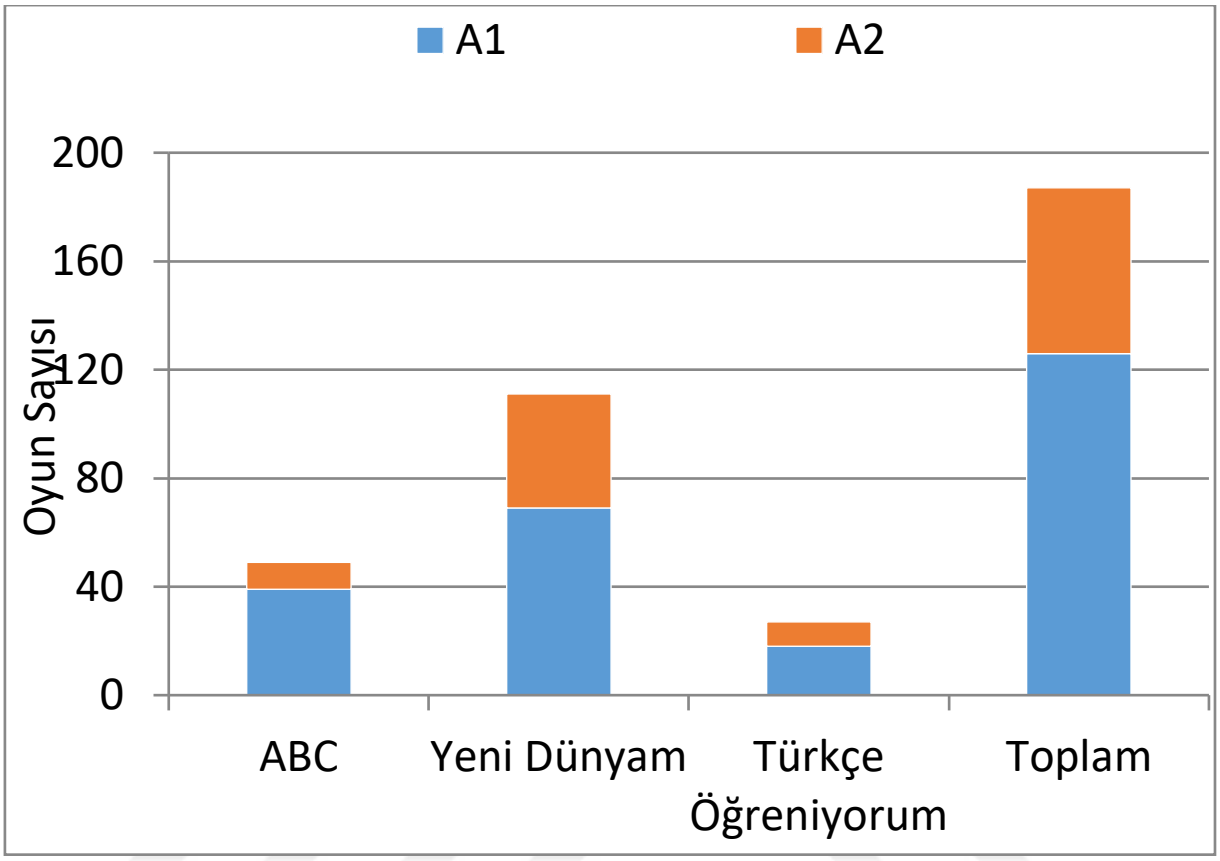
Şekil 4.19.: Yeni Dünyam Türkçe setinde bulunan eğitsel oyunların seviyelere göre dağılımı

Türkçe Öğreniyorum setinde bulunan kitaplar incelendiğinde A1 seviyesinde 18 eğitsel oyun bulunduğu tespit edilmiştir. A2 seviyesinde ise 9 eğitsel oyun bulunmaktadır. Tespit edilen oyunların dağılımı şekil 4.20'de belirtilmiştir.

Şekil 4.20.: Türkçe Öğreniyorum setinde bulunan eğitsel oyunların seviyelere göre dağılımı

Okul çağındaki çocuklar için hazırlanmış setler incelendiğinde A1 seviyesinde toplam 126 eğitsel oyun tespit edilirken A2 seviyesinde 61 eğitsel oyun tespit edilmiştir. Seviye ilerledikçe kitaplarda bulunan eğitsel oyun sayısı azalmıştır. Tüm setlerinde seviyelere göre eğitsel oyun dağılım grafiği şekil 4.21.'da belirtilmiştir.

Şekil 4.21.: Tüm setlerde bulunan eğitsel oyunların seviyelere göre dağılımı

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Çocuklar için hazırlanmış yabancı dil olarak Türkçe öğretim setlerinin incelendiği bu çalışmada ABC Çocuklar için Türkçe Öğretim Seti, Bahçeşehir Üniversitesi tarafından hazırlanan Merhaba Türkçe ve Yeni Dünyam Türkçe öğretim setleri ile Yunus Emre Enstitüsü tarafından hazırlanan Çocuklar için Türkçe (ÇİT) ve Türkçe Öğreniyorum setleri incelenmiştir. 5 sette bulunan toplam 23 kitap detaylı olarak taranmış ve 403 eğitsel oyun tespit edilmiştir. Buna göre ABC Setinde 49, Merhaba Türkçe setinde 174, Yeni Dünyam Türkçe setinde 111, ÇİT setinde 42, Türkçe Öğreniyorum setinde ise 27 eğitsel oyun tespit edilmiştir. En çok eğitsel oyun bulunan Merhaba Türkçe seti 4-7 yaş arasındaki çocuklar için hazırlanmış olup içerisinde barındırdığı oyunların neredeyse tamamı konuşma etkinliğine dayanmaktadır. Okul öncesi dönemdeki henüz okuma ve yazma bilmeyen çocuklar için hazırlanmış bu kitapta dinleme etkinlikleri bulunmakla beraber dinleme kazanımına yönelik bir eğitsel oyun tespit edilmemiştir.

Oyun gelişimini zihinsel gelişimle paralel ilerlediğini belirten Piaget'e göre oyun türleri incelendiğinde setlerin tümünde bulunan eğitsel oyunların kurallı oyun olduğu yalnızca ABC setinde bir sembolik oyun bulunduğu tespit edilmiştir. Piaget'nin oyun sınıflandırmasında çocuk, 7 yaşından sonra kurallı oyunlar oynamaya başlamaktadır. Çocuğun sosyalleşmesine yönelik bu oyunlar tüm setlerde bulunmaktadır. 2 yaşından 7/8 yaşına kadar yaygın olarak oynanan sembolik oyunlara ise okul öncesi dönem için hazırlanmış Merhaba Türkçe ve ÇİT setlerinde de rastlanmamıştır. Bu setlerde de Piaget'in kurallı oyunları bulunduğu tespit edilmiştir. Varsayımlar içeren, "-mış gibi" yapılan sembolik/simgesel oyun tüm setler içerisinde yalnızca ABC Türkçe A2.1 Çalışma kitabında bulunmaktadır. Bu oyunda çocuk robot olmaktadır ve arkadaşının söylediklerini yapmaktadır.

Oyunu ilkel sosyal davranışlardan iş birlikçi sosyal davranışlara doğru gidecek şekilde ayıran Parten'in sınıflandırmasına göre tüm setlerde en çok bulunan oyun türü Paralel oyundur. İzole oyunda olduğu gibi bağımsız gerçekleşen ancak gerçekleştirilen etkinliklerin çocuğun diğer çocukların yanında olmasını sağladığı bu oyun türü setlerin ders ve çalışma kitaplarının tümünde yer almaktadır. Çocuk bu tür oyunlarda akranlarının etkisi altında kalmadan paralel bir biçimde oyun etkinliğini sürdürmektedir.

Setler incelendiğinde birlikte oynanan/paralel oyun ve iş birliğine dayalı/kooperatif oyunların setlerde ciddi derecede az olduğu görülmüştür. Çocuğun arkadaşının hareket ve tepkilerini daha fazla fark ettiği, oyuna müdahale ettiği, değiştirdiği, destek olduğu bu oyun türleri özellikle etkileşimli bir iletişim ve öğretim süreci için setlerde daha çok bulunmalıdır. ABC Türkçe setinde seviye ilerledikçe beraber oyunun arttığı tespit edilmiştir. Yeni Dünyam Türkçe setinde A1 seviyesinde kooperatif oyun bulunmazken A2 seviyesinde 3 kooperatif oyun tespit edilmiştir. Seviye arttıkça iş birliğine dayalı eğitsel oyunların artması çalışmada beklenen bir sonuçtur.

Smilansky'nin oyun sınıflandırmasında özellikle 0-2 yaş arasını kapsayan fonksiyonel oyun aşamasına ve 3 yaşından sonra geçilen yapı-inşa oyun türüne setlerde rastlanmamıştır. Çocuğun bir parçanın veya bir kişinin yerine kendini koyduğu dramatik oyun türü ABC Türkçe A2.1 çalışma kitabında 1, Yeni Dünyam Türkçe 2 kitabında 3, Türkçe Öğreniyorum 3 Ders kitabında ise 1 adet bulunmaktadır. Okul öncesi dönem için hazırlanan setlerde dramatik oyun türüne yalnızca 1 defa ÇİT 2 kitabında rastlanmıştır. Bu sessiz sinema oyununda öğrenciler gruplara ayrılmakta ve kartlardaki nesneleri canlandırmaktadır. Oysa Smilansky'e göre Dramatik oyun türü 3-7 yaş arası çocuklarda sık görülmektedir ve bu oyun türü yaratıcılığı, fiziksel ve sosyal farkındalığı geliştirmektedir.

Tüm setlerde Smilansky'nin kurallı oyun türü yer almaktadır. Smilansky'e göre çocuk yedi yaşından itibaren kurallı oyunlar oynamaya başlamaktadır. Bu yaş itibariyle çocukların önceden belirlenmiş kuralları kabul etmesi ve bu kurallara uyması çocuklar için yabancı dil olarak Türkçe eğitim setlerinde bu oyun türünün sıkça bulunmasının bir göstergesidir.

Smilansky'e göre oyun türleri incelenirken setlerde dramatik oyun türünün azlığı dikkat çekmektedir. Çocuğun yaratıcılığını, fiziksel ve sosyal farkındalığını arttıran bu oyun türünün çocuklar için hazırlanan Türkçe öğretim setlerinde daha çok bulunması uygun olacaktır.

Setlerde bulunan eğitsel oyunlar tespit edilirken Merhaba Türkçe, Yeni Dünyam Türkçe ve ÇİT setlerinde öğretmen kılavuz kitaplarından faydalanılmıştır. Özellikle Merhaba Türkçe kitabının tamamıyla ÇİT kitabındaki bazı etkinliklerin öğretmen kılavuz kitabı olmadan öğrenciler tarafından gerçekleştirilemeyeceği tespit edilmiştir. Etkinlik öncesi, sırası ve sonrasında öğretmenin takip edeceği adımların detaylı bir şekilde belirtildiği bu setler incelenirken öğretmen kılavuz kitabı bulunmayan setlerin de ihtiyaçları ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda ABC Türkçe seti ve Türkçe Öğreniyorum setleri için öğretmen kılavuz kitapları hazırlanması önerilmektedir.

Okuma, dinleme, konuşma ve yazma becerilerinin kitaplarda eşit dağılmadığı görülmektedir. Okul öncesi dönemde bulunan bir çocuğun okuma ve yazma becerisine dayalı eğitsel oyun gerçekleştirilmesi beklenmemekle birlikte dinleme becerilerine dayalı eğitsel oyunların sayılarının arttırılması ve çeşitlendirilmesi böylece çocukların tüm becerilerde dil öğrenim süreçlerini tecrübe edebilecekleri düşünülmektedir. Bununla birlikte okul dönemi çocukları için hazırlanan Türkçe setlerinin bazı becerilere çok az yer verdiği görülmektedir. Dil öğrenim süreci tüm becerilerin geliştiği bir süreçtir. Bu nedenle kitapları hazırlayan yayınevlerinin bu süreçte beceri alanlarını göz önünde bulundurmaları önerilmektedir.

KAYNAKLAR

Ak, S. (2019). *7-11 Yaş Arası Türk Çocuklarının Dil Yapılarının İncelenmesi.* (Bilim Uzmanlığı Tezi). Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Akandere, M. (2006). *Eğitici Okul Oyunları*. Ankara: Nobel Yayınları.

Aksan, D. (1998). *Her yönüyle dil ana çizgileriyle dil bilim*, Ankara: TDK Yayınları.

Aksoy, A. B. Ve Dere-Çiftçi, H. (2014). *Erken Çocukluk Döneminde Oyun*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Altınköprü, T. (2003). *Çocuğun Başarısı Nasıl Sağlanır*, İstanbul: Hayat Yayıncılık.

Anşin, S. (2006). Çocuklarda yabancı dil öğretimi. *D. Ü. Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi* 6, 9-20.

Aydın, T. (2014). Dil Öğretimi ve Oyun: Çoklu Zeka Teorisi Işığında. *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, 14(1), 71-83.

Bağlı, M. (2003). Türk Modernleşmesi Bağlamında Hukuk ve Yargılama: Çocuk Yargılaması, *II. Ulusal Çocuk ve Suç Sempozyumu Bildiriler*, Ankara: Türkiye'de Çocuklara Yeniden Özgürlük Vakfı.

Bayhan, P. Ve Artan İ. (2007). *Çocuk gelişimi ve eğitimi*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.

Bekleyen, N. (2016). *Çocuklara Yabancı Dil Öğretimi*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Bowen, G. A. (2009). Document Analysis as a Qualitative Research Method. *Qualitative Research Journal*, 9(2), 27-40.

Can, G. (2002). *Kişilik Gelişimi*. Binnur Yeşilyaprak (Ed.), Öğrenme Psikolojisi. Ankara: Pegem Yayıncılık

Cihangiroğlu, C. (1994) *Çocuk Oyun Alanlarındaki Oyun Aletlerinde Uyulması Gereken Kriterler Üzerine Bir Araştırma*. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Çankırılı, A. (2008). *Benimle oynar mısın anne 365 eğitici çocuk oyunu*, İstanbul: Timaş Yayınları.

Çelik, C. (2005). Çocuk Kavramı ve Medeni Hukuk Açısından Çocuk Haklarının Tarihi Gelişimi. E-akademi,36.

Çoban, B. ve Nacar, E. (2006). (Ed. H. M. Şahin) *Okul Öncesi Eğitimde Eğitsel Oyunlar*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Çoban, B. ve Nacar, E. (2008). *İlköğretim 1. Kademe Eğitsel Oyunlar*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Demirel, Ö. (1993). *Yabancı Dil Öğretimi İlkeler Yöntemler Teknikler*. Ankara: Usem Yayınları

Demirel, Ö. (2009). *Öğretim ilke ve yöntemleri, öğretme sanatı*, Ankara: Pegem Yayıncılık.

Dönmez, N. B. (1999). *Oyun Kitabı*, İstanbul: Esin Yayınevi.

Duman, G. (2015). *Okul Öncesi Eğitimde Beden Eğitimi ve Oyun*. Ankara: Eğiten Kitap Yayıncılık.

Emin, M. N. (2016). *Türkiye'deki Suriyeli Çocukların Eğitimi: Temel Eğitim Politikaları. SETA.* İstanbul: Turkuvaz Matbaacılık Yayınları.

Er, A. (2010). Çocuklara Yabancı Dil Öğretiminde Sınıf İçi Etkinlik Olarak Oyun Kullanımı, *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi* (17), 301-310.

Harmer, J. (2015). *Practice of English Language Teaching*. Harlow: Pearson Education

Hazar, M. (1996). *Beden eğitimi ve sporda oyunla eğitim*. Ankara: Tübütay Yayınevi.

Hazar, Z., Altun, M. (2018). Eğitsel oyunlara yönelik öğretmen görüşleri ve yeterliliklerinin incelenmesi. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 13 (1), 52-72

Henniger, M. L. (1999). *Teaching young children.* New Jersey: Merrill Prentice Hall.

Hughes, F.P. (1995). *Children, Playand Development*. Boston. Allyn and Bacon.

Işık, İ. (2016). *İlkokul 3. Sınıf Öğrencilerine Eğitsel Oyunlar ile İngilizce Kelime Öğretiminin Akademik Başarıya Etkisi.* Bartın. https://acikerisim.bartin.edu.tr/bitstream/handle/11772/212/10102375.pdf?sequence=1 [Ziyaret tarihi:18 Kasım 2023].

Johnson, J. E., Christie, J. F., Yawkey, T. D. (1999). *Play and Development*. Play and Early Childhood Development 25-52.

Kara, Ş. (2004). Ana Dil Edinimi ve Erken Yaşta Yabancı Dil Öğretimi. *Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(2), 295-314

Karadağ, R. (2014). Okuma ilgisi, tutumları ve alışkanlığı konusunda yapılmış çalışmaların lisansüstü tezlere dayalı analizi: YÖK ve Pro-Quest Veri Tabanları Örneklemi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35, 1-17.

Keklik, S. (2015). *Çocukta Dil Edinimi*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Kıbrıs, İ. (2010). *Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Kök Yayıncılık.

Kürkçüoğlu, B. Ü., (2010). *0-6 yaş arası çocukların temel gelişimsel özellikleri: Bilişsel gelişim ve dil gelişimi*, İ. H. Diken (Ed.), Erken Çocukluk Eğitimi, Ankara: Pegem Yayınları.

Kızılırmak, E., (2018). *Oyun Dağarcığı Geliştirme II. Çocuk ve Oyun* (20-40), Erzurum: Atatürk Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi.

Kolucki, D., Lemish D. (2011). *Çocuklarla İletişim.* New York: Unicef. https://www.unicef.org/turkiye/media/2561/file/TURmedia_Cocuklarla%20Iletisim.pdf.pdf [Ziyaret tarihi:19 Kasım 2019].

Lazarus, M. (1883). *About the Attractions of Play*. Berlin: F. Dummler.

Morrison, G. S. (1998). *Early Childhood Education Today* (7th Edition). U.S.A.: Prentice-Hall, Inc.

Özdoğan, B. (2009). *Çocuk ve Oyun*, Anı Yayınları, Ankara.

Özdoğan, B. (2014). *Çocuk ve Oyun: Çocuğa Oyunla Yardım*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Özhan, M. (1990). Çocuk Oyunlarımız. Ankara: Feryal Yayıncılık.

Piaget, J. (1951). *Play, dreams and imitation in childhood*. London: Routledge and Kegan Paul.

PIKTES. (2021). Suriyeli Çocukların Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonunun Desteklenmesi Projesi. PIKTES: http://piktes.gov.tr/Home/Faaliyetler [Ziyaret tarihi:02 Kasım 2023]

Poyraz, H. (2003). *Okul öncesi dönemde oyun ve oyuncak*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Reid, A.S. (2011). *Age Of Responsibility*, Ed: J.W. Chambliss, JuvenileCrimeandJustice, Los Angeles: SAGE, p:1-11.

Santrock, J. W. (2018). *Eğitim Psikolojisi*. D. M. Siyez (Çeviri Ed). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Schaffer, H. R. (2004). *Child psychology*. United Kingdom: Blackwell Publishing.

Spodek, B. Ve Saracho, O. N. (2003). *Early childhood educational play*. O. N. Saracho ve Spodek, B. (Eds.). Contemporary Perspectives on Play in Early Childhood Education (pp.171-179). United States of America: Age Publishing Inc.

Senemoğlu, N. (2018). *Gelişim Öğrenme ve Öğretim Kuramdan Uygulamaya*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Sevinç, M. (2009). *Erken çocukluk gelişimi ve eğitiminde oyun*, İstanbul: Morpa Yayınları.

Şahin, T. Y., Yıldırım, S. (1999). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Şavlı, F. (2011). Une necessıte, une oblıgatıon: commencer des le plus jeune age l'apprentıssage d'une langue etrangere. *XI. Uluslararası Dil, Yazın, Deyişbilim Sempozyumu (Gönüllülük ve Hoşgörü)* 1,311-326

Şenol, S., 2004. Çocuk ve Oyun, Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk ve Ergen Psikiyatrisi Bölümü, Ankara. http://saglik.tr.net/cocuk_sagligi/cocuk_ve_oyun.shtml [Ziyaret tarihi:18 Kasım 2023].

Şirin, T. (2011). İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesine Göre Serbest Seçim Hakkı. *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırması Dergisi*, c. 17, s. 1-2.

Turan, F., Topçu, Z. G. (2016). *İletişim ve Dil Gelişimi*. E. N. Baysal Metin (Ed.). Doğum Öncesinden Ergenliğe Çocuk Gelişimi (s. 123-163). Ankara: Pegem Akademi.

Tümkaya, S. (2008) *Dil Gelişimi*, M.E. Deniz (Ed.). Erken Çocukluk Döneminde Gelişim, Ankara: Maya Akademi.

Uluğ, H. K. (2007). *Kuzey Adana'daki çocuk oyun alanlarının bitki seçimi yönünden irdelenmesi*. http://library.cu.edu.tr/tezler/6587.pdf (Ziyaret tarihi: 23 Kasım 2023)

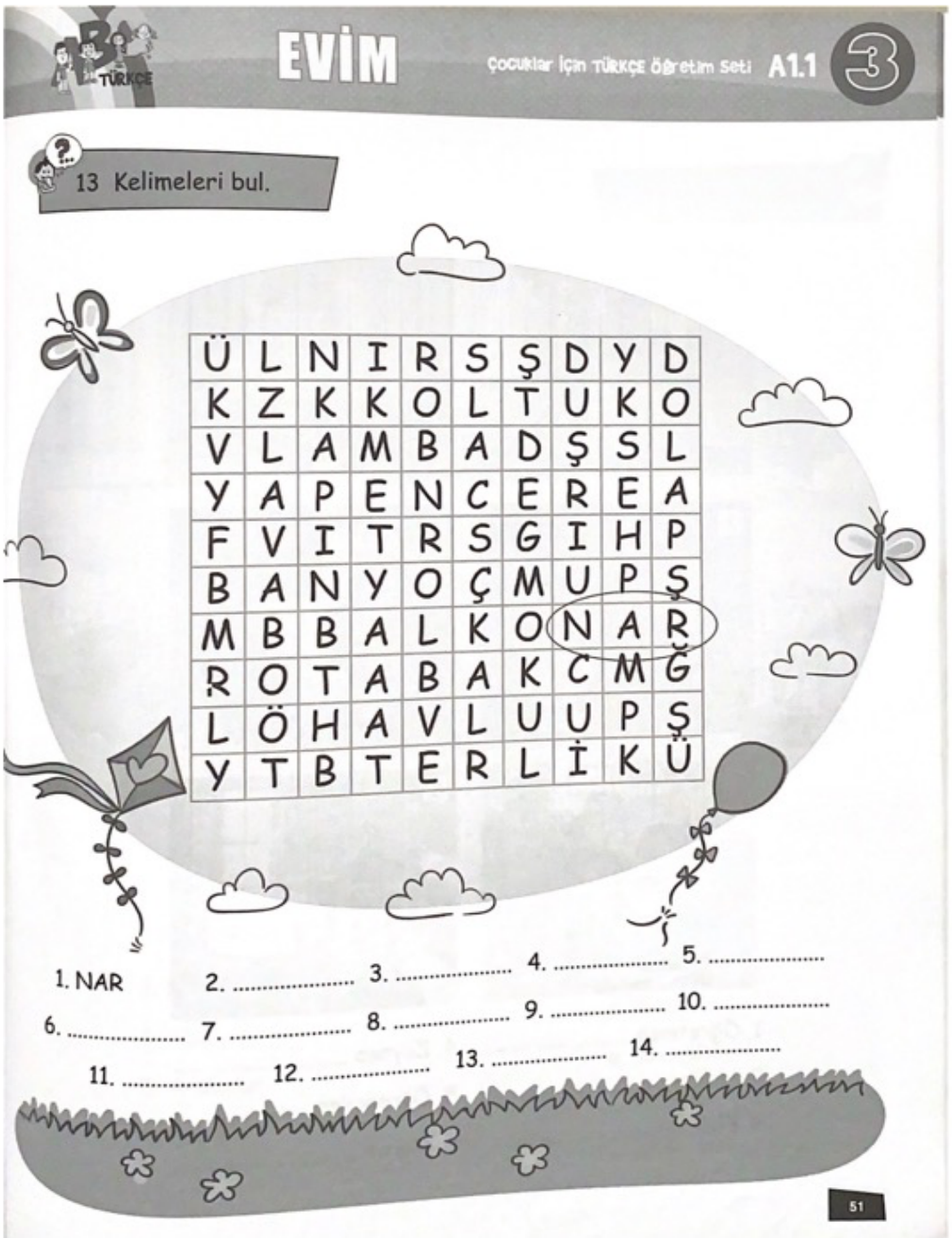
Varan, S. (2017). *İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Zihinsel Sözlüğünü Geliştirmede Eğitsel Oyunların Etkisi.* https://acikerisim.bartin.edu.tr/bitstream/handle/11772/339/seda%20varan%20pdf.pdf?sequence=1&isAllowed=y [Ziyaret tarihi:13 Kasım 2023]

Yıldırım, A., Şimşek, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

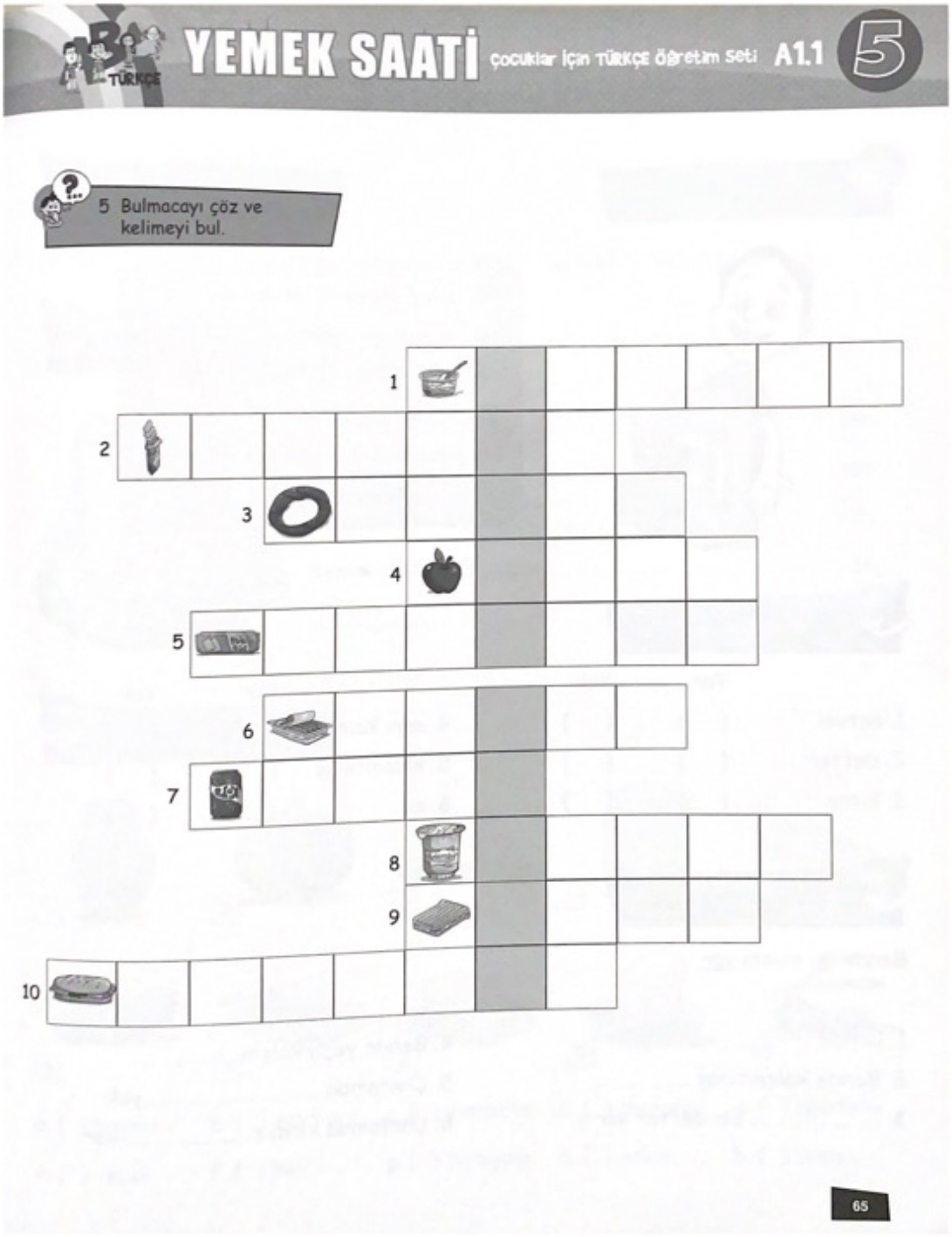
Zengin, H. K. (2002) *Eğitsel oyunlar ve ilköğretim din kültürü ve ahlak bilgisi dersinde kullanımı*, Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

EKLER

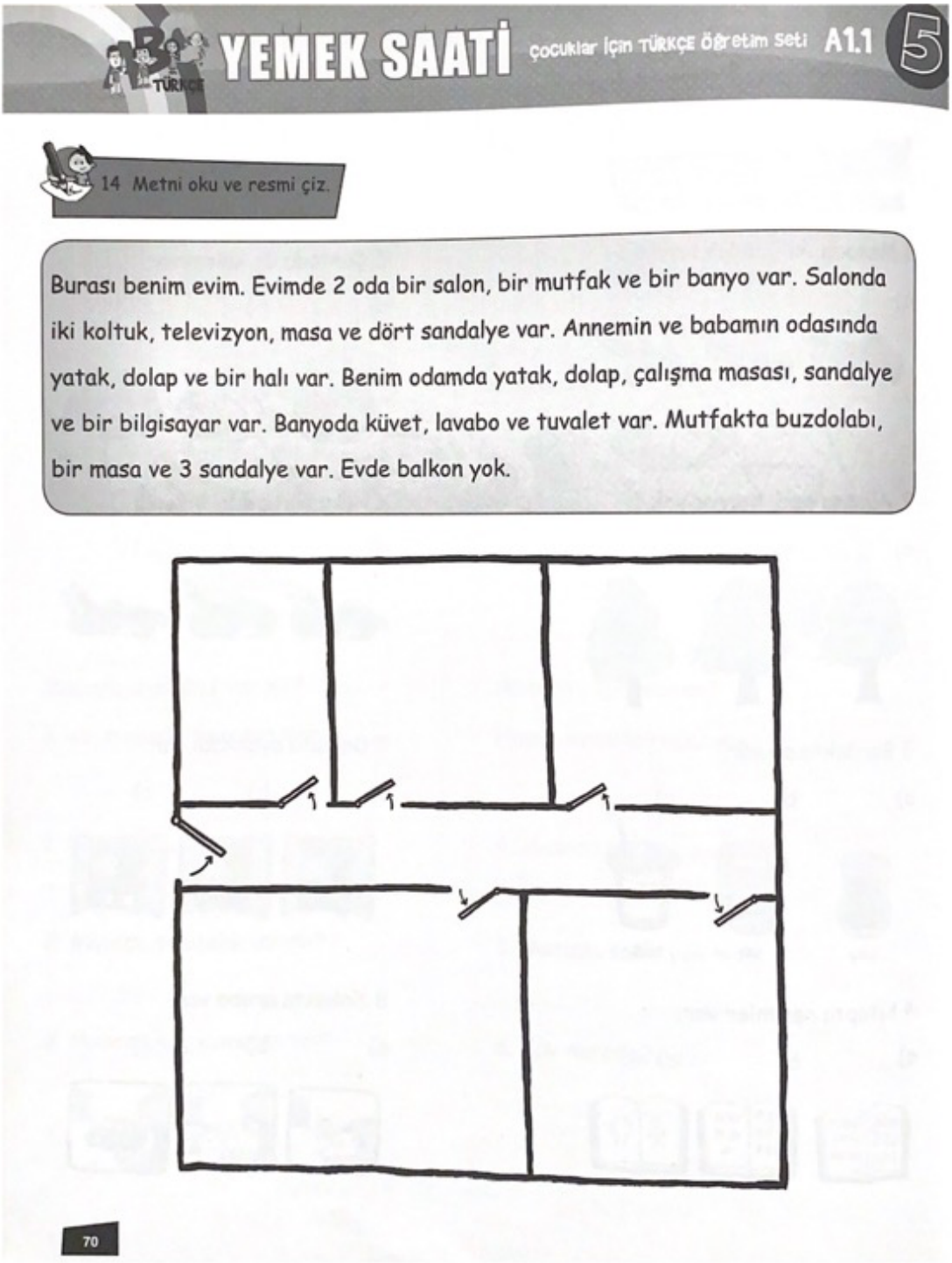
EK 1. ABC A1.1 Çalışma Kitabı "Kelimeleri Bul" Eğitsel Oyunu

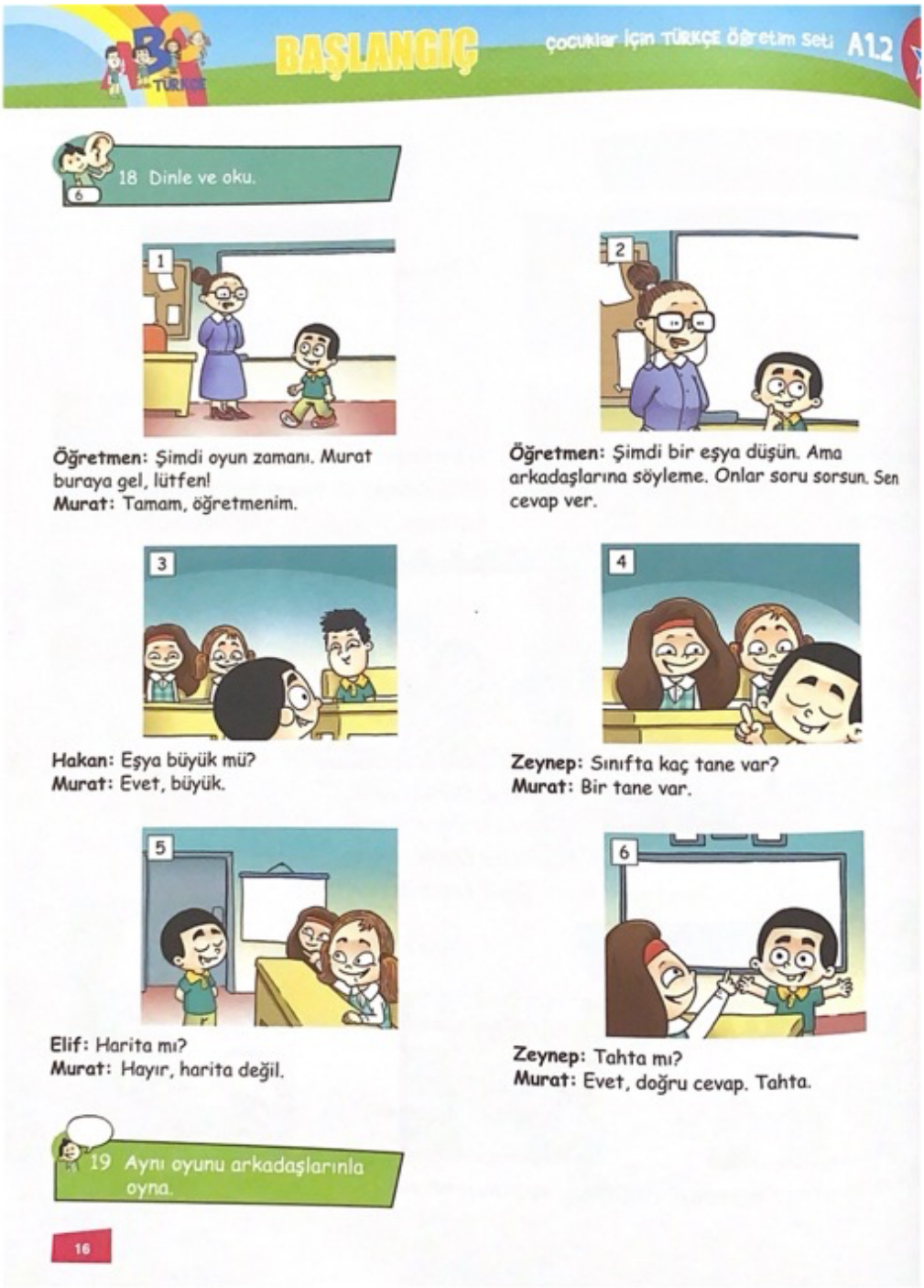
EK.2. ABC A1.1 Çalışma Kitabı "Bulmacayı Çöz" Eğitsel Oyunu

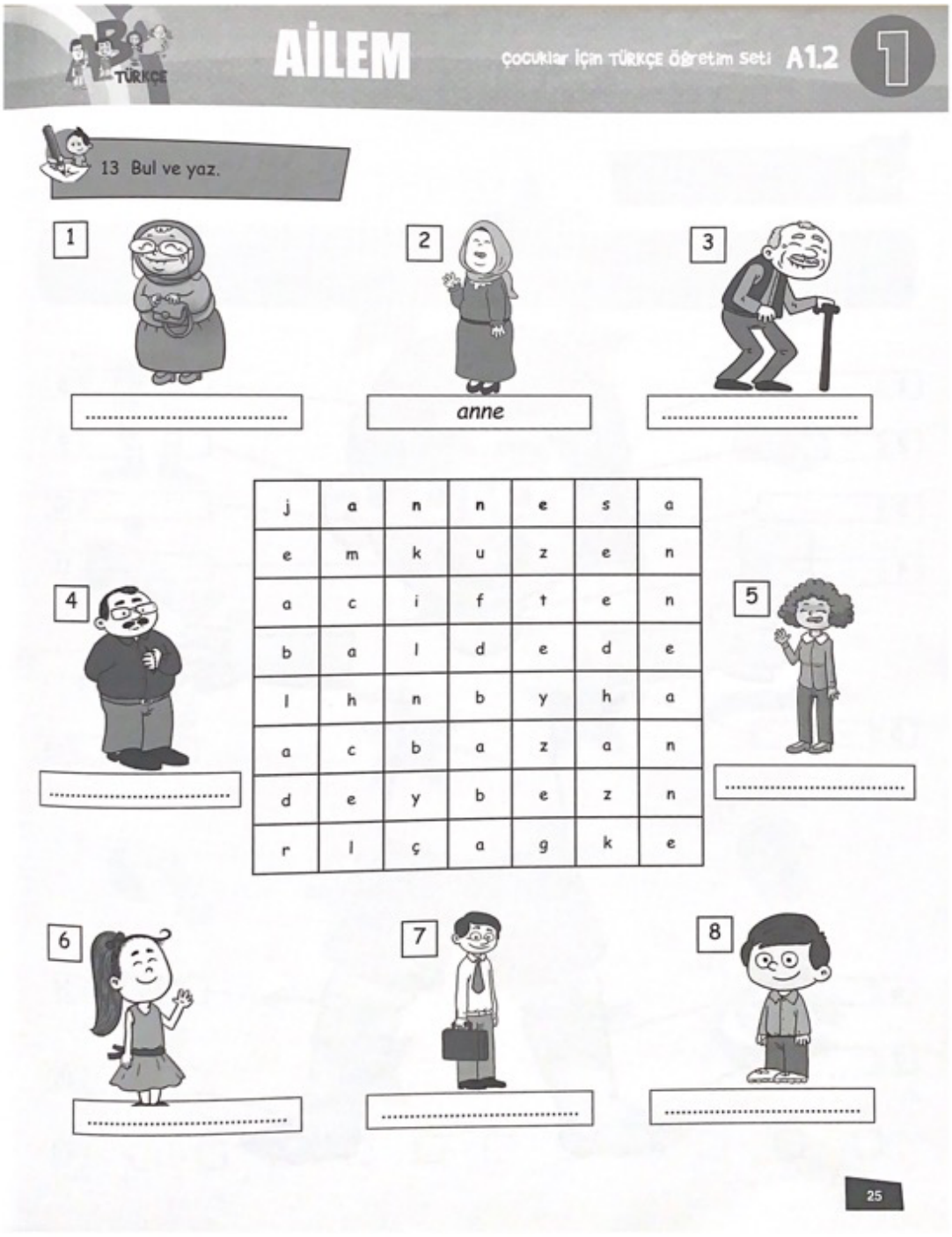
EK.3. ABC A1.1 Çalışma Kitabı "Benim Evim" Eğitsel Oyunu

EK.4. ABC A1.2 Ders Kitabı "Aklımdakini Bul" Eğitsel Oyunu

EK.5. ABC A1.2 Çalışma Kitabı "Bulmaca" Eğitsel Oyunu

AİLEM

Çocuklar İçin TÜRKÇE Öğretim Seti A1.2 1

13 Bul ve yaz.

1 .....

2 anne

3 .....

j	a	n	n	e	s	a
e	m	k	u	z	e	n
a	c	i	f	t	e	n
b	a	l	d	e	d	e
l	h	n	b	y	h	a
a	c	b	a	z	a	n
d	e	y	b	e	z	n
r	l	ç	a	g	k	e

4 .....

5 .....

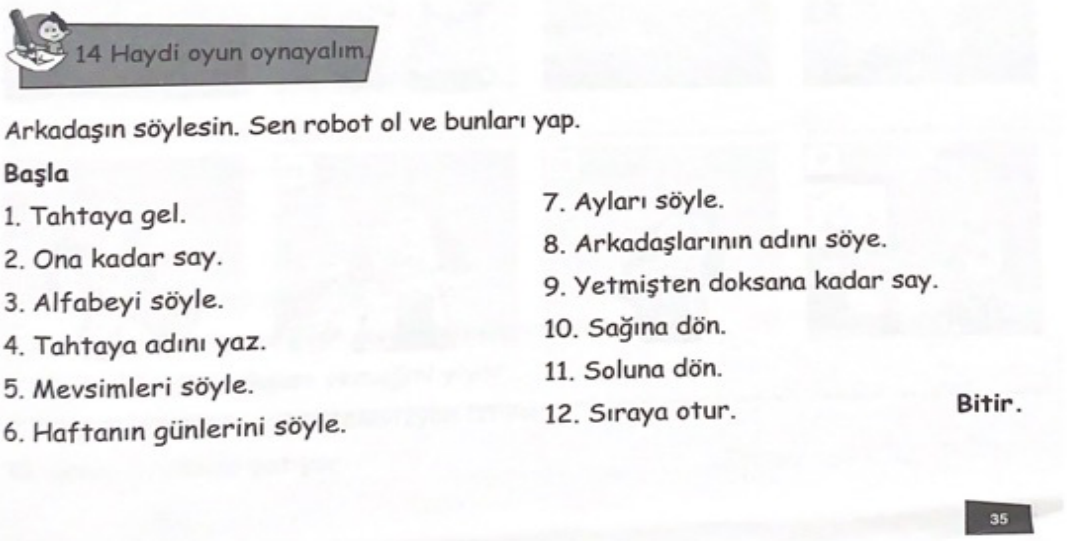
6 .....

7 .....

8 .....

25

EK.6. ABC A2.1 Çalışma Kitabı "Robot Ol"" Eğitsel Oyunu

14 Haydi oyun oynayalım.

Arkadaşın söylesin. Sen robot ol ve bunları yap.

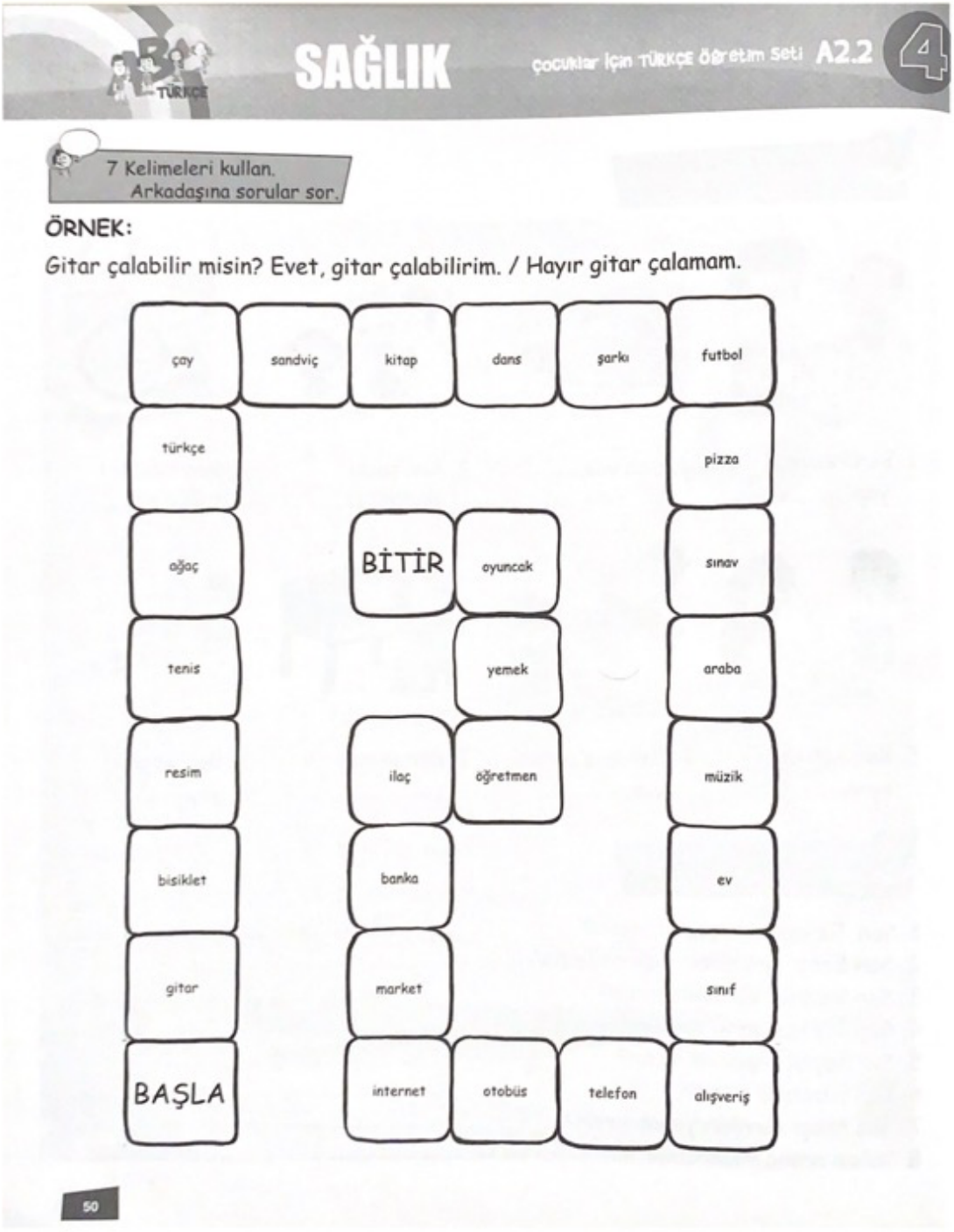
Başla

1. Tahtaya gel.
2. Ona kadar say.
3. Alfabeyi söyle.
4. Tahtaya adını yaz.
5. Mevsimleri söyle.
6. Haftanın günlerini söyle.
7. Ayları söyle.
8. Arkadaşlarının adını söye.
9. Yetmişten doksana kadar say.
10. Sağına dön.
11. Soluna dön.
12. Sıraya otur.

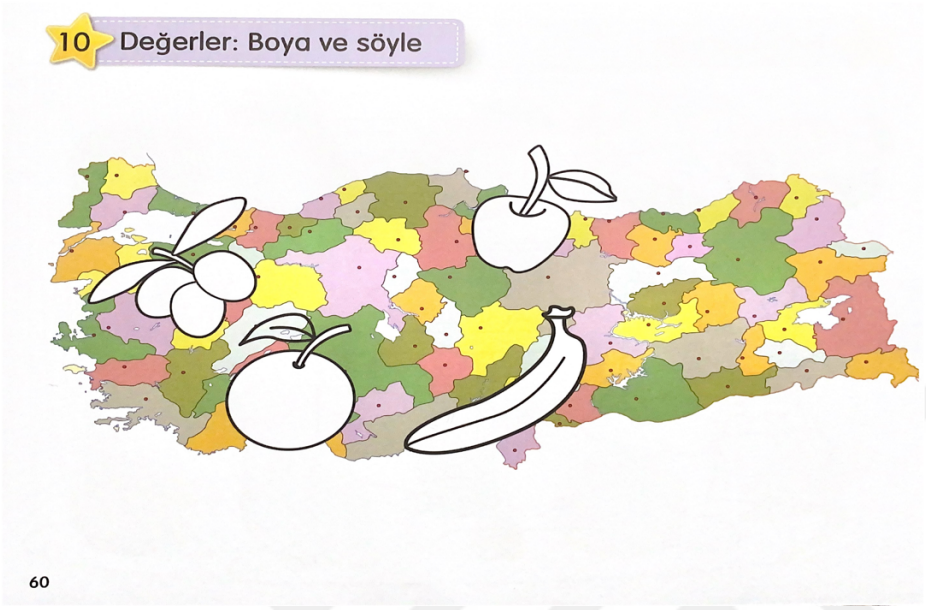
Bitir.

35

EK.7. ABC A2.2 Çalışma Kitabı "Yeteneğin Ne?" Eğitsel Oyunu

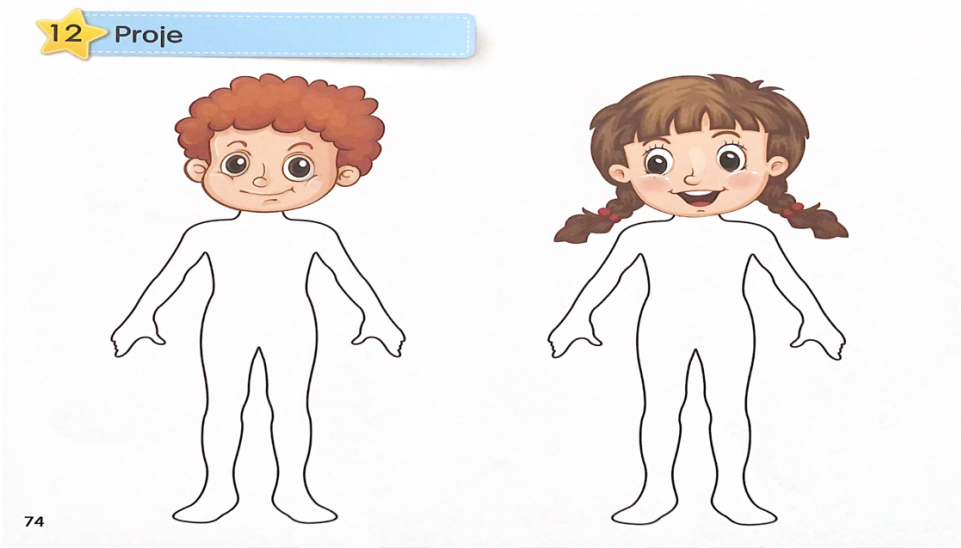
EK.8. Merhaba Türkçe 1 "Boya ve Söyle" Eğitsel Oyunu

EK.9. Merhaba Türkçe 2 "Say ve Boya" Eğitsel Oyunu

EK.10. Merhaba Türkçe 2 “Proje” Eğitsel Oyunu

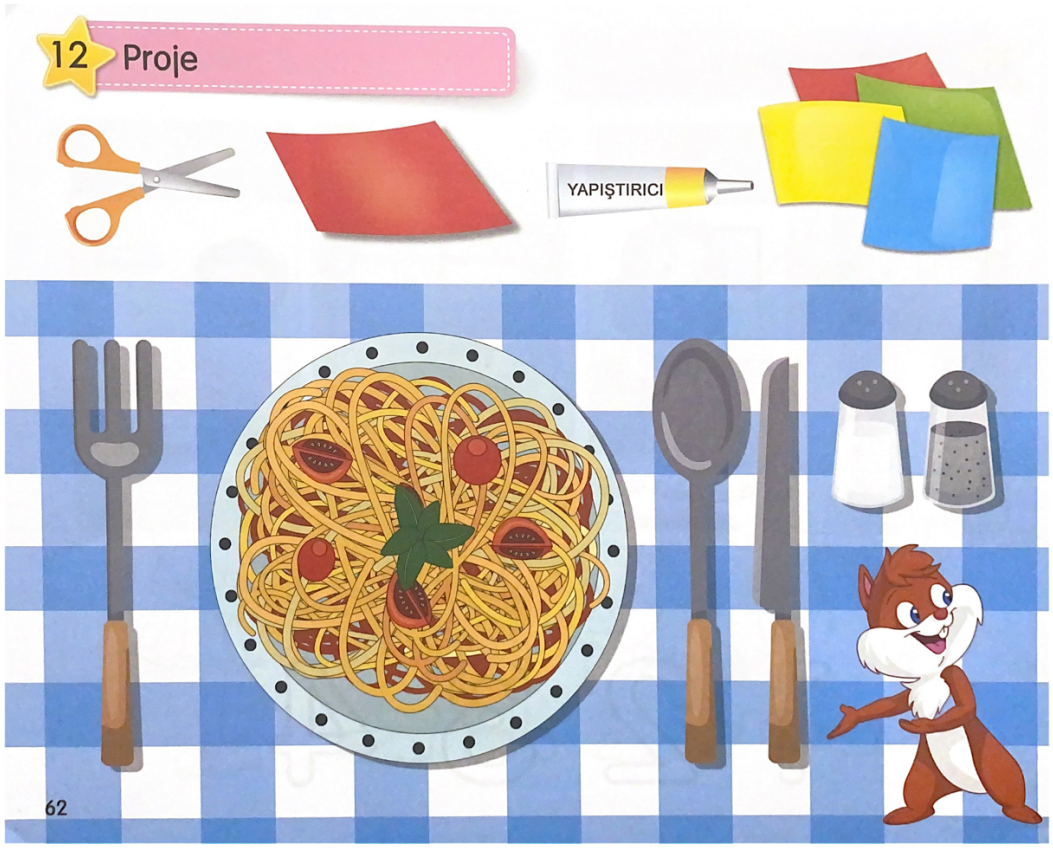
EK.11. Merhaba Türkçe 3 “Proje” Eğitsel Oyunu

EK.12. Merhaba Türkçe 3 "2 Resim Arasındaki Fark" Eğitsel Oyunu

EK.13. Merhaba Türkçe 3 "Proje" Eğitsel Oyunu

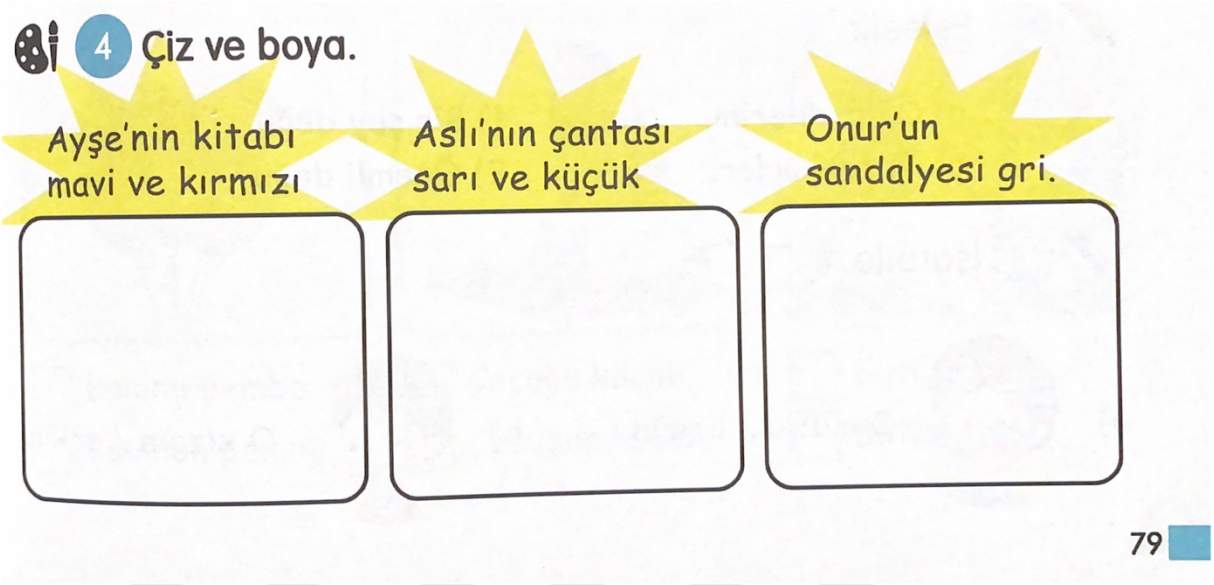
EK.14. Yeni Dünyam 1 Türkçe "Maske Yap" Eğitsel Oyunu

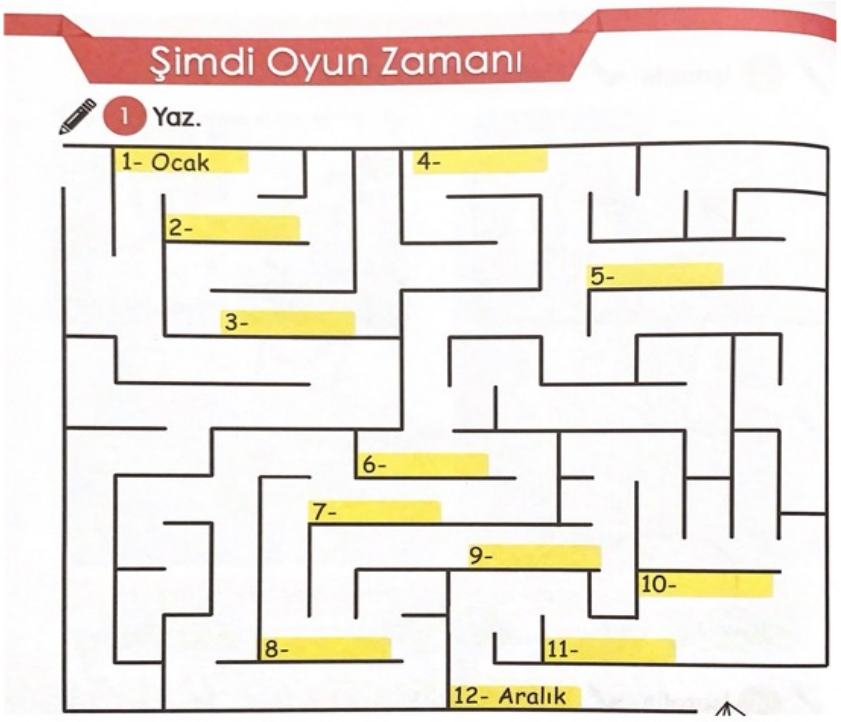
EK.15. Yeni Dünyam 1 Türkçe "Boşlukları Doldur" Eğitsel Oyunu

EK.16. Yeni Dünyam 1 Türkçe "Çiz ve Boya" Eğitsel Oyunu

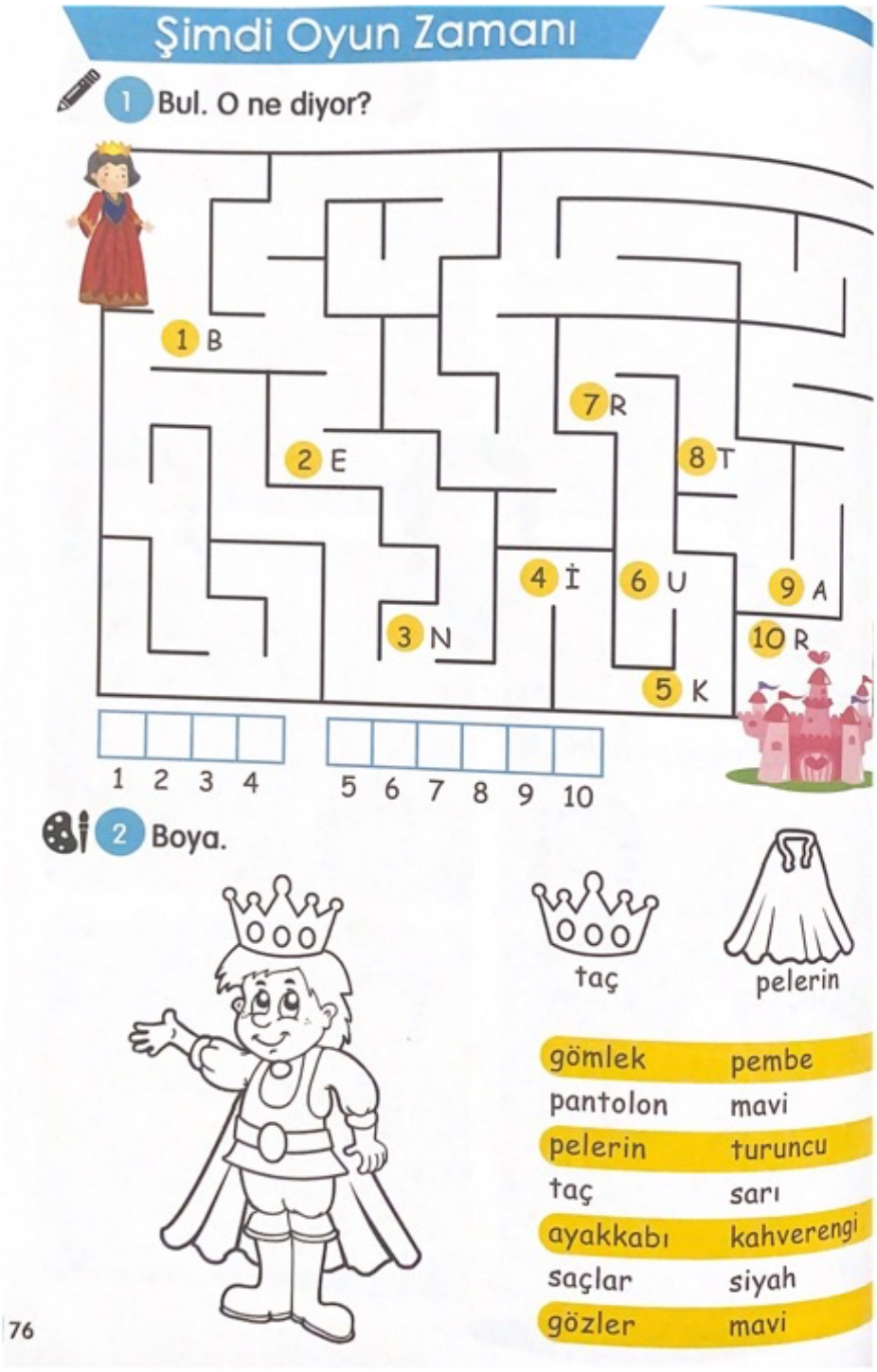
EK.17. Yeni Dünyam 1 Türkçe "Labirent" Eğitsel Oyunu

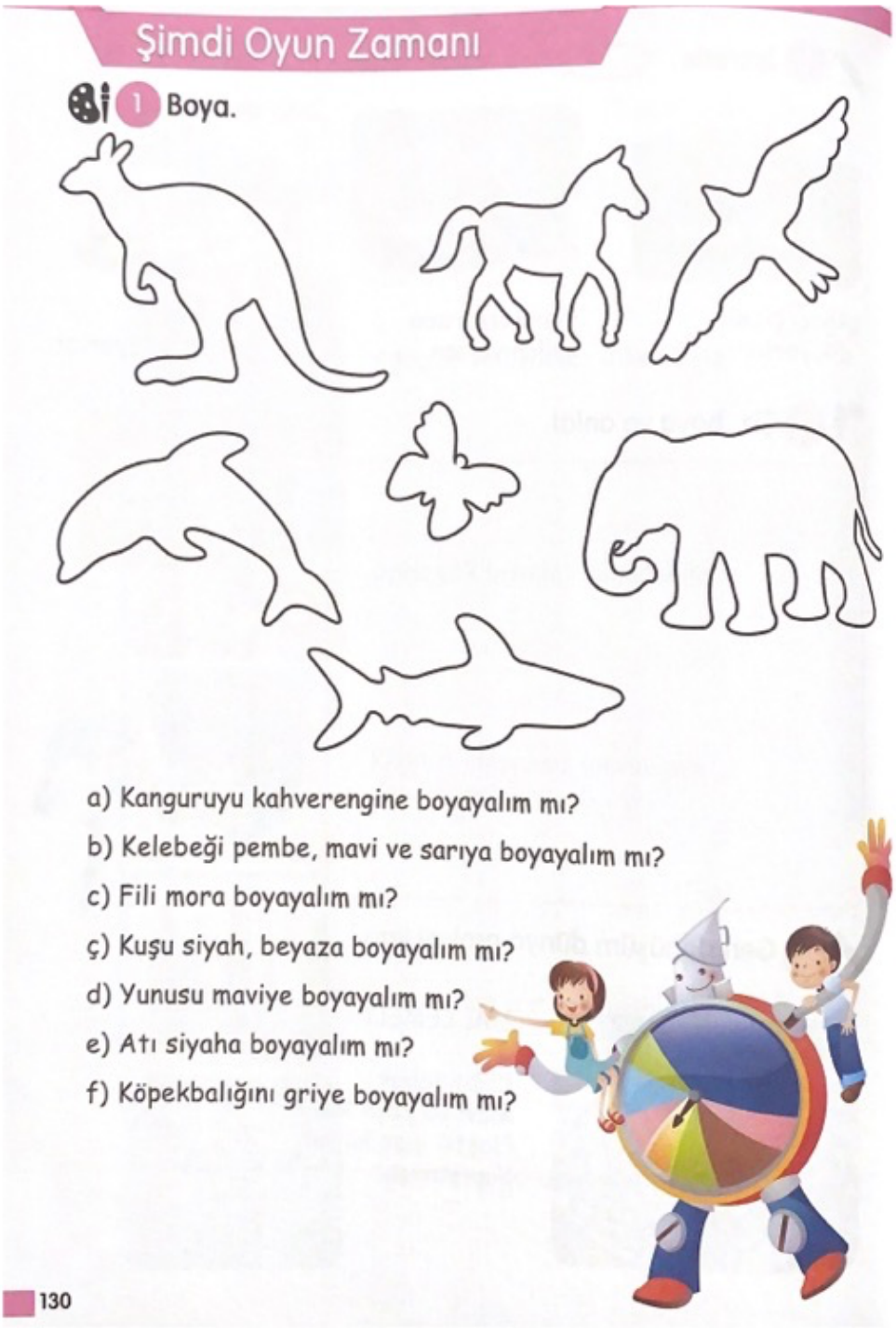
EK.18. Yeni Dünyam 1 Türkçe "Bulmaca" Eğitsel Oyunu

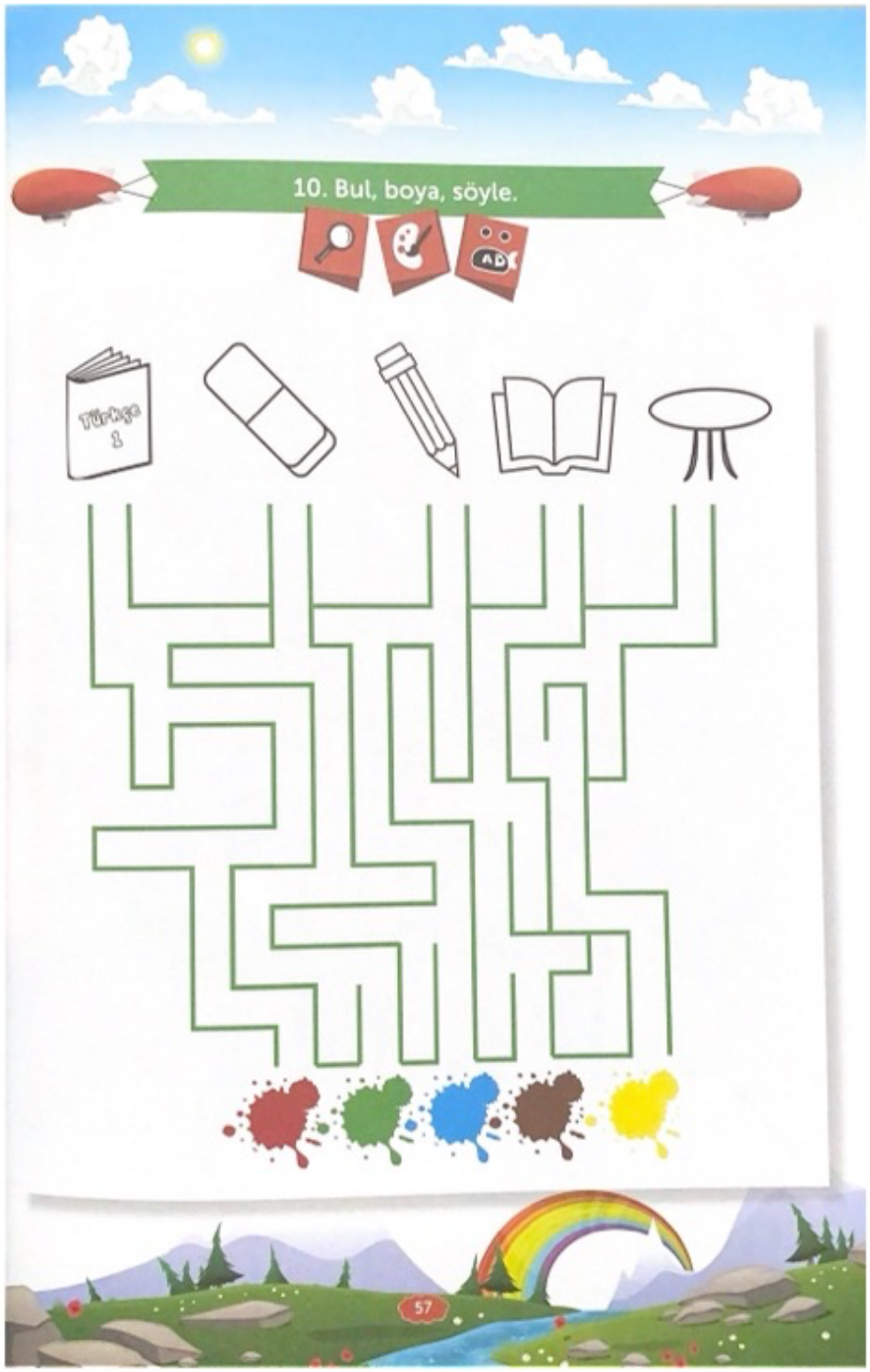
EK.19. Yeni Dünyam 2 Türkçe "Bulmaca ve Boyama" Eğitsel Oyunu

EK.20. Yeni Dünyam 2 Türkçe "Boyama" Eğitsel Oyunu

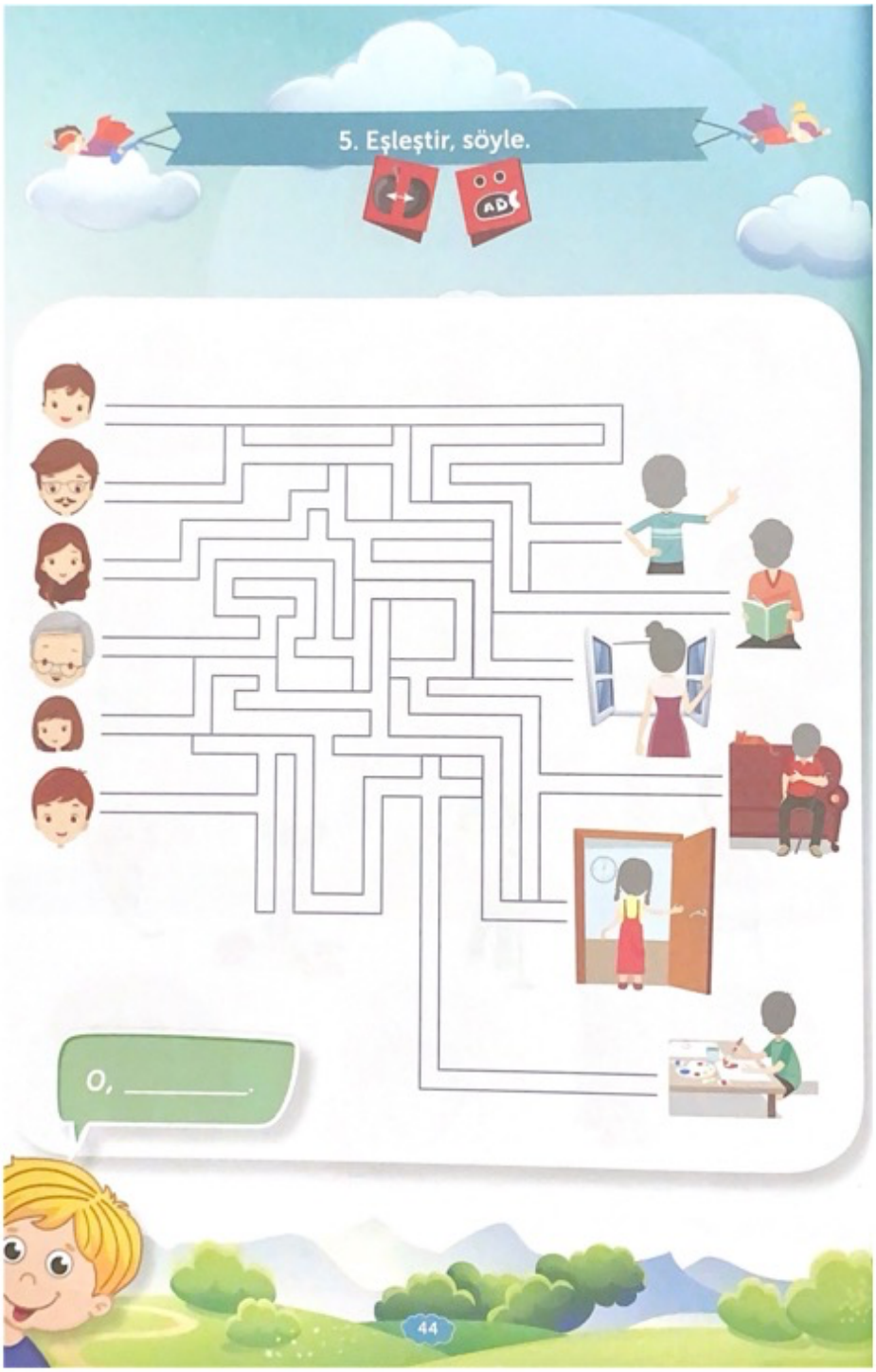
EK.21. Çocuklar İçin Türkçe 1 "Labirent" Eğitsel Oyunu

EK.22. Çocuklar İçin Türkçe 1 "Hayvanat Bahçesi" Eğitsel Oyunu

EK.23. Çocuklar İçin Türkçe 2 “Labirent” Eğitsel Oyunu

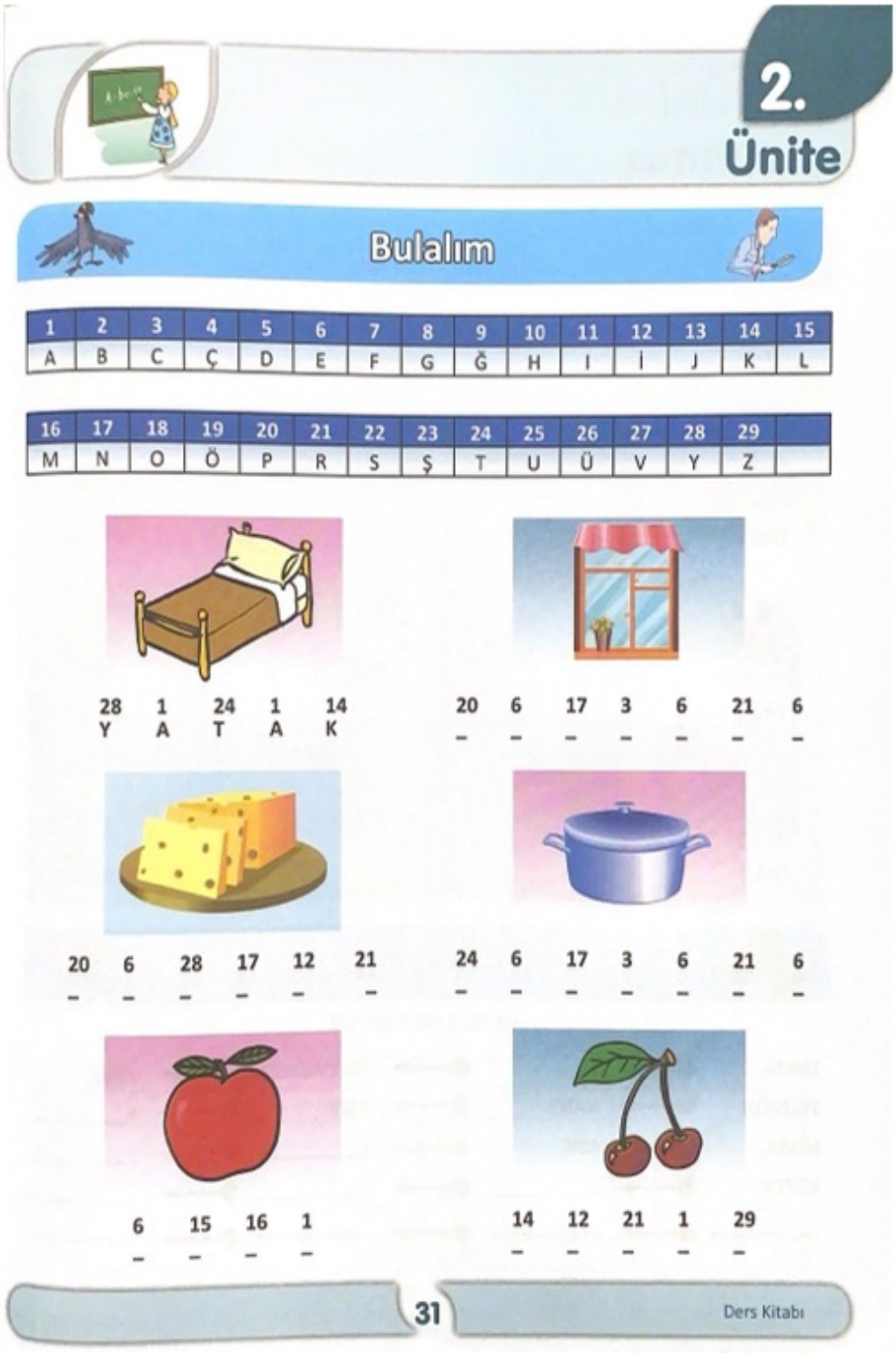
EK.24. Çocuklar İçin Türkçe 2 Eğitsel Oyunu

EK.25. Türkçe Öğreniyorum 1 “2 Resim Arasındaki Fark” Eğitsel Oyunu

EK.26. Türkçe Öğreniyorum 1 “Bulmaca” Eğitsel Oyunu

2. Ünite

Bulalım

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
A	B	C	Ç	D	E	F	G	Ğ	H	I	İ	J	K	L

16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	
M	N	O	Ö	P	R	S	Ş	T	U	Ü	V	Y	Z	

28 1 24 1 14
Y A T A K

20 6 17 3 6 21 6
– – – – – – –

20 6 28 17 12 21
– – – – – –

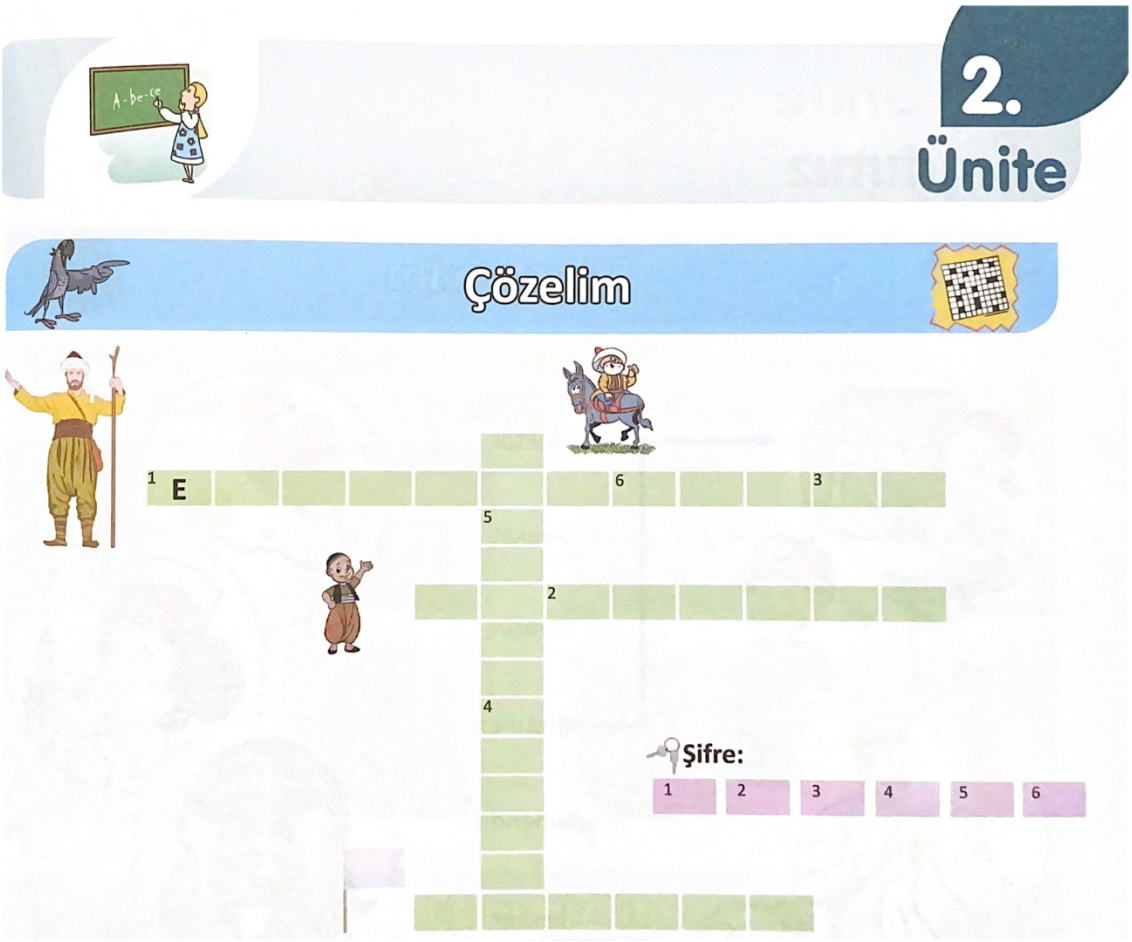
24 6 17 3 6 21 6
– – – – – – –

6 15 16 1
– – – –

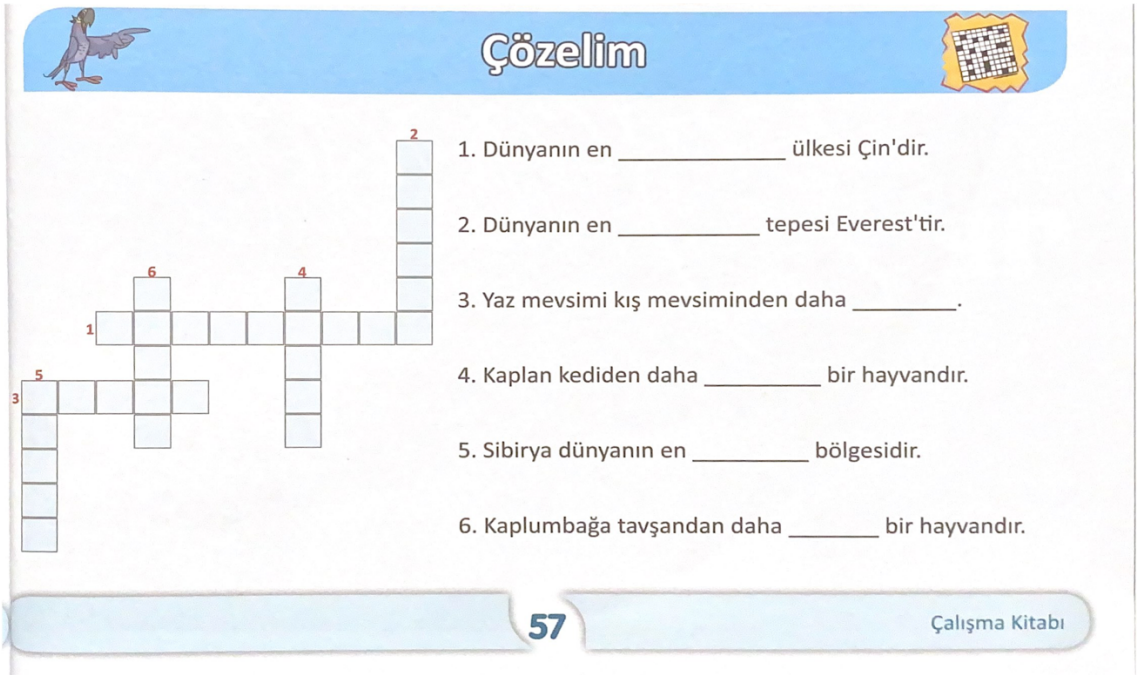
14 12 21 1 29
– – – – –

31 Ders Kitabı

EK.27. Türkçe Öğreniyorum 1 "Şifreyi Çöz" Eğitsel Oyunu

EK.28. Türkçe Öğreniyorum 2 "Bulmaca" Eğitsel Oyunu

EK.29. Türkçe Öğreniyorum 2 "İyi Takım Kazansın" Eğitsel Oyunu

EK.30. Türkçe Öğreniyorum 3 "Karşılaştırma Oyunu" Eğitsel Oyunu

Burak İkizçınar

ORİJİNALLİK RAPORU

%10	%10	%1	%4
BENZERLİK ENDEKSİ	İNTERNET KAYNAKLARI	YAYINLAR	ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

BİRİNCİL KAYNAKLAR

1	acikbilim.yok.gov.tr İnternet Kaynağı	%3
2	acikerisim.aku.edu.tr İnternet Kaynağı	%1
3	hdl.handle.net İnternet Kaynağı	%1
4	Submitted to Anadolu University Öğrenci Ödevi	%1
5	library.cu.edu.tr İnternet Kaynağı	<%1
6	Submitted to Dokuz Eylul Universitesi Öğrenci Ödevi	<%1
7	dergipark.org.tr İnternet Kaynağı	<%1
8	www.openaccess.hacettepe.edu.tr:8080 İnternet Kaynağı	<%1
9	openaccess.maltepe.edu.tr İnternet Kaynağı	<%1

ETİK KURUL İZİN YAZISI

Uyarı: Canlı denekler üzerinde yapılan tüm araştırmalar için Etik Kurul Belgesi alınması zorunludur.

☐ **Etik Kurul izni gerekmektedir.**

☒ **Etik Kurul izni gerekmemektedir.**

Burak İKİZÇINAR

KURUM İZNİ YAZILARI

Uyarı: Canlı ve cansız deneklerle yapılan tüm çalışmalar için kurum izin belgelerinin eklenmesi zorunludur. Gizlilik ve mahremiyet içeren durumlarda kurum adı kapatılmalıdır.

☐ **Kurum izni gerekmektedir.**

☒ **Kurum izni gerekmemektedir.**

Burak İKİZÇINAR